

Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
ZENIČKO-DOBOJSKI KANTON
MINISTARSTVO ZA OBRAZOVANJE, NAUKU, KULTURU I SPORT

KURIKULUM NASTAVNOG PREDMETA
BOSANSKI /HRVATSKI/ SRPSKI
JEZIK I KNJIŽEVNOST
ZA ŠKOLE SREDNJEG STRUČNOG
OBRAZOVANJA I OBUKE

Zenica, juni 2023.

**Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
ZENIČKO-DOBOJSKI KANTON
MINISTARSTVO ZA OBRAZOVANJE, NAUKU, KULTURU I SPORT**

KURIKULUM NASTAVNOG PREDMETA

BOSANSKI / HRVATSKI / SRPSKI JEZIK I KNJIŽEVNOST

ZA ŠKOLE SREDNJEG STRUČNOG OBRAZOVANJA I OBUKE

Zenica, juni 2023.

**Kurikulum nastavnog predmeta Bosanski/Hrvatski/
Srpski jezik i književnost za škole srednjeg stručnog
obrazovanja i obuke**

Izdavač: Ministarstvo za obrazovanje, nauku, kulturu
i sport Zeničko-dobojskog kantona

Za izdavača: Draženka Subašić, ministrica

Voditeljica Stručnog tima:
Aida Salkić, direktorica Pedagoškog zavoda Zenica

Grupa za izradu predmetnog kurikulumu:
Ramajana Kukavica, prof., koordinatorica
Nadina Bešlić, prof., član
Lejla Čerimagić, prof., član

Tehnička priprema i uređenje:
Pedagoški zavod Zenica

SADRŽAJ

A/ OPIS PREDMETA	4
B/ CILJEVI UČENJA I PODUČAVANJA PREDMETA	6
C/ OBLASNA STRUKTURA PREDMETNOG KURIKULUMA	7
D/ ODGOJNO-OBRAZOVNI ISHODI	11
ZANIMANJA III STEPENA	11
1. razred	11
2. razred	23
3. razred	34
ZANIMANJA IV STEPENA	45
1. razred	45
2. razred	57
3. razred	68
4. razred	79
E/ UČENJE I PODUČAVANJE	90
F/ VREDNOVANJE U PREDMETNOM KURIKULUMU	92
G/ PROFIL I STRUČNA SPREMA NASTAVNIKA	94

A/ OPIS PREDMETA

Svrha poučavanja predmeta Bosanski/Hrvatski/Srpski jezik i književnost je da se kod učenica i učenika izgrađuju temelji čitalačke, jezičke i medijske pismenosti u okviru standardnog bosanskog, hrvatskog, srpskog jezika koji se nadograđuju i učvršćuju kroz sve godine učenja i podučavanja predmeta. Podučavanje u okviru ovog predmeta prevazilazi okvire same nastave i olakšava učenje drugih predmeta. Bosanski/Hrvatski/Srpski jezik i književnost je predmet koji doprinosi cjelokupnom razvoju ličnosti učenica i učenika. Učenice i učenici se osposobljavaju za komunikaciju, zahvaljujući kojoj spoznaju sebe i svijet oko sebe, kako bi se adekvatno i odgovorno suočili s izazovima savremenog doba.

Ovaj predmet ima ključan zadatak da kroz znanje jezika i poznavanje književnosti pomogne učenicama i učenicima da postanu samostalne, slobodne, kreativne, kulturno osviještene i interkulturalne ličnosti, svjesne sopstvenog identiteta i identiteta naroda i zemlje kojima pripadaju. Učenice i učenici usvajaju sadržaje koji razvijaju njihov emocionalni život i sliku o svijetu, znanja o samima sebi i drugim ljudima, kao i ljudskim iskustvima i imaginaciji. Uče da uvažavaju kulturno naslijeđe čovječanstva, budući da veliki dio ljudskih intelektualnih resursa živi u jeziku. Oni se osposobljavaju za samo stalno čitanje i interpretaciju djela domaće i svjetske književnosti, informativnih tekstova i multimedijalnih sadržaja, razvijajući kritičko mišljenje, kreativnost, samopouzdanje, preuzimajući aktivnu i odgovornu ulogu u svom obrazovanju, njegujući ljubav prema domaćoj i svjetskoj kulturnoj i književnoj baštini i tradiciji.

Nastava Bosanskog/ Hrvatskog/Srpskog jezika i književnosti omogućava kognitivni, emocionalni, socijalni, etički, estetski i psihomotorički razvoj učenica i učenika. Kroz nastavu ovog predmeta učenice i učenici spoznaju i razvijaju svoje potencijale, oblikuju vlastiti identitet, razumiju druge i sarađuju s drugima, upoznaju i razumiju zajednice kojima pripadaju i u njima aktivno i konstruktivno sudjeluju, te argumentirano zastupaju vlastita mišljenja. Također se osposobljavaju za autonomno djelovanje i učinkovito upravljanje vlastitim životom i učenjem. Formiraju se uspješne i odgovorne ličnosti, koje pokazuju samopoštovanje i teže vlastitom rastu i razvoju u cjeloživotnoj perspektivi.

Posredstvom programskih sadržaja Bosanskog/ Hrvatskog/Srpskog jezika i književnosti, korištenjem različitih strategija učenja i poučavanja, te različitih okruženja za učenje, kao i različitih izvora informacija doprinosi se razvoju sljedećih ključnih kompetencija: komunikacijska kompetencija, informatička pismenost, učiti kako se uči, društvena i građanska kompetencija, samoinicijativa i poduzetnička kompetencija, kulturna svijest i kreativno-produktivna kompetencija. Težište poučavanja predmeta je ovladavanje vještinama čitanja, pisanja, usmenog izražavanja i slušanja u okvirima čitalačke, jezičke i medijske pismenosti. Učenice i učenici se istovremeno osposobljavaju da komuniciraju poštujući pravila standardnog jezika, da otkrivaju različite interpretativne strategije i razvijaju čitalačka iskustva koja oblikuju i preoblikuju njihov pogled na svijet i potiču razvoj njihovog literarnog ukusa, ali i da razvijaju i usavršavaju vještine pronalaženja, vrednovanja, selekcije i korištenja informacija iz različitih izvora, te se podstiču na korištenje digitalnih alata u svrhu književno-jezičke produkcije.

Kroz ovladavanje različitim vještinama i vidovima pismenosti u okviru predmeta Bosanski/Hrvatski/Srpski jezik i književnost učenice i učenici se osposobljavaju za komunikaciju i saradnju, te izražavanje i razvijanje ideja i stavova u svim ostalim nastavnim područjima, predmetima i međupredmetnim temama. Predmet Bosanski/ Hrvatski/Srpski jezik i književnost pripada jezičko-komunikacijskom području zajedno sa stranim jezicima. U tom smislu, nastava ovog predmeta najuže je povezana s nastavom stranih jezika, budući da poznavanje vlastitog jezika predstavlja važan preduvjet učenja stranih jezika.

Predmet je, također, povezan i s predmetima iz društveno-humanističkog i umjetničkog područja, ali predstavlja i važnu osnovu učenja i usvajanja svih drugih nastavnih predmeta na svim odgojno-obrazovnim nivoima. Kurikulum stavlja učenice i učenike u svoje središte, potiče ih da se stečenim spoznajama koriste u svakodnevnom životu, međudjelovanju i saradnji sa drugim pojedincima pri učenju i radu, upotrebljavajući različite strategije poučavanja i primjenjujući načela primjerenosti, postupnosti, očiglednosti i naučnosti. Učeničkim interesima, potrebama i sposobnostima se prilagođava čitav nastavni proces, a postojeća znanja i vještine se povezuju s novim. Bosanski/Hrvatski/Srpski jezik i književnost je obavezan nastavni predmet i izučava se tokom cijelog osnovnoškolskog i srednjoškolskog odgoja i obrazovanja.

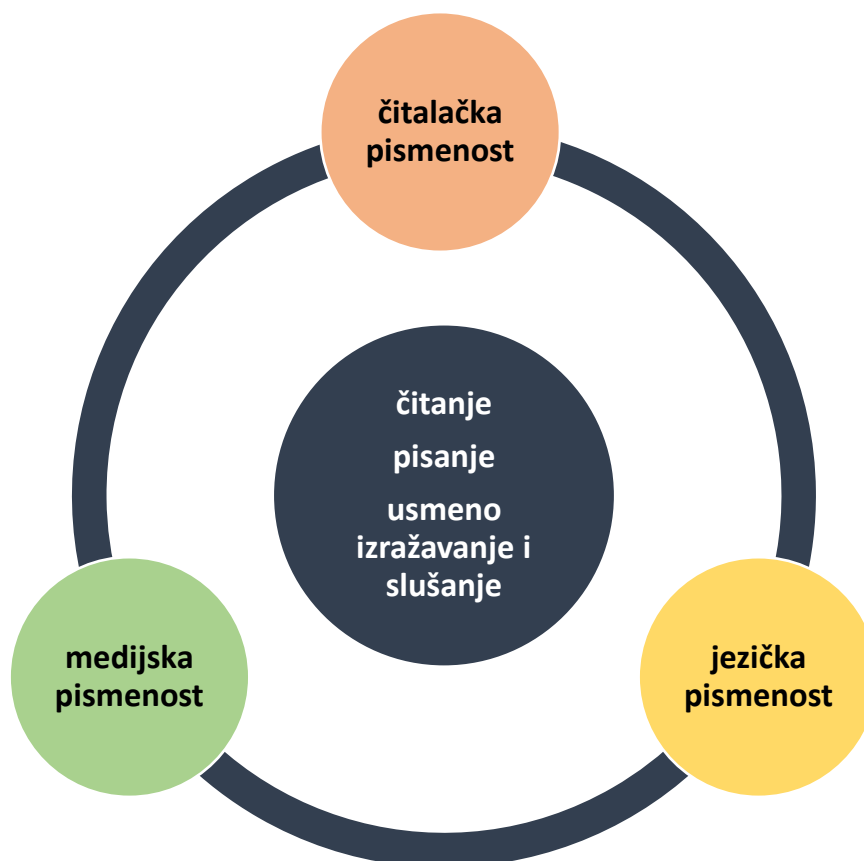
B/ CILJEVI UČENJA I PODUČAVANJA PREDMETA

Nastava predmeta Bosanski/Hrvatski/Srpski jezik i književnost usmjerena je na ostvarivanje sljedećih ciljeva učenja i podučavanja:

1. razvijanje vještine čitanja, pisanja, usmenog izražavanja i slušanja, usvajanje znanja o standardnom jeziku, te primjena i međusobno povezivanje u svakodnevnoj pismenoj i usmenoj komunikaciji;
2. čitanje i interpretiranje djela domaće i svjetske književnosti na temelju usvojenih znanja o književnosti i vlastitog čitalačkog iskustva, te analiza i upotreba informativnih tekstova, uz kritičko promišljanje o njima i procjenu njihove pouzdanosti, konteksta i namjene;
3. kreiranje tekstova različitog oblika, sadržaja, namjene i stila na temelju usvojenih znanja i stečenih vještina usmenog i pismenog izražavanja uz kontinuirano bogaćenje rječnika;
4. razvijanje vlastitog jezičkog i kulturnog identiteta uz istovremeno njegovanje svijesti o važnosti standardnog jezika i kulturne baštine, te životu u interkulturalnom društvu;
5. razvijanje samoinicijativne, kreativne i produktivne ličnosti koja je informacijski i medijski pismena, ima izgrađenu kulturnu, građansku i društvenu svijest, i sposobna je za kritičko mišljenje, kao i organizaciju vlastitog učenja;
6. osposobljavanje za odgovorno pristupanje različitim izvorima informacija, te njihovo razumijevanje, vrednovanje i korištenje u svrhu kreiranja vlastitih sadržaja.

C/ OBLASNA STRUKTURA PREDMETNOG KURIKULUMA

Predmet Bosanski/Hrvatski/Srpski jezik i književnost organizovan je u tri međusobno povezane oblasti: *čitalačka pismenost*, *jezička pismenost* i *medijska pismenost*. Kroz sve tri oblasti razvija se jezičko-komunikacijska kompetencija koja se temelji na vještinama čitanja, pisanja, usmenog izražavanja i slušanja. Pod pismenošću se podrazumijeva ovladavanje latiničnim i ćiriličnim pismom, umijećem čitanja i pisanja, te strukturom jezika.

Čitalačka pismenost podrazumijeva sposobnost čitanja, razumijevanja, interpretacije, korištenja i vrednovanja tekstova, te promišljanja i angažiranosti prilikom čitanja, radi postizanja različitih ciljeva, razvoja vlastitog znanja i potencijala, te aktivnog sudjelovanja u društvu.

Jezička pismenost podrazumijeva ovladavanje gramatikom, pravopisom i leksikom bosanskog/hrvatskog/srpskog jezika, te kulturom usmenog i pismenog izražavanja s ciljem formiranja opismenjene ličnosti.

Medijska pismenost podrazumijeva prikupljanje, analizu i primjenu informacija, kao i upotrebu digitalnih alata u svrhu književno-jezičke produkcije s ciljem formiranja informacijski, medijski i digitalno pismene ličnosti.

Navedene ključne oblasti predmeta Bosanski/Hrvatski/Srpski jezik i književnost međusobno se prožimaju i podrazumijevaju korelativni pristup s ciljem formiranja kompletne ličnosti spremne da odgovori zahtjevima savremenog doba.

BOSANSKI / HRVATSKI/ SRPSKI JEZIK I KNJIŽEVNOST		
OBLASNA STRUKTURA		
ČITALAČKA PISMENOST	JEZIČKA PISMENOST	MEDIJSKA PISMENOST
<ul style="list-style-type: none"> • temeljne vještine čitalačke pismenosti <ul style="list-style-type: none"> ○ tečno čitanje tekstova na latinici i ćirilici • čitanje književnih tekstova <ul style="list-style-type: none"> ○ ključne ideje i detalji ○ struktura ○ integracija znanja i ideja • čitanje informativnih tekstova <ul style="list-style-type: none"> ○ ključne ideje i detalji ○ struktura ○ integracija znanja i ideja 	<ul style="list-style-type: none"> • temeljne vještine jezičke pismenosti <ul style="list-style-type: none"> ○ ovladavanje gramatičkim znanjima na svim jezičkim nivoima ○ primjena gramatičkih znanja na svim jezičkim nivoima • pravopis <ul style="list-style-type: none"> ○ usvajanje pravopisnih pravila ○ primjena pravopisnih pravila • leksika <ul style="list-style-type: none"> ○ usvajanje i korištenje rječnika • jezik u upotrebi <ul style="list-style-type: none"> ○ pismeno izražavanje ○ usmeno izražavanje 	<ul style="list-style-type: none"> • informacijska pismenost <ul style="list-style-type: none"> ○ prikupljanje informacija ○ korištenje informacija • digitalna pismenost <ul style="list-style-type: none"> ○ upotreba digitalnih alata u jeziku i književnosti • književno-jezička produkcija i stvaralaštvo <ul style="list-style-type: none"> ○ izrada medijskih sadržaja (film, strip, radijska i televizijska emisija, prezentacija) ○ forme komuniciranja (mail, sms, društvene mreže)

A. ČITALAČKA PISMENOST

Čitalačka pismenost obuhvata temeljne vještine čitalačke pismenosti i vještine čitanja književnih i informativnih tekstova.

Temeljne vještine čitalačke pismenosti podrazumijevaju:

- tečno čitanje tekstova na latinici i ćirilici.

Čitanje književnih i informativnih tekstova podrazumijeva:

- uočavanje i analizu ključnih ideja i detalja u tekstovima,
- uočavanje i analizu strukturnih elemenata tekstova,
- integrisanje znanja i ideja.

Učenici se osposobljavaju za tečno čitanje i pravilno pisanje latinice i ćirilice. Kod učenika se razvija interes za čitanje i kritičko interpretiranje književnih djela domaće i svjetske književnosti. Čitanjem informativnih tekstova učenici prikupljaju informacije, analiziraju ih, povezuju i integrišu. Poticanjem različitih vrsta čitanja učenici stječu čitateljsku kulturu i navike čitanja iz potrebe i zadovoljstva. Na osnovu razumijevanja tekstova učenici izdvajaju ključne ideje i detalje, te ih primjenjuju u svakodnevnom životu. Također, učenici se osposobljavaju za uočavanje i razlikovanje strukture različitih književnih tekstova, te mogu procijeniti njihovu estetsku, etičku, interkulturalnu, patriotsku i socijalnu vrijednost.

B. JEZIČKA PISMENOST

Jezička pismenost obuhvata temeljne vještine jezičke pismenosti, gramatiku, pravopis, leksiku i jezik u upotrebi.

Temeljne vještine jezičke pismenosti podrazumijevaju:

Kroz gramatiku učenici:

- ovladavaju gramatičkim znanjima na svim jezičkim nivoima
- i primjenjuju stečena gramatička znanja u govorenju i pisanju.

U domenu pravopisa učenici:

- usvajaju pravopisna pravila
- i primjenjuju usvojena pravopisna pravila u pisanju.

Izučavanjem leksike učenici:

- bogate rječnik
- i koriste rječnike.

Jezik u upotrebi podrazumijeva:

- pismeno izražavanje
- i usmeno izražavanje.

Ova oblast temelji se na ovladavanju pravilima gramatike i pravopisa standardnog jezika, te razumijevanju suštine jezika i njegove funkcije u različitim kontekstima. Učenici korištenjem rječnika bogate fond riječi i aktivno ih upotrebljavaju u svakodnevnoj komunikaciji. Istovremeno se kroz jezik u upotrebi razvijaju sposobnosti učenika za usmeno i pismeno komuniciranje na svim jezičkim, stilskim i tekstovnim nivoima standardnog jezika. Učenici se u govoru i pisanju pridržavaju pravila dobre komunikacije, ocjenjivanja i procjenjivanja govornikovog stajališta, argumentovanog raspravljanja kao i obrazlaganja i prezentiranja ideja, poštujući individualne sposobnosti svih učesnika.

C. MEDIJSKA PISMENOST

Medijska pismenost obuhvata informacijsku i digitalnu pismenost, te književno-jezičku produkciju i stvaralaštvo.

Informacijska pismenost podrazumijeva:

- prikupljanje informacija
- i korištenje informacija.

Digitalna pismenost podrazumijeva:

- upotrebu digitalnih alata u jeziku i književnosti.

Književno-jezička produkcija i stvaralaštvo odnose se na:

- izradu medijskih sadržaja
- različite forme medijskog komuniciranja.

Medij predstavlja svako sredstvo putem kojeg se prenose različiti sadržaji. U tom kontekstu govori se o širokom spektru svrsishodne multimedijalne i informacijsko-komunikacijske tehnologije. Učenici pomoću tih tehnologija pristupaju informacijama i sadržajima, prikupljaju ih, selektiraju i sistematiziraju, te kritički analiziraju, vrednuju i koriste, kako bi u konačnici kreirali vlastite sadržaje (film, strip, radijska i televizijska emisija, prezentacija, blog, e-mail, sms, YouTube sadržaj i druge tehnološke inovacije). Istovremeno, učenici se osposobljavaju da sudjeluju odgovorno u društvenim i virtualnim mrežama, poštujući pravila sigurnosti i etičnosti na internetu.

NAPOMENA

U vezi s oblastima i ishodima učenja unutar njih neophodno je znati čitati šifre. Svaki ishod učenja ima tri elementa šifre - jedan slovni i dva brojčana (npr. A.1.3). Slovni element označava oblast kojoj ishod pripada: A - čitalačka pismenost, B - jezička pismenost i C - medijska pismenost. Prvi broj (I – IV) označava godinu učenja i podučavanja predmeta u srednjoj školi. Drugi broj predstavlja redni broj ishoda učenja.

ZANIMANJA III STEPENA

1. razred / 70 nastavnih sati godišnje/

Oblast: A/Čitalačka pismenost	
Ishod učenja	Razrada ishoda
<p>A.I.1. Pažljivo čita ili sluša tekst u cilju razumijevanja i donošenja logičkih zaključaka.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Samostalno čita, doživljava i razumije književno djelo. i razvija estetski senzibilitet i afinitet prema književnosti. • Čitira dijelove teksta kojima potkrepljuje svoje dojmove, mišljenje i stavove. • Analizira djelo i argumentira analizu dijelovima teksta, te donosi zaključke. • Prepoznaje različita gledišta ili kulturološko iskustvo koji se odražavaju u književnom djelu, razumijevajući pojam kulturnog identiteta. • Čita, razumije i analizira informativne tekstove o književnohistorijskim razdobljima. • Čita, razumije i analizira informativne tekstove o funkcionalnim stilovima.
<p>Poveznice sa ZJNPP</p>	<p>JZK-1.1.1, JZK-1.4.2, JZK-2.1.1.</p>
Ključni sadržaji	
<p>OBAVEZNI TEKST</p> <ul style="list-style-type: none"> • lirika: O. Hajam, <i>izbor iz rubajija</i>; F. Petrarka, <i>izbor iz sonata</i>; • epika u stihu: Homer, <i>Odiseja</i> ; Hasanaginica; • epika u prozi: Ć. Sijarić, <i>Hasan, sin Huseinov</i>; <i>Hiljadu i jedna noć (izbor)</i>; Đ. Bokačo, <i>Dekameron</i> (pet novela); • drama: Sofokle, <i>Antigona</i>; V. Šekspir , Hamlet ; • stari bosanski tekstovi: <i>Povelja Kulina bana, epitafi sa stećaka</i> (izbor) • esej : M. Montenj, izbor iz eseja; • informativni tekstovi: Osnovni pojmovi nauke o književnosti; Antička grčka i rimska književnost; Stara književnost istočnih naroda; Književnost srednjeg vijeka i razvoj pismenosti kod slavenskih naroda; Usmena književnost; Humanizam i renesansa; Barok; Klasicizam; Pojam funkcionalnog stila; Tradicionalni funkcionalni stilovi (književnoumjetnički, i razgovorni). <p>DODATNI TEKSTOVI</p> <ul style="list-style-type: none"> • lirika: M.Ć.Čatić, Ja sam vjerni rob ljepote ; A.B.Šimić , Pjesme; Sapfo, izbor iz poezije • epika u stihu: <i>Ep o Gilgamešu; Budalina Tale dolazi u Liku</i>; D. Alighieri, Pakao; • epika u prozi: M. Jergović,Asag; <i>Hemingvej,Kome zvono zvoni</i> ;<i>Carević i divova kći; anegdote,poslovice,zagonetke,pitalice,bajalice i dr.</i>, M. Servantes, Don Kihot; • drama: <i>M. Držić, Dundo Maroje; J. Moliere, Tvrdica</i> ; • drugi tekstovi prilagođeni uzrastu učenika 	

Preporuke za ostvarenje ishoda

Ovaj ishod učenja usmjeren je na doživljajne aspekte čitanja književnih i informativnih tekstova, razumijevanje pročitanih tekstova, te izražavanje vlastitog stava praćeno argumentacijom koja je prilagođena uzrastu učenica i učenika. Kroz ovaj ishod učenja trebaju se razvijati vrijednosti kao što su: hrabrost, poštovanje, odgovornost, pravičnost, prijateljstvo, odanost, solidarnost, patriotizam, ljubav, empatija, iskrenost, kao i druge vrijednosti u vezi sa datim tekstovima.

Obavezni književni tekstovi za cjelovito čitanje su: Sofoklo, *Antigona*; *Hasanaginica*. Priprema informativnih tekstova na date teme radi se na osnovu dostupne stručne literature, relevantnih internetskih izvora i udžbenika, s ciljem prilagođavanja uzrastu i interesovanjima učenica i učenika. Kroz rad na informativnom tekstu trebaju se razumjeti i pravilno koristiti novi pojmovi. Učenicima i učenicima, također, analiziraju na koji način se provjerava istinitost i relevantnost informacija u informativnom tekstu (izvori informacija), te uočavaju ulogu relevantnosti autora takvih tekstova. U tom kontekstu ovaj ishod učenja može se kombinirati sa ishodima A.I.5 i C.I.1.

U toku školske godine trebaju se uraditi svi obavezni tekstovi. U skladu sa vlastitom procjenom, mogućnostima i interesovanjima učenica i učenika, te raspoloživim vremenom mogu se uraditi i neki od dodatnih tekstova. Treba se voditi računa da se tekstovi obrađuju detaljno, u kontinuitetu, na većem broju časova, kako bi se maksimalno iskoristili njihovi potencijali.

Trebaju se organizirati aktivnosti u kojima učenice i učenici jedno književno djelo i jedan informativni tekst prema vlastitom izboru predstavljaju usmeno, pismeno, vizuelno ili na neki drugi kreativan način, koristeći se prethodno stečenim znanjima i vještinama.

Nužno je u toku jedne školske godine ostvariti kompletan ishod učenja, sa svim njegovim razradama. Ishod učenja i njegove razrade ne ostvaruju se u toku jednog nastavnog časa nego postepeno i u kontinuitetu na više časova, u skladu sa procjenom nastavnice / nastavnika. Moguće je više pojedinačnih razrada ovog ishoda kombinirati u realizaciji jednog časa u zavisnosti od planiranih sadržaja i aktivnosti. Ostvarivanje zahtjeva ovog ishoda učenja može se kombinirati sa ostvarivanjem zahtjeva ishoda A.I.2 i A.I.3. Također, predlaže se korelacija sa Informatikom, Historijom, Likovnom i Muzičkom kulturom i Vjeronaukom.

A.I.2. Razlikuje i opisuje književni tekst prema strukturi, temi i žanru na sadržajnom i izražajnom nivou, te usvaja i primjenjuje književnoteorijske pojmove.

- Opisuje strukturu književnog teksta i osobnosti književnih rodova i vrsta.
- Objašnjava pojam književnosti kao umjetnosti, ukazujući na posebnost književnosti u odnosu na druge umjetnosti.
- Uočava strukturu književnog teksta, opisuje i razlikuje književne rodove i vrste.
- Objašnjava književnoteorijske pojmove vezane uz prozne, poetske i dramske vrste.
- Analizira književna djela primjenjujući književnoteorijske pojmove vezane za prozne, poetske i dramske vrste.
- Objašnjava osobnosti usmenih književnosti naroda BiH.
- Razlikuje i objašnjava informativni tekst u odnosu na književni tekst.
- Unapređuje znanja o vlastitoj kulturi i drugim savremenim i klasičnim kulturama, književnoj tradiciji, kao i univerzalnim vrijednostima humanističke baštine i višejezičnosti.

Poveznice sa ZJNPP

JZK-1.1.2, JZK-1.1.3, JZK-1.2.2.

Ključni sadržaji

OBAVEZNI TEKSTOVI

- lirika: O. Hajam, *izbor iz rubajja*; izbor lirskih narodnih pjesama, F. Petrarca, izbor iz sonata;
- epika u stihu: Homer, *Odiseja*; *Hasanaginica*;
- epika u prozi: Ć. Sijarić, *Hasan, sin Huseinov*; *Hiljadu i jedna noć (izbor)*; Đ. Bokačo, *Dekameron (pet novela)*;
- drama: Sofokle, *Antigona*; V. Šekspir, Hamlet;
- stari bosanski tekstovi: *Povelja Kulina bana, epitafi sa stećaka (izbor)*

- esej: M.Montenj, izbor iz eseja;
- informativni tekstovi: Osnovni pojmovi nauke o književnosti; Antička grčka i rimska književnost; Stara književnost istočnih naroda; Književnost srednjeg vijeka i razvoj pismenosti kod slavenskih naroda; Usmena književnost; Humanizam i renesansa, Barok, Klasicizam, Pojam funkcionalnog stila; Tradicionalni funkcionalni stilovi (književnoumjetnički, i razgovorni).

DODATNI TEKSTOVI

- lirika: M.Č.Čatić, Ja sam vjerni rob ljepote ; A.B. Šimić , Pjesme; Sapfo, Izbor iz poezije;
- epika u stihu : *Ep o Gilgamešu; Budalina Tale dolazi u Liku ; D. Alighieri, Pakao;*
- epika u prozi: *M.Jergović, Asag;* Hemingvej Kome zvono zvoni;Carević i divova kći; anegdote,poslovice,zagonetke,pitalice,bajalice i dr., M.Servantes, Don Kihot;
- drama : *M. Držić , Dundo Maroje; J. Molier, Tvrđica ;*
- Diskurzivni rod- ljetopis : Vladimir i Kosara
- drugi tekstovi prilagođeni uzrastu učenika

Preporuke za ostvarenje ishoda

Ovaj ishod usmjeren je na razumijevanje i opisivanje sadržajnih i izražajnih elemenata tekstova koji se čitaju uz pravilno ovladavanje književnoteorijskim pojmovima, i to:

- epika: ep, usmena pripovijetka, pripovijetka (pisana književnost), roman, novela, narodna epska pjesma, anegdota, zagonetke, pitalice, bajalice; struktura proznog djela: tema, pripovjedač, fabula, siže, kompozicija, karakterizacija i tipologija likova, ideja, motivi;
- lirika: obilježja lirike, lirske vrste, struktura lirske pjesme; tema, motiv, pjesničke slike, rima, strofa, stih, ritam, vrste usmene i pisane lirike, atmosfera i raspoloženje, stilska izražajna sredstva;
- drama: drama i pozorište, tragedija i obilježja tragedije, komedija i obilježja komedije, struktura dramskog teksta, dramski sukob, dramska napetost, protagonist, dijalog, monolog, čin, prizor, didaskalije, scena.

U analizi se primjenjuju prethodno stečena književnoteorijska znanja, a novi pojmovi uvode se prema vrsti i temi teksta koji se čita. Pojedine elemente književne strukture učenice i učenici uvježbavaju prepoznati na različitim cjelovitim tekstovima ili s njima povezanim odlomcima. Prepoznaju i objašnjavaju specifičnosti informativnog teksta u odnosu na književni. U cjelini čitaju i samostalno interpretiraju (kao lekturu) roman, dramu, ep, narodnu epsku pjesmu, narodnu lirsku pjesmu, narodnu epsko-lirsku pjesmu i narodnu pripovijetku. Učenje i podučavanje o umjetnosti i specifičnosti književne umjetnosti povezuje se s umjetničkim djelima i književnim tekstovima s ciljem shvatanja književnosti kao umjetnosti, shvatanja posebnosti književnosti u odnosu prema drugim umjetnostima, određivanja dodirnih tačaka sa srodnim umjetnostima i uočavanja razlike između književnog jezika i drugih oblika jezičkog izražavanja. Nastavnica / nastavnik može samostalno odabrati umjetnička djela za ostvarivanje zahtjeva ovog ishoda (npr. reprodukcije, replike, umjetnička djela, muzičke kompozicije).

U toku školske godine trebaju se uraditi svi obavezni tekstovi. U skladu sa vlastitom procjenom, mogućnostima i interesovanjima učenica i učenika, te raspoloživim vremenom mogu se uraditi i neki od dodatnih tekstova. Treba se voditi računa da se tekstovi obrađuju detaljno u kontinuitetu na većem broju časova, kako bi se maksimalno iskoristili njihovi potencijali.

Nužno je u toku jedne školske godine ostvariti kompletan ishod učenja, sa svim njegovim razradama. Ishod učenja i njegove razrade ne ostvaruju se u toku jednog nastavnog časa nego postepeno i u kontinuitetu na više časova, u skladu sa procjenom nastavnice / nastavnika. Moguće je više pojedinačnih razrada ovog ishoda kombinirati u realizaciji jednog časa u zavisnosti od planiranih sadržaja i aktivnosti. Ostvarivanje zahtjeva ovog ishoda učenja može se kombinirati s ostvarivanjem zahtjeva ishoda A.I.1, A.I.3 i A.I.5. Također, predlaže se korelacija sa Historijom i različitim vrstama umjetnosti (filmska, likovna, muzička).

A.I.3. Opisuje i uspoređuje književne tekstove u kontekstu književnog i historijskog razdoblja u kojem se javljaju.

- Prepoznaje književnoumjetnički i kanonski karakter svetih knjiga.
- Prepoznaje i opisuje književno razdoblje.
- Prepoznaje i opisuje obilježja književnog razdoblja u književnom djelu.
- Prepoznaje i opisuje dominantne književne vrste u književnim razdobljima koja se obrađuju.
- Argumentira primjerima iz teksta obilježja književnog razdoblja u kojem je tekst nastao.
- Prepoznaje i opisuje književna djela nastala u istom književno-historijskom kontekstu.

	<ul style="list-style-type: none"> • Uočava razlike i sličnosti između književnih djela nastalih u različitim književnim razdobljima. • Prepoznaje i opisuje glavne oblike usmene književnosti • Prepoznaje i opisuje obilježja književnih djela južnoslavenskih naroda sa tekstovima svjetske književnosti s obzirom na vrijeme nastanka. • Spoznaje kako obrazovna moć književnosti prerasta svoje estetske okvire i širi se na upoznavanje objektivne stvarnosti i život ljudi u različitim vremenima i razdobljima.
Poveznice sa ZJNPP	JZK-1.4.3, JZK-1.5.1, JZK-2.5.1.
Ključni sadržaji	
OBAVEZNI TEKSTOVI	
<ul style="list-style-type: none"> • antička književnost: Homer, <i>Odiseja</i>; Sofoklo, <i>Antigona</i>; • stara književnost istočnih naroda: <i>Hiljadu i jedna noć (izbor)</i>; O. Hajam, <i>izbor iz rubajja</i> • književnost srednjeg vijeka i razvoj pismenosti kod slavenskih naroda: Povelja Kulina- bana i epitafi sa stećaka • usmena književnost: <i>izbor iz narodnih lirskih pjesama</i> ; <i>Hasanaginica</i>; • humanizam i renesansa: F. Petrarka, izbor iz sonata; Đ.Bokačo, Dekameron ; V. Šekspir, Hamlet; • informativni tekstovi: Osnovni pojmovi nauke o književnosti; Antička grčka i rimska književnost; Stara književnost istočnih naroda; Književnost srednjeg vijeka i razvoj pismenosti kod slavenskih naroda; Usmena književnost; Humanizam i renesansa; Barok; Klasicizam; 	
DODATNI TEKSTOVI	
<ul style="list-style-type: none"> • stara književnost istočnih naroda: <i>Gilgameš</i>; • književnost srednjeg vijeka i razvoj pismenosti kod slavenskih naroda: Vladimir i Kosara • usmena književnost: <i>Budalina tale dolazi u Liku</i>; Carević i divova kći; <i>anegdote, poslovice, zagonetke, pitalice, bajalice i sl.</i> • Humanizam i renesansa: M. Servantes, Don Kihot; M.Držić, Dundo Maroje; D. Alighieri, Pakao; M. Montenj , izbor iz eseja; • Klasicizam: J. Moliere, Tvrdica; • drugi tekstovi prilagođeni uzrastu učenika 	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
<p>Ovaj ishod učenja usmjeren je na kontekstualizaciju književnih tekstova u skladu sa književnim i historijskim razdobljem u kojem se javljaju. Učenice i učenici na osnovu znanja prikupljenih iz informativnih tekstova, te pročitanih književnih djela ovladavaju obilježjima pojedinih književnih razdoblja, kao i društvenim kontekstom u kojem se javljaju. Oslanjajući se na znanja iz historije i koristeći se određenim historijskim izvorima, kao i književnohistorijskim tekstovima, učenice i učenici opisuju društveno-historijski i kulturni kontekst razdoblja koje se obrađuje. Također, u toku interpretacije književnih djela objašnjavaju utjecaj historijskih, društvenih, političkih i kulturnih prilika na tematiku, stil, recepciju i druge osobnosti književnog djela.</p> <p>U toku školske godine trebaju se uraditi svi obavezni tekstovi. U skladu sa vlastitom procjenom, mogućnostima i interesovanjima učenica i učenika, te raspoloživim vremenom mogu se uraditi i neki od dodatnih tekstova. Treba se voditi računa da se tekstovi obrađuju detaljno u kontinuitetu na većem broju časova, kako bi se maksimalno iskoristili njihovi potencijali.</p> <p>Nužno je u toku jedne školske godine ostvariti kompletan ishod učenja, sa svim njegovim razradama. Ishod učenja i njegove razrade ne ostvaruju se u toku jednog nastavnog časa nego postepeno i u kontinuitetu na više časova, u skladu sa procjenom nastavnice / nastavnika. Moguće je više pojedinačnih razrada ovog ishoda kombinirati u realizaciji jednog časa u zavisnosti od planiranih sadržaja i aktivnosti. Ostvarivanje zahtjeva ovog ishoda učenja može se kombinirati sa ostvarivanjem zahtjeva ishoda A.I.1, A.I.2 i A.I.5. Također, predlaže se korelacija sa Historijom, Likovnom i Muzičkom kulturom.</p>	

<p>A.I.4. Čita i objašnjava informativne tekstove o historiji bosanskog, hrvatskog i srpskog jezika.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Opisuje osobenosti bosanskog, hrvatskog i srpskog jezika do kraja XV stoljeća. • Objašnjava sinhronijski i dijahronijski aspekt jezika. • Opisuje pojam organskog i neorganskog idioma i objašnjava razvoj organskih idioma Bošnjaka, Hrvata i Srba. • Objašnjava korijene bosanskog, hrvatskog i srpskog jezika. • Navodi i opisuje pisane spomenike do XV stoljeća. • Navodi i objašnjava pisma koja su bila u upotrebi do XV stoljeća.
<p>Poveznice sa ZJNPP</p>	<p>JZK-2.1.1, JZK-2.3.1, JZK-2.4.2.</p>
<p>Ključni sadržaji</p>	
<ul style="list-style-type: none"> • Korijeni bosanskog, hrvatskog i srpskog jezika (ćirilsko-metodska tradicija) • Glavne osobenosti bosanskog, hrvatskog i srpskog jezika od prvih pisanih spomenika do XV stoljeća • Epigrafika 	
<p>Preporuke za ostvarenje ishoda</p>	
<p>Ishod učenja usmjeren je na upoznavanje sa historijom bosanskog, hrvatskog i srpskog jezika. Priprema informativnih tekstova na date teme radi se na osnovu dostupne stručne literature, relevantnih internetskih izvora i udžbenika, s ciljem prilagođavanja uzrastu i interesovanjima učenica i učenika. Tekstovi trebaju obuhvatiti sinhronijski i dijahronijski aspekt jezika, pojam i razvoj organskih idioma Bošnjaka, Hrvata i Srba, te glavne osobenosti bosanskog, hrvatskog i srpskog jezika od prvih pisanih spomenika do XV stoljeća. Kroz rad na informativnom tekstu učenice i učenici trebaju razumjeti, usvojiti i pravilno koristiti nove pojmove. Također, mogu se organizirati aktivnosti kroz koje učenice i učenici na osnovu predznanja i istraživanja različitih izvora (enciklopedije, stručna literature, internet) prikupljaju informacije u vezi sa navedenim sadržajima potrebnim za ostvarenje ovog ishoda, te pripremaju samostalno ili grupna izlaganja. U tom kontekstu, kod učenica i učenika se razvijaju vještine analiziranja načina na koje se provjerava istinitost i relevantnost informacija u informativnom tekstu (izvori informacija), te uočava ulogu relevantnosti autora takvih tekstova. U tom kontekstu ovaj ishod učenja može se kombinirati sa ishodima A.I.5, C.I.1 i C.I.2. Kod ostvarivanja zahtjeva ovog ishoda preporučuju se metode učenja koje potiču i razvijaju učeničku samostalnost, saradničko učenje, komunikativnost i kreativnost (npr. istraživanje, izvještavanje, izrada prezentacija i plakata, timski rad, debate, rasprave i sl.). Učenice i učenici samostalno čitaju i istražuju jedan ili više informativnih tekstova. Nužno je u toku jedne školske godine ostvariti kompletan ishod učenja, sa svim njegovim razradama. Ishod učenja i njegove razrade ne ostvaruju se u toku jednog nastavnog časa nego postepeno i u kontinuitetu na više časova, u skladu sa procjenom nastavnice / nastavnika. Moguće je više pojedinačnih razrada ovog ishoda kombinirati u realizaciji jednog časa u zavisnosti od planiranih sadržaja i aktivnosti. Također, predlaže se korelacija sa Historijom i Informatikom.</p>	
<p>A.I.5. Integriše i procjenjuje sadržaj predstavljen u različitim medijima i formatima.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Objašnjava filmske, pozorišne i druge adaptacije književnog djela procjenjujući kako svaka verzija tumači polazni tekst. • Istražuje na koje je jezičke, vizuelne, auditivne i audiovizuelne načine oblikovan medijski tekst i koje su funkcije tih odabira. • Koristi i analizira multimedijalne sadržaje kao višestruke izvore informacija različitih vrsta. • Čita, objašnjava i predstavlja podatke u grafičkim prikazima i tabelama.
<p>Poveznice sa ZJNPP</p>	<p>JZK-1.4.1, JZK-2.4.1, JZK-5.1.2.</p>
<p>Ključni sadržaji</p>	
<ul style="list-style-type: none"> • filmske adaptacija u skladu sa pročitanim književnim tekstovima i književnim temama (npr. <i>Odiseja, Hiljadu i jedna noć, Hamlet</i>) • aktuelna pozorišna adaptacija (drama, opera, balet) u skladu sa pročitanim književnim tekstovima i književnim temama (npr. <i>Antigona, Hasanaginica, Hamlet</i>). 	

Preporuke za ostvarenje ishoda

Ovaj ishod je usmjeren na uočavanje i uspostavljanje veze između istih ili sličnih sadržaja predstavljenih u različitim formatima (auditivni, vizuelni i audiovizuelni izvori). U tom kontekstu, učenice i učenici povezuju sadržaj o kojem su čitali sa filmskim scenama i kadrovima, te pozorišnim predstavama. Tekst se može porediti sa njegovim različitim vizualizacijama (filmska, pozorišna, muzička) s ciljem uočavanja sličnosti i razlika. Uočava se uloga različitih efekata u filmskoj i pozorišnoj adaptaciji, kao i razlika filmske, pozorišne i književne fabule. Istražuje se svrhovitost upotrebe različitih jezičkih, auditivnih, vizuelnih i audiovizuelnih sredstava u oblikovanju informacija koje se prenose različitim medijima. Stvaranjem problemskih situacija u nastavi, otkrivanjem i rješavanjem problema, učenice i učenici pripremaju se za samostalan pristup analizi filmova i pozorišnih predstava, kao i argumentovano vrednovanje, te pouzdanu i objektivnu vlastitu selekciju takvih sadržaja. Također, osposobljavaju se za čitanje, objašnjavanje, upoređivanje i predstavljanje podataka u različitim grafičkim prikazima i tabelama.

U vezi sa čitanjem informativnih tekstova, integrišu se poznate i nove informacije, te se povezuju sa iskustvenim doživljajima, kako bi se mogli kreirati vlastiti sadržaji. Također, učenice i učenici procjenjuju i integrišu informacije prikupljene iz različitih izvora (književni i informativni tekstovi, internet, ankete i intervjui, televizijski, novinski i radijski sadržaji, ekranizacije, dramatizacije, muzičke obrade i sl.), kako bi se mogli njima koristiti. U tom kontekstu ovaj ishod učenja povezuje se sa ishodima C.I.1 i C.I.2.

U toku školske godine treba se organizirati gledanje filmske i /ili pozorišne adaptacije u realnom ili virtualnom okruženju u vezi sa temama koje su se obrađivale kroz književne tekstove ili u vezi sa konkretnim književnim tekstovima, kako bi učenice i učenici akumulirali znanja prikupljena iz različitih formi u kojima je prikazan isti ili sličan sadržaj. Također, poželjno je organizirati posjete bibliotekama, muzejima i drugim kulturnim institucijama i manifestacijama kroz koje će učenice i učenici obogaćivati svoja znanja. Ukoliko postoji mogućnost, mogu se organizirati druženja sa piscima, pjesnicima, glumcima, dramaturzima, režiserima i sl. I na taj način, ovaj ishod povezuje se sa sadržajem ishoda C.I.1.

Nužno je u toku jedne školske godine ostvariti kompletan ishod učenja, sa svim njegovim razradama. Ishod učenja i njegove razrade ne ostvaruju se u toku jednog nastavnog časa nego postepeno i u kontinuitetu na više časova, u skladu sa procjenom nastavnice / nastavnika. Moguće je više pojedinačnih razrada ovog ishoda kombinirati u realizaciji jednog časa u zavisnosti od planiranih sadržaja i aktivnosti. Također, predlaže se korelacija sa Informatikom, te filmskom i pozorišnom umjetnošću.

Oblast: B/ Jezička pismenost

Ishod učenja	Razrada ishoda
B.I.1. Pokazuje vladanje gramatičkim pravilima i njihovom primjenom.	<ul style="list-style-type: none"> • Ispravno upotrebljava opće jezičke pojmove. • Razlikuje pisma standardnog jezika. • Objašnjava funkcioniranje jezika i njegove strukture. • Razlikuje fonetsko-fonološki jezički nivo sa svim njegovim specifičnostima od drugih jezičkih nivoa. • Razlikuje i objašnjava glasovne promjene. • Ispravno upotrebljava pojmove vezane za prozodijski / akcenatski sistem i razlikuje akcente. • Primjenjuje naučena gramatička pravila prilikom pisanja i govorenja.
Poveznice sa ZJNPP	JZK-4.3.1.

Ključni sadržaji

- Jezik kao sredstvo sporazumijevanja
- Fonetsko-fonološki jezički nivo: glas i fonem,
- Vokalski i konsonantski sistem: podjela po akustičkim i artikulacijskim obilježjima
- Jednačenje suglasnika po zvučnosti
- Jednačenje suglasnika po mjestu tvorbe

- Gubljenje suglasnika
- Palatalizacija
- Sibilizacija
- Jotovanje
- Promjena l u o
- Nepostojano a
- Vrste akcenata u savremenom bosanskom, hrvatskom, srpskom jeziku

Preporuke za ostvarenje ishoda

Ovaj ishod odnosi se na ovladavanje gramatičkim pravilima i njihovom pravilnom primjenom. Učenice i učenici nadograđuju prethodno stečena znanja, usvajajući osnovna gramatička pravila i primjenjujući ih u svakodnevnom pisanju i govorenju. Gramatička pravila mogu se usvajati na različitim književnim i informativnim tekstovima.

S ciljem ostvarenja zahtjeva ovog ishoda i njegovih razrada nastavnica / nastavnik aktivnosti treba usmjeriti na sljedeće elemente:

- usvajanje općih jezičkih pojmova,
- razlikovanje pisama standardnog jezika;
- objašnjavanje strukture jezika;
- razumijevanje funkcioniranja fonetsko-fonološkog nivoa standardnog jezika (glasovi, fonemi, glasovne promjene, akcent).

U toku školske godine trebaju se uraditi dvije obavezne provjere stečenih znanja (NZOT). Zadatke treba pripremiti u skladu sa Blumovom taksonomijom (znati, razumjeti, primijeniti, analizirati, procijeniti, kreirati). Nužno je u toku jedne školske godine ostvariti kompletan ishod učenja, sa svim njegovim razradama. Ishod učenja i njegove razrade ne ostvaruju se u toku jednog nastavnog časa nego postepeno i u kontinuitetu na više časova, u skladu sa procjenom nastavnice / nastavnika. Moguće je više pojedinačnih razrada ovog ishoda kombinirati u realizaciji jednog časa u zavisnosti od planiranih sadržaja i aktivnosti. Realizacija aktivnosti s ciljem ostvarenja zahtjeva ovog ishoda učenja omogućava kombinovanje sa ishodom učenja B.I.2.

B.I.2. Pokazuje vladanje pravopisnim pravilima i njihovom primjenom.

- Pravilno upotrebljava veliko slovo u pisanju jednočlanih i višečlanih naziva.
- Pravilno upotrebljava afrikate u korištenim riječima.
- Pravilno upotrebljava reflekske jata (ije / je / e / i) u korištenim riječima.
- Ispravno piše negaciju uz glagole.

Poveznice sa ZJNPP

JZK-4.3.2.

Ključni sadržaji

- Pisanje velikog slova svih članova različitih naziva i imena
- Pravopisne odredbe: pisanje i izgovor h, j, č, ć, dž i đ
- Pravila ijekavskog izgovora
- Pisanje odrične riječice uz glagole

Preporuke za ostvarenje ishoda

Ovaj ishod odnosi se na ovladavanje pravopisnim pravilima i njihovom primjenom. Nastavnica / nastavnik stvara poticajno okruženje i osmišljava aktivnosti pomoću kojih učenice i učenici uočavaju važnost potrebe pravilnog pisanja i govorenja. Učenice i učenici nadograđuju prethodno stečena znanja u vezi sa pravopisnim pravilima i primjenjuju ih u svakodnevnom pisanju. Pravopisna pravila mogu se usvajati na različitim književnim tekstovima. Učenice i učenici se osposobljavaju da primjenjuju pravila pisanja velikog slova u svim članovima jednočlanih i višečlanih naziva. Također, uvježbaju pravila ijekavskog izgovora i pisanja, te pravilnu upotrebu glasova / slova č, ć, dž, đ, h i j, kao i pisanje odrične riječice *ne* uz glagole. Nastavnica / nastavnik organizira različite vježbe u kojima će učenice i učenici moći primjenjivati usvojena pravila. U toku jedne školske godine treba obavezno uraditi dvije pravopisne vježbe (po jednu u svakom polugodištu). Nužno je u toku jedne školske godine ostvariti kompletan ishod učenja, sa svim njegovim razradama. Ishod učenja i njegove razrade ne ostvaruju se u toku jednog nastavnog časa nego postepeno i u kontinuitetu na više časova, u skladu sa procjenom nastavnice / nastavnika. Moguće je više pojedinačnih razrada ovog ishoda kombinirati u realizaciji jednog časa u zavisnosti od planiranih sadržaja i aktivnosti. Realizacija aktivnosti s ciljem ostvarenja zahtjeva ovog ishoda učenja omogućava kombinovanje sa ishodom učenja B.I.1.

<p>B.I.3. Usvaja i koristi nove riječi i izraze.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Usvaja i ispravno koristi riječi i izraze određenog područja i tako obogaćuje rječnik riječima ili izrazima važnim za razumijevanje ili izražavanje. • Razjašnjava značenje nepoznatih, manje poznatih i višeznačnih riječi i izraza korištenjem podataka iz teksta ili konteksta, analizom sadržajnih dijelova riječi i korištenjem općeg i specijalizovanog referentnog materijala po potrebi. • Razumije preneseno značenje riječi, veza između riječi i nijansi u značenjima riječi. • Usvaja i ispravno koristi niz riječi i izraza iz određene oblasti dovoljnih za čitanje, pisanje i slušanje. • Pokazuje neovisnost u proširivanju rječnika kad naiđe na nepoznatu riječ koja je važna za razumijevanje ili izražavanje. • Prepoznaje i interpretira stilske figure u književnim tekstovima prilagođenim uzrastu. • Razlikuje književne riječi i izraze i njihovo značenje od neknjiževnih riječi i izraza i njihovog značenja. • Usvaja, razumije i koristi nove riječi iz informativnih tekstova. • Razumije i pravilno koristi nove riječi i izraze koji se odnose na sva tri književna roda. • Analizira utjecaj određenog izbora riječi na značenje teksta. • Učestvuje aktivno u kreiranju razrednog rječnika.
<p>Poveznice sa ZJNPP</p>	<p>JZK-1.3.1, JZK-1.3.2, JZK-2.3.1.</p>
<p>Ključni sadržaji</p>	
<ul style="list-style-type: none"> • Stilske figure • Čitanjem i pisanjem do novih riječi • Stručna leksika • Razredni rječnik 	
<p>Preporuke za ostvarenje ishoda</p>	
<p>Ovaj ishod odnosi se na usvajanje i pravilno korištenje novih riječi. S ciljem ostvarivanja zahtjeva ovog ishoda i njegovih razrada nastavnica / nastavnik može se koristiti književnim i informativnim tekstovima koji se čitaju sa učenicama i učenicima, ali i sadržajima iz jezika (gramatike i pravopisa). Učenice i učenici se mogu koristiti različitim printanim i elektronskim rječnicima općeg i specijalizovanog sadržaja, kako bi pronašli značenja nepoznatih i manje poznatih riječi. U tom kontekstu ovaj ishod učenja povezan je sa ishodom C.I.1.</p> <p>Učenice i učenici čitaju / slušaju tekst, uočavaju nepoznate riječi, razgovaraju o njima i njihovom značenju iz konteksta pročitano, zapisuju nepoznate riječi i njihova pojašnjenja, praveći vlastiti rječnik u pisanoj ili elektronskoj formi.</p> <p>Nužno je u toku jedne školske godine ostvariti kompletan ishod učenja, sa svim njegovim razradama. Ishod učenja i njegove razrade ne ostvaruju se u toku jednog nastavnog časa nego postepeno i u kontinuitetu na više časova, u skladu sa procjenom nastavnice / nastavnika. Moguće je više pojedinačnih razrada ovog ishoda kombinirati u realizaciji jednog časa u zavisnosti od planiranih sadržaja i aktivnosti.</p> <p>Realizacija aktivnosti s ciljem ostvarenja zahtjeva ovog ishoda učenja omogućava kombinovanje sa ishodima učenja iz čitalačke pismenosti (A.I.1, A.I.3, A.I.4.). U ostvarenju ovog ishoda može se ostvariti i korelacija sa drugim nastavnim predmetima, budući da se učenice i učenici mogu vještinama traganja za značenjima nepoznatih i manje poznatih riječi koristiti i u svim drugim nastavnim predmetima.</p>	

<p>B.I.4. Učestvuje efikasno u nizu razgovora i saradnji s različitim sagovornicima, nadogradnji na idejama drugih i izražavanju vlastitih ideja jasno i uvjerljivo.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Priprema se za diskusiju, nakon što pročita ili prouči materijal i oslanja se na tu pripremu i druge informacije koje ima o temi o kojoj se raspravlja na nivou razreda. • Postavlja konkretna pitanja i odgovora na postavljena pitanja uz objašnjenje i iznošenje detalja, dajući komentare koji doprinose ukupnom razumijevanju teme, teksta ili pitanja koji se razmatraju. • Prati pravila kolegijalne diskusije. • Prilagođava govor različitim kontekstima i komunikacijskim zadacima. • Izražava misli i ideje punim rečenicama.
<p>Poveznice sa ZJNPP</p>	<p>JZK-5.1.1, JZK-5.2.1, JZK-5.2.3.</p>
<p>Ključni sadržaji</p>	
<ul style="list-style-type: none"> • svi nastavni sadržaji nastavnog predmeta Bosanski / Hrvatski / Srpski jezik i književnost koji se izučavaju u 1. razredu srednje škole • sadržaji izvanučioničke nastave (posjete, izleti, ekskurzije, gostovanja i sl.) 	
<p>Preporuke za ostvarenje ishoda</p>	
<p>Ovaj ishod odnosi se na učešće razgovorima i suradnji s različitim sugovornicima s ciljem izražavanja vlastitih ideja, kao i njihove nadogradnje. Ostvaruje se u kombinaciji sa svim drugim ishodima, kako iz jezičke pismenosti, tako i iz čitalačke i medijske pismenosti. Učenice i učenici se trebaju stavljati u situacije u kojima razgovaraju u parovima, na nivou malih grupa ili na nivou cijelog razreda, ali i sa nastavnicom / nastavnikom. Razgovori mogu biti potaknuti različitim sadržajima koje učenice i učenici čitaju, gledaju, slušaju i sl. Učenice i učenike treba podsticati da govore punim rečenicama, izražavajući svoje ideje i mišljenja jasno i uvjerljivo. Istovremeno, treba ih učiti i da slušaju i uvažavaju ideje i mišljenja drugih, pri tome poštujući dogovorena pravila kulture dijaloga i diskusije.</p> <p>Nastavnica / nastavnik organizira aktivnosti u kojima učenice i učenici prate dogovorena pravila za dijalog i diskusiju na uvažavajući način, drže se teme i povezuju svoje komentare s komentarima ostalih u razredu, izražavaju vlastite ideje, uključuju se u diskusiju o temama prilagođenim njihovom uzrastu, postavljaju pitanja sagovornicima i odgovaraju na pitanja svojih sagovornika, te nude odgovarajuća objašnjenja i pojedinosti u vezi sa traženim informacijama. Učenice i učenici se uče načinima prilagođavanja govora različitim kontekstima i komunikacijskim zadacima kroz izražavanje misli i ideja punim rečenicama.</p> <p>Nužno je u toku jedne školske godine ostvariti kompletan ishod učenja, sa svim njegovim razradama. Ishod učenja i njegove razrade ne ostvaruju se u toku jednog nastavnog časa nego postepeno i u kontinuitetu na više časova, u skladu sa procjenom nastavnice / nastavnika. Moguće je više pojedinačnih razrada ovog ishoda kombinirati u realizaciji jednog časa u zavisnosti od planiranih sadržaja i aktivnosti. Realizacija aktivnosti s ciljem ostvarenja zahtjeva ovog ishoda učenja omogućava kombinovanje sa svim drugim ishodima u sve tri oblasti (čitalačka, jezička i medijska pismenost). Usvojene vještine učenice i učenici mogu primjenjivati i u svim drugim nastavnim predmetima.</p>	
<p>B.I.5. Kreira jasne i smislene radove u kojima su sadržaj, organizacija i stil primjereni zadatku, svrsi i publici.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Piše radove koristeći se opisivanjem kao tipom vezanog teksta. • Piše tekstove koji pripadaju različitim funkcionalnim stilovima.
<p>Poveznice sa ZJNPP</p>	<p>JZK-4.1.2, JZK-4.2.1, JZK-4.4.3.</p>
<p>Ključni sadržaji</p>	
<ul style="list-style-type: none"> • Opisivanje kao tip vezanog teksta • Funkcionalni stilovi: književnoumjetnički, razgovorni i sakralni 	
<p>Preporuke za ostvarenje ishoda</p>	
<p>Ovaj ishod odnosi se na razvijanje vještine kreiranja različitih radova uz prilagođavanje njihovog sadržaja, organizacije i stila datom zadatku, publici i svrsi. U tom kontekstu, ishod podrazumijeva kulturu pismenog i usmenog izražavanja. U toku školske godine obavezno se trebaju sa učenicama i učenicima uraditi 2 školske pismene zadaće u skladu sa ključnim sadržajima, i to:</p>	

- jedan tekst vezana za opisivanje kao tip vezanog teksta i
- jedan esej potaknut književnoumjetničkim djelom.

Pored obaveznih pismenih zadaća učenice i učenici pišu i jedan tekst funkcionalnog stila prema izboru Također, organiziraju se i usmene vježbe, i to:

- jedan govor (monološki tekst) informativnog karaktera na zadanu temu
- jedan govor o poznatoj ličnosti.

Prilikom objašnjavanja novih formi i oblika izražavanja nastavnica / nastavnik se treba koristiti uzornim tekstovima. Odabir tekstova (književnoumjetničkih i informativnih) prilagođava se razradi ishoda. Tekstovi se mogu nalaziti na spisku obaveznih i dodatnih tekstova, ali nastavnica / nastavnik može i samostalno odabrati književne i informativne tekstove za ostvarivanje ovog ishoda. Na osnovu dekonstrukcije takvih tekstova i skretanja pažnje na važne elemente koji odlikuju određenu formu i oblik izražavanja učenice i učenici mogu kroz različite aktivnosti kreirati vlastite sadržaje. Važno je poticati učenice i učenike da se izražavaju punim rečenicama, unoseći u govor što više detalja i vodeći računa da tekst koji pišu ima sve neophodne dijelove. Također, važno je insistirati na primjeni naučenih gramatičkih i pravopisnih pravila prilikom pisanja.

Nužno je u toku jedne školske godine ostvariti kompletan ishod učenja, sa svim njegovim razradama. Ishod učenja i njegove razrade ne ostvaruju se u toku jednog nastavnog časa nego postepeno i u kontinuitetu na više časova, u skladu sa procjenom nastavnice / nastavnika. Moguće je više pojedinačnih razrada ovog ishoda kombinirati u realizaciji jednog časa u zavisnosti od planiranih sadržaja i aktivnosti.

<p>B.I.6. Piše rad usavršavajući ga planiranjem, revizijom, redigovanjem ili pokušajem novog pristupa.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Generira ideje za pisanje, prikupljajući ih iz različitih izvora i koristeći se prethodim iskustvom. • Mijenja napisani rad dodajući detalje, mijenjajući pristup i koristeći se uzornim dekonstruisanim tekstovima. • Rediguje napisani tekst, koristeći se usvojenim gramatičkim, pravopisnim i stilskim znanjima.
---	--

<p>Poveznice sa ZJNPP</p>	<p>JZK-4.2.2.</p>
----------------------------------	--------------------------

Ključni sadržaji

- slobodno pisanje u vezi sa obrađenim oblicima izražavanja
- radionica kreativnog pisanja, pisanje poezije

Preporuke za ostvarenje ishoda

Ovaj ishod učenja usmjeren je na razvijanje vještina kreativnog pisanja i usavršavanja napisanog rada uz primjenu procesa pisanja u pet koraka (generiranje ideja, pisanje, revizija, redigovanje, objavljivanje). Generiranje ideja podrazumijeva zajednički rad potaknut slikom, muzikom, pročitanim tekstom i sl. na osnovu kojih se dobijaju ideje za pisanje radova. Također, uče se načini mijenjanja prvih napisanih verzija radova s ciljem poboljšanja (revizija). U tom procesu od pomoći su dekonstruisani poticajni tekstovi u kojima su uočeni neki od važnih elemenata za poboljšavanje radova (npr. dodavanje detalja). Nastavnica / nastavnik može istovremeno sa učenicama i učenicima pisati svoj tekst, kako bi se na ličnom primjeru pokazao proces dodavanja detalja prvoj napisanoj verziji teksta. Proces redigovanja sadržajno uređenog teksta podrazumijeva gramatičko, pravopisno i stilsko dotjerivanje, a može se raditi na osnovu listi za redigovanje. Učenice i učenike treba podučiti strategijama za generiranje ideja i pisanje prve verzije priče (oluja ideja, grafički prikazi, crtanje, vruća olovka i sl.). Također može im se dati uputa da prvu verziju priče pišu tako što će ostavljati prazne redove između napisanih riječi i rečenica, kako bi mogli dodavati detalje i raditi reviziju napisane verzije. S ciljem revizije napisanog teksta mogu se organizirati aktivnosti u kojima će učenice i učenici međusobno u paru kontrolisati napisane radove, te davati povratne informacije. Završne revidirane i redigovane verzije priča mogu se kroz različite strategije objavljivanja podijeliti sa drugima u razredu, ali i šire (autorska stolica, objavljivanje u školskom časopisu, literarni konkursi i sl.). Ovaj ishod učenja ostvaruje se u dva segmenta – slobodnom pisanju i radionici kreativnog pisanja. Slobodno pisanje se radi u vezi sa obrađenim oblicima izražavanja (B.I.5.), podrazumijeva primjenu procesa pisanja u pet koraka i temelji se na osposobljavanju učenica i učenika za korištenje različitih strategija. Kreativno pisanje podrazumijeva aktivnosti kroz koje učenice i učenici mogu razvijati vlastite kreativne sposobnosti pisanja koristeći se različitim strategijama s ciljem kreiranja vlastitih tekstova. U 1. razredu učenice i učenici pišu poeziju. Nužno je u toku jedne školske godine ostvariti kompletan ishod učenja, sa svim njegovim razradama. Ishod učenja i njegove razrade ne ostvaruju se u toku jednog nastavnog časa nego postepeno i u kontinuitetu na više časova, u skladu sa procjenom nastavnice / nastavnika. Moguće je više pojedinačnih razrada ovog ishoda kombinirati u realizaciji jednog časa u zavisnosti od planiranih sadržaja i aktivnosti.

Oblast: C/ Medijska pismenost	
Ishod učenja	Razrada ishoda
C.I.1. Istražuje različite izvore u cilju izgradnje i prezentacije znanja i ideja.	<ul style="list-style-type: none"> • Prikuplja i integriše relevantne informacije iz više printanih i / ili digitalnih izvora, te ih pravilno koristi, procjenjujući istovremeno kredibilitet svakog izvora. • Provodi istraživačke projekte s ciljem proširivanja znanja o određenoj temi, crpeći informacije iz različitih izvora i praveći bilješke o tome. • Citira ili parafrazira podatke i zaključke iz različitih izvora, istovremeno izbjegavajući plagiranje. • Osigurava osnovne bibliografske informacije za izvore informacija. • Vrednuje kulturne događaje i samostalno ili u grupi ih posjećuje u fizičkom i virtualnom okruženju (kino, pozorište, muzej).
Poveznice sa ZJNPP	JZK-4.4.1, JZK-4.4.2, JZK-5.1.2.
Ključni sadržaji	
<ul style="list-style-type: none"> • Svi nastavni sadržaji nastavnog predmeta Bosanski/Hrvatski/Srpski jezik i književnost koji se izučavaju u 1. razredu srednje škole. Mogući izvori za prikupljanje informacija: • Književni tekstovi • Informativni tekstovi • Nastava jezika (gramatike i pravopisa) • Štampani i elektronski informativni, naučno-popularni, naučni i stručni tekstovi; auditivni, vizuelni i audiovizuelni izvori • Kulturni sadržaji: pozorišne predstave, likovne izložbe, susreti s književnicima, posjete muzejima, kinu, medijskim kućama, raznim književnim i kulturnim festivalima i smotrama, sajmovima knjiga i sl. • Školske i izvanškolske kulturne manifestacije 	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
<p>Ovaj ishod učenja usmjeren je na izgrađivanje vještine istraživanja različitih izvora informacija s ciljem izgradnje i prezentacije različitih sadržaja. Nastavnica / nastavnik treba organizirati različite aktivnosti u toku ostvarivanja ishoda iz čitalačke i jezičke pismenosti koje će uključivati pretraživanje različitih izvora s ciljem prikupljanja informacija, njihovog vrednovanja i selekcije, te korištenja. Preporučuju se metode i strategije učenja koje potiču i razvijaju učeničku samostalnost, komunikativnost i kreativnost. Kulturni sadržaji navedeni su kao prijedlozi, a preporučuju se dvije posjete odabranim sadržajima ili dvije aktivnosti godišnje. U toku prikupljanja materijala i izrade istraživačkih projekata učenice i učenici sudjeluju odgovorno u virtualnim društvenim mrežama. Nužno je u toku jedne školske godine ostvariti kompletan ishod učenja, sa svim njegovim razradama. Ishod učenja i njegove razrade ne ostvaruju se u toku jednog nastavnog časa nego postepeno i u kontinuitetu na više časova, u skladu sa procjenom nastavnice / nastavnika. Moguće je više pojedinačnih razrada ovog ishoda kombinirati u realizaciji jednog časa u zavisnosti od planiranih sadržaja i aktivnosti. Predlaže se korelacija sa Informatikom, Historijom, Likovnom i Muzičkom kulturom.</p>	
C.I.2. Koristi različite kreativne postupke i / ili savremenu tehnologiju da kreira i objavi različite sadržaje, te ostvari interakciju i saradnju s drugima.	<ul style="list-style-type: none"> • Istražuje različite digitalne alate za pisanje, razmjenu i objavljivanje različitih sadržaja • Koristeći različite digitalne alate učestvuje u izradi elektronskog razrednog rječnika. • Kreira prezentacije o različitim sadržajima, koristeći se prikupljenim informacijama i vlastitim doživljajem. • Koristeći se različitim alatima kreira uratke na kojima kazuje odlomke iz književnih djela.
Poveznice sa ZJNPP	JZK-4.2.3, JZK-5.2.1, JZK-5.2.2.

Ključni sadržaji

- Digitalni alati za pisanje, razmjenu i objavljivanje različitih sadržaja
- Elektronski razredni rječnik
- Prezentacije
- Vizualizacije pročitanih književnih djela

Preporuke za ostvarenje ishoda

Ovaj ishod učenja usmjeren je na korištenje različitih kreativnih postupaka i / ili savremene tehnologije s ciljem kreiranja i objavljivanja različitih sadržaja.

Na osnovu čitanja književnih i informativnih tekstova, samostalnog istraživanja, kao i predznanja stečenih u nižim razredima učenice i učenici izrađuju prezentacije i različite vizualizacije (film, reklama, predstava i sl.) u vezi sa pročitanim sadržajima. Za izradu navedenih sadržaja koriste se različitim dostupnim digitalnim alatima.

Nužno je u toku jedne školske godine ostvariti kompletan ishod učenja, sa svim njegovim razradama. Ishod učenja i njegove razrade ne ostvaruju se u toku jednog nastavnog časa nego postepeno i u kontinuitetu na više časova, u skladu sa procjenom nastavnice / nastavnika. Moguće je više pojedinačnih razrada ovog ishoda kombinirati u realizaciji jednog časa u zavisnosti od planiranih sadržaja i aktivnosti.

2. razred / 70 nastavnih sati godišnje/

Oblast: A/ Čitalačka pismenost	
Ishod učenja	Razrada ishoda
A.II.1. Pažljivo čita ili sluša tekst u cilju razumijevanja i donošenja logičkih zaključaka.	<ul style="list-style-type: none"> • Samostalno čita, doživljava i tumači književno djelo i razvija estetski senzibilitet i afinitet prema književnosti. • Citira dijelove teksta kojima potkrepljuje svoje dojmove, mišljenje i stavove. • Analizira djelo i argumentira analizu dijelovima teksta te donosi zaključke. • Upoređuje vlastito čitalačko iskustvo s čitalačkim iskustvima drugih učenica i učenika. • Razvija književni ukus i stvara trajne čitalačke navike. • Opisuje različita gledišta ili kulturološko iskustvo koji se odražavaju u književnom djelu, razumijevajući pojam kulturnog identiteta. • Čita, razumije i analizira informativne tekstove o književnohistorijskim razdobljima. • Čita, razumije i analizira informativne tekstove o funkcionalnim stilovima.
Poveznice sa ZJNPP	JZK-1.1.1, JZK-1.4.2, JZK-2.1.1.
Ključni sadržaji	
<p>OBAVEZNI TEKSTOVI</p> <ul style="list-style-type: none"> • lirika: D. Bajezidagić, <i>Gazel o Mostaru</i>; L. Kostić, <i>izbor iz poezije</i>; ; F. Prešern, <i>izbor iz poezije</i>; • epika u stihu: U. Čuvidina, <i>Čamdži Mujo i lijepa Uma</i> • epika u prozi: Volter, <i>Kandid</i>; Obradović, <i>izbor iz basni</i>; J. V. Gete, <i>Jadi mladog Vertera</i> • drama: J. S. Popović, <i>Kir Janja</i>; • diskurzivni rod: Mula Mustafa Bašeskija, <i>Ljetopis</i>; • informativni tekstovi: Racionalizam i posvjetiteljstvo, Književnost naroda BiH u XVII i XVIII stoljeću, Romantizam; Uvođenje novih stilova (esejistički i stripovni stil) <p>DODATNI TEKSTOVI</p> <ul style="list-style-type: none"> • lirika: S. Bašagić, <i>izbor iz poezije</i>; H. Hajne, <i>izbor iz poezije</i>, S. Vraz, <i>izbor iz poezije</i>; A. Ilhamija, <i>Čudan zeman nastade</i>; • epika u prozi: A. Šenoa <i>Zlatarevo zlato</i>; Mehmed-beg Kapetanović-Ljubušak, <i>Narodno blago</i>; A. S. Puškin, <i>Evgenije Onjegin</i>; • diskurzivni rod: Nikola Lašvanin, <i>Ljetopis</i>; • drugi tekstovi prilagođeni uzrastu učenika 	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
<p>Ovaj ishod učenja usmjeren je na doživljajne aspekte čitanja književnih i informativnih tekstova, razumijevanje pročitanih tekstova, te izražavanje vlastitog stava praćeno argumentacijom koja je prilagođena uzrastu učenica i učenika. Kroz ovaj ishod učenja trebaju se razvijati vrijednosti kao što su: hrabrost, poštovanje, odgovornost, pravičnost, prijateljstvo, odanost, solidarnost, patriotizam, ljubav, empatija, iskrenost, kao i druge vrijednosti u vezi sa datim tekstovima.</p> <p>Obavezni književni tekstovi za cjelovito čitanje su: Volter, <i>Kandid</i>, Gete, <i>Jadi mladog Vertera</i>. Priprema informativnih tekstova na date teme radi se na osnovu dostupne stručne literature, relevantnih internetskih izvora i udžbenika, s ciljem prilagođavanja uzrastu i interesovanjima učenica i učenika. Kroz rad na informativnom tekstu trebaju se razumjeti i pravilno koristiti novi pojmovi. Učenice i učenici, također, analiziraju na koji način se provjerava istinitost i relevantnost informacija u informativnom tekstu (izvori informacija), te uočavaju ulogu relevantnosti autora takvih tekstova. U tom kontekstu ovaj ishod učenja može se kombinirati sa ishodima A.II.5 i C.II.1.</p>	

U toku školske godine trebaju se uraditi svi obavezni tekstovi. U skladu sa vlastitom procjenom, mogućnostima i interesovanjima učenica i učenika, te raspoloživim vremenom mogu se uraditi i neki od dodatnih tekstova. Treba se voditi računa da se tekstovi obrađuju detaljno, u kontinuitetu, na većem broju časova, kako bi se maksimalno iskoristili njihovi potencijali.

Trebaju se organizirati aktivnosti u kojima učenice i učenici jedno književno djelo i jedan informativni tekst prema vlastitom izboru predstavljaju usmeno, pismeno, vizuelno ili na neki drugi kreativan način, koristeći se prethodno stečenim znanjima i vještinama.

Nužno je u toku jedne školske godine ostvariti kompletan ishod učenja, sa svim njegovim razradama. Ishod učenja i njegove razrade ne ostvaruju se u toku jednog nastavnog časa nego postepeno i u kontinuitetu na više časova, u skladu sa procjenom nastavnice / nastavnika. Moguće je više pojedinačnih razrada ovog ishoda kombinirati u realizaciji jednog časa u zavisnosti od planiranih sadržaja i aktivnosti. Ostvarivanje zahtjeva ovog ishoda učenja može se kombinirati sa ostvarivanjem zahtjeva ishoda A.II.2 i A.II.3. Također, predlaže se korelacija sa Informatikom, Historijom, Likovnom i Muzičkom kulturom.

<p>A.II.2. Razlikuje i opisuje književni tekst prema strukturi, temi i žanru na sadržajnom i izražajnom nivou, te usvaja i primjenjuje književnoteorijske pojmove.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Opisuje strukturu književnog teksta i osobenosti književnih rodova i vrsta. • Upoređuje književna djela prema književnim rodovima i vrstama kojim pripadaju. • Analizira i upoređuje književna djela primjenjujući književnoteorijske pojmove vezane za prozne, poetske i dramske vrste. • Opisuje i uspoređuje informativni tekst u odnosu na književni tekst. • Unapređuje znanja o vlastitoj kulturi i drugim savremenim i klasičnim kulturama, književnoj tradiciji, kao i univerzalnim vrijednostima humanističke baštine i višejezičnosti.
---	--

Poveznice sa ZJNPP	JZK-1.1.2, JZK-1.1.3, JZK-1.2.2.
---------------------------	---

Ključni sadržaji

<p>OBAVEZNI TEKSTOVI</p> <ul style="list-style-type: none"> • lirika: D. Bajezidagić, <i>Gazel o Mostaru</i>; L. Kostić, <i>izbor iz poezije</i>; F. Prešern, <i>izbor iz poezije</i>; • epika u stihu: U. Čuvidina, <i>Čamdži Mujo i lijepa Uma</i>; • epika u prozi: Volter, <i>Kandid</i>; Obradović, <i>izbor iz basni</i>; J. V. Gete, <i>Jadi mladog Vertera</i>, • drama: Jovan Sterija Popović, <i>Kir Janja</i>; • diskurzivni rod : Mula Mustafa Bašeskija, <i>Ljetopis</i>; • informativni tekstovi: Racionalizam i posvjetiteljstvo, Književnost naroda BiH u XVII i XVIII stoljeću, Romantizam; Uvođenje novih stilova (esejistički i stripovni stil) <p>DODATNI TEKSTOVI</p> <ul style="list-style-type: none"> • lirika: S.Bašagić, <i>izbor iz poezije</i>; H. Hajne, <i>izbor iz poezije</i>; A.Ilhamija <i>Čudan zeman nastade</i>; • epika u prozi: A.Šenoa, <i>Zlatarevo zlato</i>; Mehmed-beg Kapetanović-Ljubušak, <i>Narodno blago</i>; A.S.Puškin, <i>Evgenija Onjegin</i> ; • diskurzivni rod : Nikola Lašvanin, <i>Ljetopis</i>; • drugi tekstovi prilagođeni uzrastu učenika 	
---	--

Preporuke za ostvarenje ishoda

Ovaj ishod učenja usmjeren je na razumijevanje i opisivanje sadržajnih i izražajnih elemenata tekstova koji se čitaju uz pravilno ovladavanje književnoteorijskim pojmovima. Književnoteorijski pojmovi kojima se treba ovladati su:

- epika: roman, novela, ep, narodna epska pjesma, usmena pripovijetka, pripovijetka; struktura proznog djela: tema, pripovjedač, fabula, siže, kompozicija, karakterizacija i tipologija likova, ideja, motivi,
- lirika: obilježja lirike, lirske vrste, struktura lirske pjesme; tema, motiv, pjesničke slike, rima, strofa, stih, ritam, vrste usmene i pisane lirike, atmosfera i raspoloženje, stilska izražajna sredstva,
- drama: drama i pozorište, tragedija i obilježja tragedije, komedija i obilježja komedije, struktura dramskog teksta, dramski sukob, dramska napetost, protagonist, dijalog, monolog, čin, prizor, didaskalije, scena.

U analizi se primjenjuju prethodno stečena književnoteorijska znanja, a novi pojmovi uvode se prema vrsti i temi teksta koji se čita. Pojedine elemente književne strukture učenice i učenici uvježbavaju prepoznati na različitim cjelovitim tekstovima ili s njima povezanim odlomcima. Također, prepoznaju i objašnjavaju

specifičnosti informativnog teksta u odnosu na književni. Učenice i učenici u cjelini čitaju i samostalno interpretiraju (kao lektiru) roman, dramu, te lirske pjesme po izboru.

Učenje i podučavanje o umjetnosti i specifičnosti književne umjetnosti povezuje se s umjetničkim djelima i književnim tekstovima s ciljem shvatanja književnosti kao umjetnosti, shvatanja posebnosti književnosti u odnosu prema drugim umjetnostima, određivanja dodirnih tačaka sa srodnim umjetnostima i uočavanja razlike između književnog jezika i drugih oblika jezičkog izražavanja. Nastavnica / nastavnik može samostalno odabrati umjetnička djela za ostvarivanje zahtjeva ovog ishoda (npr. reprodukcije, replike, umjetnička djela, muzičke kompozicije).

U toku školske godine trebaju se uraditi svi obavezni tekstovi. U skladu sa vlastitom procjenom, mogućnostima i interesovanjima učenica i učenika, te raspoloživim vremenom mogu se uraditi i neki od dodatnih tekstova. Treba se voditi računa da se tekstovi obrađuju detaljno u kontinuitetu na većem broju časova, kako bi se maksimalno iskoristili njihovi potencijali.

Nužno je u toku jedne školske godine ostvariti kompletan ishod učenja, sa svim njegovim razradama. Ishod učenja i njegove razrade ne ostvaruju se u toku jednog nastavnog časa nego postepeno i u kontinuitetu na više časova, u skladu sa procjenom nastavnice / nastavnika. Moguće je više pojedinačnih razrada ovog ishoda kombinirati u realizaciji jednog časa u zavisnosti od planiranih sadržaja i aktivnosti. Ostvarivanje zahtjeva ovog ishoda učenja može se kombinirati sa ostvarivanjem zahtjeva ishoda A.II.1, A.II.3 i A.II.5. Također, predlaže se korelacija sa Historijom i različitim vrstama umjetnosti (filmska, likovna, muzička).

<p>A.II.3. Opisuje i uspoređuje književne tekstove u kontekstu književnog i historijskog razdoblja u kojem se javljaju.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Opisuje i objašnjava književno razdoblje. • Opisuje i objašnjava obilježja književnog razdoblja u književnom djelu. • Opisuje i objašnjava dominantne književne vrste u književnim razdobljima koja se obrađuju. • Argumentira primjerima iz teksta obilježja književnog razdoblja u kojem je djelo nastalo. • Opisuje i upoređuje književna djela nastala u istom književno- historijskom kontekstu. • Opisuje razlike i sličnosti između književnih djela nastalih u različitim književnim razdobljima. • Opisuje i upoređuje obilježja književnih djela južnoslavenskih naroda sa tekstovima svjetske književnosti s obzirom na vrijeme nastanka. • Spoznaje kako obrazovna moć književnosti prerasta svoje estetske okvire i širi se na upoznavanje objektivne stvarnosti i život ljudi u različitim vremenima i razdobljima.
<p>Poveznice sa ZJNPP</p>	<p>JZK-1.4.3, JZK-1.5.1, JZK-2.5.1.</p>

Ključni sadržaji

OBAVEZNI TEKSTOVI

- racionalizam i prosvjetiteljstvo: D. Obradović, *izbor iz basni*; Volter, *Kandid*; J.S.Popović, *Kir Janja*;
- književnost naroda BiH u XVII i XVIII stoljeću: D. Bajezidagić, *Gazel o Mostaru*; U. Čuvidina, *Čamdži Mujo i lijepa Uma*; M.M. Bašeskija, *Ljetopis* ;
- romantizam: J. V. Gete, *Jadi mladog Vertera*; F. Prešern, izbor iz poezije; L. Kostić, *izbor iz poezije*;
- informativni tekstovi: Racionalizam i posvjetiteljstvo, Književnost naroda BiH u XVII i XVIII stoljeću, Romantizam;

DODATNI TEKSTOVI

- književnost naroda BiH i XVII i XVIII stoljeću: A. Ilhamija, *Čudan zeman nastade*; N. Lašvanin, *Ljetopis*
- romantizam: A.Šenoa Zlatarevo zlato; *Hajne, izbor iz poezije*; M. Kapetanović-Ljubušak, *Narodno blago*; A. S. Puškin, *Evgenije Onjegin*;
- drugi tekstovi prilagođeni uzrastu učenika

Preporuke za ostvarenje ishoda	
<p>Ovaj ishod učenja usmjeren je na kontekstualizaciju književnih tekstova u skladu sa književnim i historijskim razdobljem u kojem se javljaju. Učenice i učenici na osnovu znanja prikupljenih iz informativnih tekstova, te pročitanih književnih djela ovladavaju obilježjima pojedinih književnih razdoblja, kao i društvenim kontekstom u kojem se javljaju. Oslanjajući se na znanja iz historije i koristeći se određenim historijskim izvorima, kao i književnohistorijskim tekstovima, učenice i učenici opisuju društveno-historijski i kulturni kontekst razdoblja koje se obrađuje. Također, u toku interpretacije književnih djela objašnjavaju utjecaj historijskih, društvenih, političkih i kulturnih prilika na tematiku, stil, recepciju i druge osobenosti književnog djela.</p> <p>U toku školske godine trebaju se uraditi svi obavezni tekstovi. U skladu sa vlastitom procjenom, mogućnostima i interesovanjima učenica i učenika, te raspoloživim vremenom mogu se uraditi i neki od dodatnih tekstova. Treba se voditi računa da se tekstovi obrađuju detaljno u kontinuitetu na većem broju časova, kako bi se maksimalno iskoristili njihovi potencijali.</p> <p>Nužno je u toku jedne školske godine ostvariti kompletan ishod učenja, sa svim njegovim razradama. Ishod učenja i njegove razrade ne ostvaruju se u toku jednog nastavnog časa nego postepeno i u kontinuitetu na više časova, u skladu sa procjenom nastavnice / nastavnika. Moguće je više pojedinačnih razrada ovog ishoda kombinirati u realizaciji jednog časa u zavisnosti od planiranih sadržaja i aktivnosti. Ostvarivanje zahtjeva ovog ishoda učenja može se kombinirati sa ostvarivanjem zahtjeva ishoda A.II.1, A.II.2 i A.II.5. Također, predlaže se korelacija sa Historijom, Likovnom i Muzičkom kulturom, kao i arhitekturom.</p>	
<p>A.II.4. Čita i objašnjava informativne tekstove o historiji bosanskog, hrvatskog i srpskog jezika.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Prepoznaje društvene, historijske i kulturološke promjene u XVI stojeću u BiH. • Opisuje osobenosti bosanskog, srpskog i hrvatskog jezika od početka XVI do kraja XVIII stoljeća. • Navodi i opisuje gramatike i rječnike objavljene do kraja XVIII stoljeća.
<p>Poveznice sa ZJNPP</p>	<p>JZK-2.1.1, JZK-2.3.1, JZK-2.4.2.</p>
Ključni sadržaji	
<ul style="list-style-type: none"> • Glavne osobenosti bosanskog, hrvatskog i srpskog jezika od početka XVI do kraja XVIII stoljeća • Gramatike i rječnici objavljeni do kraja XVIII stoljeća 	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
<p>Ishod učenja usmjeren je na upoznavanje sa historijom bosanskog, hrvatskog i srpskog jezika. Priprema informativnih tekstova na date teme radi se na osnovu dostupne stručne literature, relevantnih internetskih izvora i udžbenika, s ciljem prilagođavanja uzrastu i interesovanjima učenica i učenika. Tekstovi trebaju obuhvatiti epistolarnu književnost, stvaralaštvo na orijentalnim jezicima i alhamijado književnost.</p> <p>Kroz rad na informativnom tekstu učenice i učenici trebaju razumjeti, usvojiti i pravilno koristiti nove pojmove. Također, mogu se organizirati aktivnosti kroz koje učenice i učenici na osnovu predznanja i istraživanja različitih izvora (enciklopedije, stručna literature, internet) prikupljaju informacije u vezi sa navedenim sadržajima potrebnim za ostvarenje ovog ishoda, te pripremaju samostalna ili grupna izlaganja. U tom kontekstu, kod učenica i učenika se razvijaju vještine analiziranja načina na koje se provjerava istinitost i relevantnost informacija u informativnom tekstu (izvori informacija), te uočava ulogu relevantnosti autora takvih tekstova. U tom kontekstu ovaj ishod učenja može se kombinirati sa ishodima A.II.5, C.II.1 i C.II.2.</p> <p>Kod ostvarivanja zahtjeva ovog ishoda preporučuju se metode učenja koje potiču i razvijaju učeničku samostalnost, saradničko učenje, komunikativnost i kreativnost (npr. istraživanje, izvještavanje, izrada prezentacija i plakata, timski rad, debate, rasprave i sl.). Učenice i učenici samostalno čitaju i istražuju jedan ili više informativnih tekstova.</p> <p>Nužno je u toku jedne školske godine ostvariti kompletan ishod učenja, sa svim njegovim razradama. Ishod učenja i njegove razrade ne ostvaruju se u toku jednog nastavnog časa nego postepeno i u kontinuitetu na više časova, u skladu sa procjenom nastavnice / nastavnika. Moguće je više pojedinačnih razrada ovog ishoda kombinirati u realizaciji jednog časa u zavisnosti od planiranih sadržaja i aktivnosti. Također, predlaže se korelacija sa Historijom i Informatikom.</p>	

<p>A.II.5. Integriše i procjenjuje sadržaj predstavljen u različitim medijima i formatima.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Objašnjava filmske, pozorišne i druge adaptacije književnog djela procjenjujući kako svaka verzija tumači polazni tekst. • Istražuje na koje je jezičke, vizuelne, auditivne i audiovizuelne načine oblikovan medijski tekst i koje su funkcije tih odabira. • Koristi i analizira multimedijalne sadržaje kao višestruke izvore informacija različitih vrsta. • Čita, objašnjava i predstavlja podatke u grafičkim prikazima i tabelama.
<p>Poveznice sa ZJNPP</p>	<p>JZK-1.4.1, JZK-2.4.1, JZK-5.1.2.</p>
<p>Ključni sadržaji</p>	
<ul style="list-style-type: none"> • filmske adaptacija u skladu sa pročitanim književnim tekstovima i književnim temama (npr. <i>Jadi mladog Vertera</i>, <i>Kandid</i>, <i>Kir Janja</i>) • aktuelna pozorišna adaptacija (drama, opera, balet) u skladu sa pročitanim književnim tekstovima i književnim temama (npr. <i>Kandid</i>, <i>Jadi mladog Vertera</i>, <i>Kir Janja</i>) • animirani i dokumentarni filmovi, radiodrame, radijske i televizijske emisije • štampani i elektronički tekstovi, naučni i stručni radovi 	
<p>Preporuke za ostvarenje ishoda</p>	
<p>Ovaj ishod je usmjeren na uočavanje i uspostavljanje veze između istih ili sličnih sadržaja predstavljenih u različitim formatima (auditivni, vizuelni i audiovizuelni izvori). U tom kontekstu, učenice i učenici povezuju sadržaj o kojem su čitali sa filmskim scenama i kadrovima, te pozorišnim predstavama. Tekst se može porediti sa njegovim različitim vizualizacijama (filmska, pozorišna, muzička) s ciljem uočavanja sličnosti i razlika. Uočava se uloga različitih efekata u filmskoj i pozorišnoj adaptaciji, kao i razlika filmske, pozorišne i književne fabule. Istražuje se svrhovitost upotrebe različitih jezičkih, auditivnih, vizuelnih i audiovizuelnih sredstava u oblikovanju informacija koje se prenose različitim medijima. Stvaranjem problemskih situacija u nastavi, otkrivanjem i rješavanjem problema, učenice i učenici pripremaju se za samostalan pristup analizi filmova i pozorišnih predstava, kao i argumentovano vrednovanje, te pouzdanu i objektivnu vlastitu selekciju takvih sadržaja. Također, osposobljavaju se za čitanje, objašnjavanje, upoređivanje i predstavljanje podataka u različitim grafičkim prikazima i tabelama.</p> <p>U vezi sa čitanjem informativnih tekstova, integrišu se poznate i nove informacije, te se povezuju sa iskustvenim doživljajima, kako bi se mogli kreirati vlastiti sadržaji. Također, učenice i učenici procjenjuju i integrišu informacije prikupljene iz različitih izvora (književni i informativni tekstovi, internet, ankete i intervjui, televizijski, novinski i radijski sadržaji, ekranizacije, dramatisacije, muzičke obrade i sl.), kako bi se mogli njima koristiti. U tom kontekstu ovaj ishod učenja povezuje se sa ishodima C.II.1 i C.II.2.</p> <p>U toku školske godine treba se organizirati gledanje filmske i /ili pozorišne adaptacije u realnom ili virtualnom okruženju u vezi sa temama koje su se obrađivale kroz književne tekstove ili u vezi sa konkretnim književnim tekstovima, kako bi učenice i učenici akumulirali znanja prikupljena iz različitih formi u kojima je prikazan isti ili sličan sadržaj. Također, poželjno je organizirati posjete bibliotekama, muzejima i drugim kulturnim institucijama i manifestacijama kroz koje će učenice i učenici obogaćivati svoja znanja. Ukoliko postoji mogućnost, mogu se organizirati druženja sa piscima, pjesnicima, glumcima, dramaturzima, režiserima i sl. I na taj način, ovaj ishod povezuje se sa sadržajem ishoda C.II.1.</p> <p>Nužno je u toku jedne školske godine ostvariti kompletan ishod učenja, sa svim njegovim razradama. Ishod učenja i njegove razrade ne ostvaruju se u toku jednog nastavnog časa nego postepeno i u kontinuitetu na više časova, u skladu sa procjenom nastavnice / nastavnika. Moguće je više pojedinačnih razrada ovog ishoda kombinirati u realizaciji jednog časa u zavisnosti od planiranih sadržaja i aktivnosti. Također, predlaže se korelacija sa Informatikom, te filmskom i pozorišnom umjetnošću.</p>	

Oblast: B/ Jezička pismenost	
Ishod učenja	Razrada ishoda
B.II.1. Pokazuje vladanje gramatičkim pravilima i njihovom primjenom.	<ul style="list-style-type: none"> • Razlikuje morfološki jezički nivo sa svim njegovim specifičnostima od drugih jezičkih nivoa. • Uočava morfeme i razlikuje ih prema značenju i položaju- • Razlikuje promjenjive, nepromjenjive i polupromjenjive vrste riječi. • Razlikuje specifične leksičke i gramatičke odlike svih vrsta riječi. • Razlikuje tipove promjenjivosti riječi. • Primjenjuje naučena gramatička pravila prilikom pisanja i govorenja.
Poveznice sa ZJNPP	JZK-4.3.1.
Ključni sadržaji	
<ul style="list-style-type: none"> • Morfološki jezički nivo: morfem, leksema • Morfemi po značenju i po položaju • Pojam i tipovi gramatičkih kategorija • Podjela riječi na vrste • Leksičke i gramatičke osobine imenica • Leksičke i gramatičke osobine glagola • Leksičke i gramatičke osobine pridjeva • Leksičke i gramatičke osobine zamjenica • Leksičke i gramatičke osobine priloga • Leksičke i gramatičke osobine brojeva • Leksičke i gramatičke osobine prijedloga, veznika, uzvika i riječca 	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
<p>Ovaj ishod odnosi se na ovladavanje gramatičkim pravilima i njihovom pravilnom primjenom. Učenice i učenici nadograđuju prethodno stečena znanja, usvajajući osnovna gramatička pravila i primjenjujući ih u svakodnevnom pisanju i govorenju. Gramatička pravila mogu se usvajati na različitim književnim i informativnim tekstovima. S ciljem ostvarenja zahtjeva ovog ishoda i njegovih razrada nastavnica / nastavnik aktivnosti treba usmjeriti na razumijevanje funkcioniranja morfološkog nivoa standardnog jezika (morfemi, vrste riječi, tipovi promjenjivosti riječi).</p> <p>U toku školske godine trebaju se uraditi dvije obavezne provjere stečenih znanja (NZOT). Zadatke treba pripremiti u skladu sa Blumovom taksonomijom (znati, razumjeti, primijeniti, analizirati, procijeniti, kreirati). Nužno je u toku jedne školske godine ostvariti kompletan ishod učenja, sa svim njegovim razradama. Ishod učenja i njegove razrade ne ostvaruju se u toku jednog nastavnog časa nego postepeno i u kontinuitetu na više časova, u skladu sa procjenom nastavnice / nastavnika. Moguće je više pojedinačnih razrada ovog ishoda kombinirati u realizaciji jednog časa u zavisnosti od planiranih sadržaja i aktivnosti. Realizacija aktivnosti s ciljem ostvarenja zahtjeva ovog ishoda učenja omogućava kombinovanje sa ishodom učenja B.II.2.</p>	
B.II.2. Pokazuje vladanje pravopisnim pravilima i njihovom primjenom.	<ul style="list-style-type: none"> • Pravilno upotrebljava veliko slovo u pisanju jednočlanih i višečlanih naziva. • Pravilno upotrebljava pravila sastavljenog i rastavljenog pisanja riječi, te razlikuje složenice i polusloženice. • Pravilno rastavlja riječi na kraju reda. • Pravilno piše skraćenice. • Pravilno upotrebljava afrikate u korištenim riječima. • Pravilno upotrebljava reflekske jata (ije / je / e / i) u korištenim riječima. • Ispravno piše negaciju uz glagole.
Poveznice sa ZJNPP	JZK-4.3.2.

Ključni sadržaji	
<ul style="list-style-type: none"> • Pisanje velikog slova prvog člana različitih naziva i imena • Pisanje složenica i polusloženica • Pisanje odrične riječice uz glagole, imenice, pridjeve i zamjenice • Pisanje običnih i složenih skraćenica • Rastavljanje riječi na kraju reda 	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
<p>Ovaj ishod odnosi se na ovladavanje pravopisnim pravilima i njihovom primjenom. Nastavnica / nastavnik stvara poticajno okruženje i osmišljava aktivnosti pomoću kojih učenice i učenici uočavaju važnost potrebe pravilnog pisanja i govorenja. Učenice i učenici nadograđuju prethodno stečena znanja u vezi sa pravopisnim pravilima i primjenjuju ih u svakodnevnom pisanju. Pravopisna pravila mogu se usvajati na različitim književnim tekstovima.</p> <p>Učenice i učenici se osposobljavaju da primjenjuju pravila pisanja velikog slova prvog člana različitih naziva i imena. Također, razlikuju složenice i polusloženice, uočavaju i pravilno pišu skraćenice, te uvježbaju pravila ijekavskog izgovora i pisanja, pravilnu upotrebu glasova / slova <i>č, ć dž, đ, h i j</i>, kao i pisanje odrične riječice <i>ne</i> uz glagole.</p> <p>Nastavnica / nastavnik organizira različite vježbe u kojima će učenice i učenici moći primjenjivati usvojena pravila. U toku jedne školske godine treba obavezno uraditi dvije pravopisne vježbe (po jednu u svakom polugodištu).</p> <p>Nužno je u toku jedne školske godine ostvariti kompletan ishod učenja, sa svim njegovim razradama. Ishod učenja i njegove razrade ne ostvaruju se u toku jednog nastavnog časa nego postepeno i u kontinuitetu na više časova, u skladu sa procjenom nastavnice / nastavnika. Moguće je više pojedinačnih razrada ovog ishoda kombinirati u realizaciji jednog časa u zavisnosti od planiranih sadržaja i aktivnosti. Realizacija aktivnosti s ciljem ostvarenja zahtjeva ovog ishoda učenja omogućava kombinovanje sa ishodom učenja B.II.1.</p>	
<p>B.II.3. Usvaja i koristi nove riječi i izraze.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Usvaja i ispravno koristi riječi i izraze određenog područja i tako obogaćuje rječnik riječima ili izrazima važnim za razumijevanje ili izražavanje. • Razjašnjava značenje nepoznatih, manje poznatih i višeznačnih riječi i izraza korištenjem podataka iz teksta ili konteksta, analizom sadržajnih dijelova riječi i korištenjem općeg i specijalizovanog referentnog materijala po potrebi. • Razumije preneseno značenje riječi, veza između riječi i nijansi u značenjima riječi. • Usvaja i ispravno koristi niz riječi i izraza iz određene oblasti dovoljnih za čitanje, pisanje i slušanje. • Pokazuje neovisnost u proširivanju rječnika kad naiđe na nepoznatu riječ koja je važna za razumijevanje ili izražavanje. • Prepoznaje i interpretira stilske figure u književnim tekstovima prilagođenim uzrastu. • Razlikuje književne riječi i izraze i njihovo značenje od neknjiževnih riječi i izraza i njihovog značenja. • Usvaja, razumije i koristi nove riječi iz informativnih tekstova. • Razumije i pravilno koristi nove riječi i izraze koji se odnose na sva tri književna roda. • Analizira utjecaj određenog izbora riječi na značenje teksta. • Učestvuje aktivno u kreiranju razrednog rječnika.
Poveznice sa ZJNPP	JZK-1.3.1, JZK-1.3.2, JZK-2.3.1.

Ključni sadržaji	
<ul style="list-style-type: none"> • Stilske figure • Čitanjem i pisanjem do novih riječi • Stručna leksika • Književne i neknjiževne riječi i izrazi • Razredni rječnik 	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
<p>Ovaj ishod odnosi se na usvajanje i pravilno korištenje novih riječi. S ciljem ostvarivanja zahtjeva ovog ishoda i njegovih razrada nastavnica / nastavnik može se koristiti književnim i informativnim tekstovima koji se čitaju sa učenicama i učenicima, ali i sadržajima iz jezika (gramatike i pravopisa). Učenice i učenici se mogu koristiti različitim printanim i elektronskim rječnicima općeg i specijalizovanog sadržaja, kako bi pronašli značenja nepoznatih i manje poznatih riječi. U tom kontekstu ovaj ishod učenja povezan je sa ishodom C.II.1.</p> <p>Učenice i učenici čitaju / slušaju tekst, uočavaju nepoznate riječi, razgovaraju o njima i njihovom značenju iz konteksta pročitano, zapisuju nepoznate riječi i njihova pojašnjenja, praveći vlastiti rječnik u pisanoj ili elektronskoj formi. Nužno je u toku jedne školske godine ostvariti kompletan ishod učenja, sa svim njegovim razradama. Ishod učenja i njegove razrade ne ostvaruju se u toku jednog nastavnog časa nego postepeno i u kontinuitetu na više časova, u skladu sa procjenom nastavnice / nastavnika. Moguće je više pojedinačnih razrada ovog ishoda kombinirati u realizaciji jednog časa u zavisnosti od planiranih sadržaja i aktivnosti.</p> <p>Realizacija aktivnosti s ciljem ostvarenja zahtjeva ovog ishoda učenja omogućava kombinovanje sa ishodima učenja iz čitalačke pismenosti (A.II.1, A.II.3, A.II.4.). U ostvarenju ovog ishoda može se ostvariti i korelacija sa drugim nastavnim predmetima, budući da se učenice i učenici mogu vještinama traganja za značenjima nepoznatih i manje poznatih riječi koristiti i u svim drugim nastavnim predmetima.</p>	
<p>B.II.4. Učestvuje efikasno u nizu razgovora i saradnji s različitim sagovornicima, nadogradnji na idejama drugih i izražavanju vlastitih ideja jasno i uvjerljivo.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Priprema se za diskusiju, nakon što pročita ili prouči materijal i oslanja se na tu pripremu i druge informacije koje ima o temi o kojoj se raspravlja na nivou razreda. • Postavlja konkretna pitanja i odgovora na postavljena pitanja uz objašnjenje i iznošenje detalja, dajući komentare koji doprinose ukupnom razumijevanju teme, teksta ili pitanja koji se razmatraju. • Prati pravila kolegijalne diskusije. • Prilagođava govor različitim kontekstima i komunikacijskim zadacima. • Izražava misli i ideje punim rečenicama.
Poveznice sa ZJNPP	JZK-5.1.1, JZK-5.2.1, JZK-5.2.3.
Ključni sadržaji	
<ul style="list-style-type: none"> • svi nastavni sadržaji nastavnog predmeta Bosanski / Hrvatski / Srpski jezik i književnost koji se izučavaju u 2. razredu srednje škole • sadržaji izvanučioničke nastave (posjete, izleti, ekskurzije, gostovanja i sl.) 	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
<p>Ovaj ishod odnosi se na učešće razgovorima i suradnji s različitim sugovornicima s ciljem izražavanja vlastitih ideja, kao i njihove nadogradnje. Ostvaruje se u kombinaciji sa svim drugim ishodima, kako iz jezičke pismenosti, tako i iz čitalačke i medijske pismenosti. Učenice i učenici se trebaju stavljati u situacije u kojima razgovaraju u parovima, na nivou malih grupa ili na nivou cijelog razreda, ali i sa nastavnicom / nastavnikom. Razgovori mogu biti potaknuti različitim sadržajima koje učenice i učenici čitaju, gledaju, slušaju i sl. Učenice i učenike treba podsticati da govore punim rečenicama, izražavajući svoje ideje i mišljenja jasno i uvjerljivo. Istovremeno, treba ih učiti i da slušaju i uvažavaju ideje i mišljenja drugih, pri tome poštujući dogovorena pravila kulture dijaloga i diskusije. Nastavnica / nastavnik organizira aktivnosti u kojima učenice i učenici prate dogovorena pravila za dijalog i diskusiju na uvažavajući način, drže se teme i povezuju svoje komentare s komentarima ostalih u razredu, izražavaju vlastite ideje, uključuju se u diskusiju o temama prilagođenim njihovom uzrastu, postavljaju pitanja sagovornicima i odgovaraju na pitanja svojih sagovornika, te nude odgovarajuća objašnjenja i pojedinosti u vezi sa traženim informacijama. Učenice i učenici se uče načinima prilagođavanja govora različitim kontekstima i komunikacijskim zadacima kroz izražavanje misli i ideja punim rečenicama. Nužno je u toku jedne školske godine ostvariti kompletan ishod učenja, sa svim njegovim</p>	

<p>razradama. Ishod učenja i njegove razrade ne ostvaruju se u toku jednog nastavnog časa nego postepeno i u kontinuitetu na više časova, u skladu sa procjenom nastavnice / nastavnika. Moguće je više pojedinačnih razrada ovog ishoda kombinirati u realizaciji jednog časa u zavisnosti od planiranih sadržaja i aktivnosti. Realizacija aktivnosti s ciljem ostvarenja zahtjeva ovog ishoda učenja omogućava kombinovanje sa svim drugim ishodima u sve tri oblasti (čitalačka, jezička i medijska pismenost). Usvojene vještine učenice i učenici mogu primjenjivati i u svim drugim nastavnim predmetima.</p>	
<p>B.II.5. Kreira jasne i smislene radove u kojima su sadržaj, organizacija i stil primjereni zadatku, svrsi i publici.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Piše radove koristeći se pripovijedanjem kao tipom vezanog teksta. • Piše komentar na aktuelnu vijest. • Piše radove koristeći se monologom i dijalogom. • Priprema usmeni izvještaj, anketu i intervju. • Piše tekstove koji pripadaju različitim funkcionalnim stilovima.
<p>Poveznice sa ZJNPP</p>	<p>JZK-4.1.2, JZK-4.2.1, JZK-4.4.3.</p>
<p>Ključni sadržaji</p>	
<ul style="list-style-type: none"> • Pripovijedanje kao tip vezanog teksta • Dijalog i monolog • Komentar na aktuelnu vijest • Izvještaj, diskusija, anketa i intervju na zadatu temu • Funkcionalni stilovi: esejistički i stripovni 	
<p>Preporuke za ostvarenje ishoda</p>	
<p>Ovaj ishod odnosi se na razvijanje vještine kreiranja različitih radova uz prilagođavanje njihovog sadržaja, organizacije i stila datom zadatku, publici i svrsi. U tom kontekstu, ishod podrazumijeva kulturu pismenog i usmenog izražavanja. U toku školske godine obavezno se trebaju sa učenicama i učenicima uraditi 2 školske pismene zadaće u skladu sa ključnim sadržajima, i to:</p> <ul style="list-style-type: none"> • jedan tekst vezana za pripovijedanje kao tip vezanog teksta i • jedan esej potaknut književnoumjetničkim djelom. <p>Pored obaveznih pismenih zadaća učenice i učenici pišu komentar na aktuelnu vijest, te različite tekstove koristeći se monologom i dijalogom, kao i jedan tekst funkcionalnog stila prema izboru. Također, organizuju se i usmene vježbe, i to:</p> <ul style="list-style-type: none"> • jedan govor (monološki tekst) na zadanu temu • jedan dijaloški tekst s obilježjima pripovjednog diskursa: izvještaj, anketa i intervju. <p>Prilikom objašnjavanja novih formi i oblika izražavanja nastavnica / nastavnik se treba koristiti uzornim tekstovima. Odabir tekstova (književnoumjetničkih i informativnih) prilagođava se razradi ishoda. Tekstovi se mogu nalaziti na spisku obaveznih i dodatnih tekstova, ali nastavnica / nastavnik može i samostalno odabrati književne i informativne tekstove za ostvarivanje ovog ishoda. Na osnovu dekonstrukcije takvih tekstova i skretanja pažnje na važne elemente koji odlikuju određenu formu i oblik izražavanja učenice i učenici mogu kroz različite aktivnosti kreirati vlastite sadržaje. Važno je poticati učenice i učenike da se izražavaju punim rečenicama, unoseći u govor što više detalja i vodeći računa da tekst koji pišu ima sve neophodne dijelove. Također, važno je insistirati na primjeni naučenih gramatičkih i pravopisnih pravila prilikom pisanja. Nužno je u toku jedne školske godine ostvariti kompletan ishod učenja, sa svim njegovim razradama. Ishod učenja i njegove razrade ne ostvaruju se u toku jednog nastavnog časa nego postepeno i u kontinuitetu na više časova, u skladu sa procjenom nastavnice / nastavnika. Moguće je više pojedinačnih razrada ovog ishoda kombinirati u realizaciji jednog časa u zavisnosti od planiranih sadržaja i aktivnosti.</p>	
<p>B.II.6. Piše rad usavršavajući ga planiranjem, revizijom, redigovanjem ili pokušajem novog pristupa.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Generira ideje za pisanje, prikupljajući ih iz različitih izvora i koristeći se prethodim iskustvom. • Mijenja napisani rad dodajući detalje, mijenjajući pristup i koristeći se uzornim dekonstruisanim tekstovima. • Rediguje napisani tekst, koristeći se usvojenim gramatičkim, pravopisnim i stilskim znanjima.
<p>Poveznice sa ZJNPP</p>	<p>JZK-4.2.2.</p>

Ključni sadržaji
<ul style="list-style-type: none"> • slobodno pisanje u vezi sa obrađenim oblicima izražavanja • radionica kreativnog pisanja - pisanje pripovijetke
Preporuke za ostvarenje ishoda
<p>Ovaj ishod učenja usmjeren je na razvijanje vještina kreativnog pisanja i usavršavanja napisanog rada uz primjenu procesa pisanja u pet koraka (generiranje ideja, pisanje, revizija, redigovanje, objavljivanje). Generiranje ideja podrazumijeva zajednički rad potaknut slikom, muzikom, pročitanim tekstom i sl. na osnovu kojih se dobijaju ideje za pisanje radova. Također, uče se načini mijenjanja prvih napisanih verzija radova s ciljem poboljšanja (revizija). U tom procesu od pomoći su dekonstruisani poticajni tekstovi u kojima su uočeni neki od važnih elemenata za poboljšavanje radova (npr. dodavanje detalja). Nastavnica / nastavnik može istovremeno sa učenicama i učenicima pisati svoj tekst, kako bi se na ličnom primjeru pokazao proces dodavanja detalja prvoj napisanoj verziji teksta. Proces redigovanja sadržajno uređenog teksta podrazumijeva gramatičko, pravopisno i stilsko dotjerivanje, a može se raditi na osnovu listi za redigovanje. Učenice i učenike treba podučiti strategijama za generiranje ideja i pisanje prve verzije priče (oluja ideja, grafički prikazi, crtanje, vruća olovka i sl.). Također može im se dati uputa da prvu verziju priče pišu tako što će ostavljati prazne redove između napisanih riječi i rečenica, kako bi mogli dodavati detalje i raditi reviziju napisane verzije. S ciljem revizije napisanog teksta mogu se organizovati aktivnosti u kojima će učenice i učenici međusobno u paru kontrolisati napisane radove, te davati povratne informacije. Završne revidirane i redigovane verzije priča mogu se kroz različite strategije objavljivanja podijeliti sa drugima u razredu, ali i šire (autorska stolica, objavljivanje u školskom časopisu, literarni konkursi i sl.). Ovaj ishod učenja ostvaruje se u dva segmenta – slobodnom pisanju i radionici kreativnog pisanja. Slobodno pisanje se radi u vezi sa obrađenim oblicima izražavanja (B.II.5.), podrazumijeva primjenu procesa pisanja u pet koraka i temelji se na osposobljavanju učenica i učenika za korištenje različitih strategija. Kreativno pisanje podrazumijeva aktivnosti kroz koje učenice i učenici mogu razvijati vlastite kreativne sposobnosti pisanja koristeći se različitim strategijama s ciljem kreiranja vlastitih tekstova. U 2. razredu učenice i učenici pišu pripovijetku. Nužno je u toku jedne školske godine ostvariti kompletan ishod učenja, sa svim njegovim razradama. Ishod učenja i njegove razrade ne ostvaruju se u toku jednog nastavnog časa nego postepeno i u kontinuitetu na više časova, u skladu sa procjenom nastavnice / nastavnika. Moguće je više pojedinačnih razrada ovog ishoda kombinirati u realizaciji jednog časa u zavisnosti od planiranih sadržaja i aktivnosti.</p>

Oblast: C/ Medijska pismenost	
Ishod učenja	Razrada ishoda
<p>C.II.1. Istražuje različite izvore u cilju izgradnje i prezentacije znanja i ideja.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Prikuplja i integriše relevantne informacije iz više printanih i / ili digitalnih izvora, te ih pravilno koristi, procjenjujući istovremeno kredibilitet svakog izvora. • Provodi istraživačke projekte s ciljem proširivanja znanja o određenoj temi, crpeći informacije iz različitih izvora i praveći bilješke o tome. • Citira ili parafrazira podatke i zaključke iz različitih izvora, istovremeno izbjegavajući plagiranje. • Osigurava osnovne bibliografske informacije za izvore informacija. • Vrednuje kulturne događaje i samostalno ili u grupi ih posjećuje u fizičkom i virtualnom okruženju (kino, pozorište, muzej).
<p>Poveznice sa ZJNPP</p>	<p>JZK-4.4.1, JZK-4.4.2, JZK-5.1.2.</p>
Ključni sadržaji	
<ul style="list-style-type: none"> • svi nastavni sadržaji nastavnog predmeta Bosanski / Hrvatski / Srpski jezik i književnost koji se izučavaju u 2. razredu srednje škole <p>Mogući izvori za prikupljanje informacija:</p>	

- Književni tekstovi
- Informativni tekstovi
- Nastava jezika (gramatike i pravopisa)
- Štampani i elektronski informativni, naučno-popularni, naučni i stručni tekstovi; auditivni, vizuelni i audiovizuelni izvori
- Kulturni sadržaji: pozorišne predstave, likovne izložbe, susreti s književnicima, posjete muzejima, kinu, medijskim kućama, raznim književnim i kulturnim festivalima i smotrama, sajmovima knjiga i sl.
- Školske i izvanškolske kulturne manifestacije

Preporuke za ostvarenje ishoda

Ovaj ishod učenja usmjeren je na izgrađivanje vještine istraživanja različitih izvora informacija s ciljem izradnje i prezentacije različitih sadržaja.

Nastavnica / nastavnik treba organizirati različite aktivnosti u toku ostvarivanja ishoda iz čitalačke i jezičke pismenosti koje će uključivati pretraživanje različitih izvora s ciljem prikupljanja informacija, njihovog vrednovanja i selekcije, te korištenja. Preporučuju se metode i strategije učenja koje potiču i razvijaju učeničku samostalnost, komunikativnost i kreativnost. Kulturni sadržaji navedeni su kao prijedlozi, a preporučuju se dvije posjete odabranim sadržajima ili dvije aktivnosti godišnje. U toku prikupljanja materijala i izrade istraživačkih projekata učenice i učenici sudjeluju odgovorno u virtualnim društvenim mrežama.

Nužno je u toku jedne školske godine ostvariti kompletan ishod učenja, sa svim njegovim razradama. Ishod učenja i njegove razrade ne ostvaruju se u toku jednog nastavnog časa nego postepeno i u kontinuitetu na više časova, u skladu sa procjenom nastavnice / nastavnika. Moguće je više pojedinačnih razrada ovog ishoda kombinirati u realizaciji jednog časa u zavisnosti od planiranih sadržaja i aktivnosti. Predlaže se korelacija sa Informatikom, Historijom, Likovnom i Muzičkom kulturom.

C.II.2. Koristi različite kreativne postupke i / ili savremenu tehnologiju da kreira i objavi različite sadržaje, te ostvari interakciju i saradnju s drugima.

- Istražuje različite digitalne alate za pisanje, razmjenu i objavljivanje različitih sadržaja
- Koristeći različite digitalne alate učestvuje u izradi elektronskog razrednog rječnika.
- Kreira prezentacije o različitim sadržajima, koristeći se prikupljenim informacijama i vlastitim doživljajem.
- Koristeći se različitim alatima osmišljava i snima intervju i anketu, birajući sagovornike i aktuelnu temu.
- Piše komentar na aktuelnu vijest u formi bloga.

Poveznice sa ZJNPP

JZK-4.2.3, JZK-5.2.1, JZK-5.2.2.

Ključni sadržaji

- Elektronski razredni rječnik
- Prezentacije
- Vizualizacije pročitanih književnih djela

Preporuke za ostvarenje ishoda

Ovaj ishod učenja usmjeren je na korištenje različitih kreativnih postupaka i / ili savremene tehnologije s ciljem kreiranja i objavljivanja različitih sadržaja.

Na osnovu čitanja književnih i informativnih tekstova, samostalnog istraživanja, kao i predznanja stečenih u nižim razredima učenice i učenici izrađuju prezentacije i različite vizualizacije (film, reklama, predstava i sl.) u vezi sa pročitanim sadržajima. Za izradu navedenih sadržaja koriste se različitim dostupnim digitalnim alatima.

Nužno je u toku jedne školske godine ostvariti kompletan ishod učenja, sa svim njegovim razradama. Ishod učenja i njegove razrade ne ostvaruju se u toku jednog nastavnog časa nego postepeno i u kontinuitetu na više časova, u skladu sa procjenom nastavnice / nastavnika. Moguće je više pojedinačnih razrada ovog ishoda kombinirati u realizaciji jednog časa u zavisnosti od planiranih sadržaja i aktivnosti.

3. razred /60 nastavnih sati godišnje/

Oblast: A/ Čitalačka pismenost	
Ishod učenja	Razrada ishoda
A.III.1. Pažljivo čita ili sluša tekst u cilju razumijevanja i donošenja logičkih zaključaka.	<ul style="list-style-type: none"> • Samostalno čita, doživljava, tumači i upoređuje književna djela i razvija estetski senzibilitet i afinitet prema književnosti. • Pronalazi čvrste i korisne dokaze iz književnog djela kojima potkrepljuje svoje dojmove, mišljenje i stavove. • Analizira djelo i argumentira analizu dijelovima teksta, te donosi zaključke. • Upoređuje vlastito čitalačko iskustvo s čitalačkim iskustvima drugih čitalaca. • Povezuje tekst sa aktualnim situacijama na temelju iskustva. • Objašnjava različita gledišta ili kulturološko iskustvo koji se odražavaju u književnom djelu, razumijevajući pojam kulturnog identiteta. • Čita, razumije i analizira informativne tekstove o književnohistorijskim razdobljima. • Čita, razumije i analizira informativne tekstove o funkcionalnim stilovima.
Poveznice sa ZJNPP	
Ključni sadržaji	
<p>OBAVEZNI TEKSTOVI</p> <ul style="list-style-type: none"> • lirika: A. Šantić, <i>izbor iz poezije</i>; M. Ć. Ćatić, <i>izbor iz poezije</i>, M. Dizdar, <i>Kameni spavač</i>; • epika u prozi: R. Domanović, <i>Voda</i>; E. Mulabdić, <i>Zeleno busenje</i>; M. Selimović, <i>Derviš i smrt</i> • drama: H. Ibzen, <i>Nora</i>; • informativni tekstovi: Realizam, Naturalizam, Modernizam (parnas, simbolizam, impresionizam), Književnost između dva rata (futurizam, ekspresionizam, dadaizam, nadrealizam), Književnost XX stoljeća-modernizam (egzistencijalizam, filozofija apsurdna, magijski realizam), Tradicionalni funkcionalni stilovi (publicistički), Uvođenje novih stilova (reklamni i scenaristički stil) <p>DODATNI TEKSTOVI</p> <ul style="list-style-type: none"> • lirika: Š. Bodler, <i>Cvijeće zla</i>; A.G. Matoš, <i>izbor iz poezije</i>; A. Sidran, <i>izbor iz poezije</i>; • epika u prozi: F.M. Dostojevski <i>Zločin i kazna</i>; H. Humo <i>Grozdanin kikut</i>; I. Samokovlija, <i>izbor iz pripovjedaka</i>, I. Andrić, <i>Prokleta avlija</i> i <i>izbor iz pripovjedaka</i>; • drama: B. Nušić, <i>Gospođa ministarka</i> • eseji: V. Woolf, <i>izbor iz eseja</i> • drugi tekstovi prilagođeni uzrastu učenika 	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
<p>Ovaj ishod učenja usmjeren je na doživljajne aspekte čitanja književnih i informativnih tekstova, razumijevanje pročitanih tekstova, te izražavanje vlastitog stava praćeno argumentacijom koja je prilagođena uzrastu učenika i učenika. Kroz ovaj ishod učenja trebaju se razvijati vrijednosti kao što su: hrabrost, poštovanje, odgovornost, pravičnost, prijateljstvo, odanost, solidarnost, patriotizam, ljubav, empatija, iskrenost, kao i druge vrijednosti u vezi sa datim tekstovima.</p> <p>Obavezni književni tekstovi za cjelovito čitanje su:</p> <p>a) za trogodišnja zanimanja: E. Mulabdić, <i>Zeleno busenje</i>, H. Ibzen, <i>Nora</i>.</p> <p>Priprema informativnih tekstova na date teme radi se na osnovu dostupne stručne literature, relevantnih internetskih izvora i udžbenika, s ciljem prilagođavanja uzrastu i interesovanjima učenika i učenika. Kroz rad na informativnom tekstu trebaju se razumjeti i pravilno koristiti novi pojmovi. Učenice i učenici, također, analiziraju na koji način se provjerava istinitost i relevantnost informacija u informativnom tekstu (izvori</p>	

informacija), te uočavaju ulogu relevantnosti autora takvih tekstova. U tom kontekstu ovaj ishod učenja može se kombinirati sa ishodima A.III.5 i C.III.1.

U toku školske godine trebaju se uraditi svi obavezni tekstovi. U skladu sa vlastitom procjenom, mogućnostima i interesovanjima učenica i učenika, te raspoloživim vremenom mogu se uraditi i neki od dodatnih tekstova. Treba se voditi računa da se tekstovi obrađuju detaljno, u kontinuitetu, na većem broju časova, kako bi se maksimalno iskoristili njihovi potencijali.

Trebaju se organizirati aktivnosti u kojima učenice i učenici samostalno predstavljaju književne i informativne tekstove usmeno, pismeno, vizuelno ili na neki drugi kreativan način, koristeći se prethodno stečenim znanjima i vještinama. U jezičkom izbornom području učenice i učenici predstavljaju dva književna djela i dva informativna teksta, a u ostalim izbornim područjima jedno književno djelo i jedan informativni tekst.

Nužno je u toku jedne školske godine ostvariti kompletan ishod učenja, sa svim njegovim razradama. Ishod učenja i njegove razrade ne ostvaruju se u toku jednog nastavnog časa nego postepeno i u kontinuitetu na više časova, u skladu sa procjenom nastavnice / nastavnika. Moguće je više pojedinačnih razrada ovog ishoda kombinirati u realizaciji jednog časa u zavisnosti od planiranih sadržaja i aktivnosti. Ostvarivanje zahtjeva ovog ishoda učenja može se kombinirati sa ostvarivanjem zahtjeva ishoda A.III.2 i A.III.3. Također, predlaže se korelacija sa Informatikom, Historijom, Likovnom i Muzičkom kulturom.

<p>A.III.2. Analizira i upoređuje književne tekstove iste teme, strukture ili žanra na sadržajnom i izražajnom nivou i primjenjuje književnoteorijske pojmove.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Razlikuje strukturu književnog teksta i osobnosti književnih rodova i vrsta. • Analizira povezanost književnih djela s drugim književnim djelima prema strukturi, temi ili žanru. • Analizira i uspoređuje bosanskohercegovačka i svjetska književna djela, primjenjujući književnoteorijske pojmove vezane za prozne, poetske i dramske vrste. • Analizira različite interpretacije književnih djela koristeći stručnu literaturu i druge izvore saznanja. • Objašnjava i uspoređuje informativni tekst u odnosu na književni tekst. • Analizira vlastitu kulturu, upoređujući je sa drugim savremenim i klasičnim kulturama, fokusirajući se na književnu tradiciju i univerzalne vrijednosti humanističke baštine.
---	--

<p>Poveznice sa ZJNPP</p>	<p>JZK-1.1.2, JZK-1.1.3, JZK-1.2.2.</p>
----------------------------------	--

Ključni sadržaji

OBAVEZNI TEKSTOVI

- lirika: A. Šantić, *izbor iz poezije*; M. Ć. Ćatić, *izbor iz poezije*; M. Dizdar, *Kameni spavač*;
- epika u prozi: R. Domanović, *Voda*; E. Mulabdić, *Zeleno busenje*; M. Selimović, *Derviš i smrt*;
- drama: H. Ibzen, *Nora*;
- informativni tekstovi: Realizam, Naturalizam, Modernizam (parnas, simbolizam, impresionizam), Književnost između dva rata (futurizam, ekspresionizam, dadaizam, nadrealizam), Književnost XX stočljeća-modernizam (egzistencijalizam, filozofija apsurdna, magijski realizam), Tradicionalni funkcionalni stilovi (publicistički), Uvođenje novih stilova (reklamni i scenaristički stil)

DODATNI TEKSTOVI

- lirika: Š. Bodler, *Cvijeće zla*; A. G. Matoš, *izbor iz poezije*; A. Sidran, *izbor iz poezije*;
- epika u prozi: F. M. Dostojevski, *Zločin i kazna*, H. Humo, *Grozdani kikut*; I. Samokovlija, *izbor iz pripovjedaka*; I. Andrić, *Prokleta avlija* i *izbor iz pripovjedaka*;
- drama: B. Nušić, *Gospođa ministarka*;
- eseji: V. Woolf, *izbor iz eseja*
- drugi tekstovi prilagođeni uzrastu učenika

Preporuke za ostvarenje ishoda

Ovaj ishod učenja usmjeren je na razumijevanje i opisivanje sadržajnih i izražajnih elemenata tekstova koji se čitaju uz pravilno ovladavanje književnoteorijskim pojmovima. Književnoteorijski pojmovi kojima se treba ovladati su:

- epika: roman i novela; struktura proznog djela: tema, pripovjedač, fabula, siže, kompozicija, karakterizacija i tipologija likova, ideja, motivi;
- lirika: obilježja lirike, lirske vrste, struktura lirske pjesme; tema, motiv, pjesničke slike, rima, strofa, stih, ritam, vrste usmene i pisane lirike, atmosfera i raspoloženje, stilska izražajna sredstva;
- drama: drama i drama u užem smislu, struktura dramskog teksta, dramski sukob, dramska napetost, protagonist, dijalog, monolog.

U analizi se primjenjuju prethodno stečena književnoteorijska znanja, a novi pojmovi uvode se prema vrsti i temi teksta koji se čita. Pojedine elemente književne strukture učenice i učenici uvježbavaju prepoznati na različitim cjelovitim tekstovima ili s njima povezanim odlomcima. Također, prepoznaju i objašnjavaju specifičnosti informativnog teksta u odnosu na književni. Učenice i učenici u cjelini čitaju i samostalno interpretiraju (kao lekturu) roman, dramu, te lirske pjesme po izboru. Učenje i podučavanje o umjetnosti i specifičnosti književne umjetnosti povezuje se s umjetničkim djelima i književnim tekstovima s ciljem shvatanja književnosti kao umjetnosti, shvatanja posebnosti književnosti u odnosu prema drugim umjetnostima, određivanja dodirnih tačaka sa srodnim umjetnostima i uočavanja razlike između književnog jezika i drugih oblika jezičkog izražavanja. Nastavnica / nastavnik može samostalno odabrati umjetnička djela za ostvarivanje zahtjeva ovog ishoda (npr. reprodukcije, replike, umjetnička djela, muzičke kompozicije).

U toku školske godine trebaju se uraditi svi obavezni tekstovi. U skladu sa vlastitom procjenom, mogućnostima i interesovanjima učenica i učenika, te raspoloživim vremenom mogu se uraditi i neki od dodatnih tekstova. Treba se voditi računa da se tekstovi obrađuju detaljno u kontinuitetu na većem broju časova, kako bi se maksimalno iskoristili njihovi potencijali.

Nužno je u toku jedne školske godine ostvariti kompletan ishod učenja, sa svim njegovim razradama. Ishod učenja i njegove razrade ne ostvaruju se u toku jednog nastavnog časa nego postepeno i u kontinuitetu na više časova, u skladu sa procjenom nastavnice / nastavnika. Moguće je više pojedinačnih razrada ovog ishoda kombinirati u realizaciji jednog časa u zavisnosti od planiranih sadržaja i aktivnosti. Ostvarivanje zahtjeva ovog ishoda učenja može se kombinirati sa ostvarivanjem zahtjeva ishoda A.III.1, A.III.3 i A.III.5. Također, predlaže se korelacija sa Historijom i različitim vrstama umjetnosti (filmska, likovna, muzička).

<p>A.III.3. Interpretira književne tekstove s obzirom na kontekst književnog i historijskog razdoblja u kojem se javljaju.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Opisuje i obrazlaže književno razdoblje. • Opisuje i obrazlaže obilježja književnog razdoblja u književnom djelu. • Opisuje i obrazlaže dominantne književne vrste u književnim razdobljima koja se obrađuju. • Argumentira primjerima iz teksta obilježja književnog razdoblja u kojem je djelo nastalo. • Interpretira i upoređuje književna djela s obzirom na književno-historijski kontekst u kojem nastaju. • Obrazlaže razlike i sličnosti između književnih djela nastalih u različitim književnim razdobljima i pravcima. • Obrazlaže i upoređuje obilježja književnih djela južnoslavenskih naroda sa tekstovima svjetske književnosti s obzirom na vrijeme nastanka. • Objašnjava kako obrazovna moć književnosti prerasta svoje estetske okvire i širi se na upoznavanje objektivne stvarnosti i život ljudi u različitim vremenima i razdobljima.
<p>Poveznice sa ZJNPP</p>	<p>JZK-1.4.3, JZK-1.5.1, JZK-2.5.1.</p>

Ključni sadržaji	
OBAVEZNI TEKSTOVI	
<ul style="list-style-type: none"> • realizam: R. Domanović, <i>Voda</i>, E. Mulabdić, <i>Zelena busenje</i>; • moderna: H. Ibzen, <i>Nora</i>, A. Šantić, <i>izbor iz poezije</i>, M. Č. Čatić, <i>izbor iz poezije</i>; • književnost XX stoljeća (modernizam i postmodernizam) : M. Dizdar Kameni spavač ;M.Selimović, Derviš i smrt • informativni tekstovi: Realizam, Naturalizam, Modernizam (parnas, simbolizam, impresionizam), Književnost između dva rata (futurizam, ekspresionizam, dadaizam, nadrealizam) • Književnost XX stoljeća-modernizam (egzistencijalizam, filozofija apsurdna, magijski realizam) 	
DODATNI TEKSTOVI	
<ul style="list-style-type: none"> • realizam: F.M.Dostojevski, <i>Zločin i kazna</i> • moderna: Š.Bodler, <i>Cvijeće zla</i> ;A.G.Matoš, izbor iz poezije; • književnost između dva rata:H.Humo, <i>Grozdanin kikut</i>;I.Samokovlija, izbor iz pripovjedaka;B.Nušić, <i>Gospođa ministarka</i>; V. Woolf, <i>izbor iz eseja</i> • književnost XX stoljeća (modernizam i postmodernizam): A.Sidran, izbor iz poezije, I.Andrić, <i>Prokleta avlija i pripovijetke po izboru</i>; • drugi tekstovi prilagođeni uzrastu učenika 	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
<p>Ovaj ishod učenja usmjeren je na kontekstualizaciju književnih tekstova u skladu sa književnim i historijskim razdobljem u kojem se javljaju. Učenice i učenici na osnovu znanja prikupljenih iz informativnih tekstova, te pročitanih književnih djela ovladavaju obilježjima pojedinih književnih razdoblja, kao i društvenim kontekstom u kojem se javljaju. Oslanjajući se na znanja iz historije i koristeći se određenim historijskim izvorima, kao i književnohistorijskim tekstovima, učenice i učenici opisuju društveno-historijski i kulturni kontekst razdoblja koje se obrađuje. Također, u toku interpretacije književnih djela objašnjavaju utjecaj historijskih, društvenih, političkih i kulturnih prilika na tematiku, stil, recepciju i druge osobnosti književnog djela.</p> <p>U toku školske godine trebaju se uraditi svi obavezni tekstovi. U skladu sa vlastitom procjenom, mogućnostima i interesovanjima učenica i učenika, te raspoloživim vremenom mogu se uraditi i neki od dodatnih tekstova. Treba se voditi računa da se tekstovi obrađuju detaljno u kontinuitetu na većem broju časova, kako bi se maksimalno iskoristili njihovi potencijali.</p> <p>Nužno je u toku jedne školske godine ostvariti kompletan ishod učenja, sa svim njegovim razradama. Ishod učenja i njegove razrade ne ostvaruju se u toku jednog nastavnog časa nego postepeno i u kontinuitetu na više časova, u skladu sa procjenom nastavnice / nastavnika. Moguće je više pojedinačnih razrada ovog ishoda kombinirati u realizaciji jednog časa u zavisnosti od planiranih sadržaja i aktivnosti. Ostvarivanje zahtjeva ovog ishoda učenja može se kombinirati sa ostvarivanjem zahtjeva ishoda A.III.1, A.III.2 i A.III.5. Također, predlaže se korelacija sa Historijom, Likovnom i Muzičkom kulturom, kao i arhitekturom.</p>	
A.III.4. Čita i objašnjava informativne tekstove o historiji bosanskog, hrvatskog i srpskog jezika.	<ul style="list-style-type: none"> • Opisuje osobnosti bosanskog, srpskog i hrvatskog jezika u XIX stoljeću. • Prepoznaje i objašnjava proces standardizacije u bosanskom, hrvatskom i srpskom jeziku. • Navodi i opisuje gramatike i rječnike objavljene do kraja XIX stoljeća.
Poveznice sa ZJNPP	JZK-2.1.1, JZK-2.3.1, JZK-2.4.2.
Ključni sadržaji	
<ul style="list-style-type: none"> • Bosanski, hrvatski i srpski jezik u XIX stoljeću • Proces standardizacije u bosanskom, hrvatskom i srpskom jeziku • Gramatike i rječnici do kraja XX stoljeća i u XXI stoljeću 	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
<p>Ishod učenja usmjeren je na upoznavanje sa historijom bosanskog, hrvatskog i srpskog jezika. Priprema informativnih tekstova na date teme radi se na osnovu dostupne stručne literature, relevantnih internetskih izvora i udžbenika, s ciljem prilagođavanja uzrastu i interesovanjima učenica i učenika. Kod ostvarivanja zahtjeva ovog ishoda preporučuju se različiti informativni, književni i medijski tekstovi, te tekstovi o Bečkom književnom dogovoru, austrougarskom dobu i kulturno-jezičkom preporodu.</p>	

Kroz rad na informativnom tekstu učenice i učenici trebaju razumjeti, usvojiti i pravilno koristiti nove pojmove. Također, mogu se organizirati aktivnosti kroz koje učenice i učenici na osnovu predznanja i istraživanja različitih izvora (enciklopedije, stručna literature, internet) prikupljaju informacije u vezi sa navedenim sadržajima potrebnim za ostvarenje ovog ishoda, te pripremaju samostalna ili grupna izlaganja. U tom kontekstu, kod učenica i učenika se razvijaju vještine analiziranja načina na koje se provjerava istinitost i relevantnost informacija u informativnom tekstu (izvori informacija), te uočava ulogu relevantnosti autora takvih tekstova. U tom kontekstu ovaj ishod učenja može se kombinirati sa ishodima A.III.5, C.III.1 i C.III.2. Kod ostvarivanja zahtjeva ovog ishoda preporučuju se metode učenja koje potiču i razvijaju učeničku samostalnost, saradničko učenje, komunikativnost i kreativnost (npr. istraživanje, izvještavanje, izrada prezentacija i plakata, timski rad, debate, rasprave i sl.). Učenice i učenici samostalno čitaju i istražuju jedan ili više informativnih tekstova. Nužno je u toku jedne školske godine ostvariti kompletan ishod učenja, sa svim njegovim razradama. Ishod učenja i njegove razrade ne ostvaruju se u toku jednog nastavnog časa nego postepeno i u kontinuitetu na više časova, u skladu sa procenom nastavnice / nastavnika. Moguće je više pojedinačnih razrada ovog ishoda kombinirati u realizaciji jednog časa u zavisnosti od planiranih sadržaja i aktivnosti. Također, predlaže se korelacija sa Historijom i Informatikom.

A.III.5. Integriše i procjenjuje sadržaj predstavljen u različitim medijima i formatima.

- Analizira filmske, pozorišne i druge adaptacije književnog djela procjenjujući kako svaka verzija tumači polazni tekst
- Procjenjuje na koje je jezičke, vizuelne, auditivne i audiovizuelne načine oblikovan medijski tekst i koje su funkcije tih odabira
- Koristi, analizira i vrednuje multimedijalne sadržaje kao višestruke izvore informacija različitih vrsta.
- Čita, objašnjava i predstavlja podatke u grafičkim prikazima i tabelama.

Poveznice sa ZJNPP

JZK-1.4.1, JZK-2.4.1, JZK-5.1.2.

Ključni sadržaji

- filmske adaptacija u skladu sa pročitanim književnim tekstovima i književnim temama (npr. Derviš i smrt, Prokleta avlija)
- aktuelna pozorišna adaptacija (drama, opera, balet) u skladu sa pročitanim književnim tekstovima i književnim temama (npr. *Nora*, *Gospođa ministarka*)
- animirani i dokumentarni filmovi, radiodrame, radijske i televizijske emisije
- štampani i elektronički tekstovi, naučni i stručni radovi

Preporuke za ostvarenje ishoda

Ovaj ishod je usmjeren na uočavanje i uspostavljanje veze između istih ili sličnih sadržaja predstavljenih u različitim formatima (auditivni, vizuelni i audiovizuelni izvori). U tom kontekstu, učenice i učenici povezuju sadržaj o kojem su čitali sa filmskim scenama i kadrovima, te pozorišnim predstavama. Tekst se može porediti sa njegovim različitim vizualizacijama (filmska, pozorišna, muzička) s ciljem uočavanja sličnosti i razlika. Uočava se uloga različitih efekata u filmskoj i pozorišnoj adaptaciji, kao i razlika filmske, pozorišne i književne fabule. Istražuje se svrhovitost upotrebe različitih jezičkih, auditivnih, vizuelnih i audiovizuelnih sredstava u oblikovanju informacija koje se prenose različitim medijima. Stvaranjem problemskih situacija u nastavi, otkrivanjem i rješavanjem problema, učenice i učenici pripremaju se za samostalan pristup analizi filmova i pozorišnih predstava, kao i argumentovano vrednovanje, te pouzdanu i objektivnu vlastitu selekciju takvih sadržaja. Također, osposobljavaju se za čitanje, objašnjavanje, upoređivanje i predstavljanje podataka u različitim grafičkim prikazima i tabelama. U vezi sa čitanjem informativnih tekstova, integrišu se poznate i nove informacije, te se povezuju sa iskustvenim doživljajima, kako bi se mogli kreirati vlastiti sadržaji. Također, učenice i učenici procjenjuju i integrišu informacije prikupljene iz različitih izvora (književni i informativni tekstovi, internet, ankete i intervjui, televizijski, novinski i radijski sadržaji, ekranizacije, dramatizacije, muzičke obrade i sl.), kako bi se mogli njima koristiti. U tom kontekstu ovaj ishod učenja povezuje se sa ishodima C.III.1 i C.III.2. U toku školske godine treba se organizirati gledanje filmske i /ili pozorišne adaptacije u realnom ili virtualnom okruženju u vezi sa temama koje su se obrađivale kroz književne tekstove ili u vezi sa konkretnim književnim tekstovima, kako bi učenice i učenici akumulirali znanja prikupljena iz različitih formi u kojima je prikazan isti ili sličan sadržaj. Također, poželjno je organizirati posjete bibliotekama, muzejima i drugim kulturnim institucijama i manifestacijama kroz koje će učenice i učenici obogaćivati svoja znanja. Ukoliko postoji mogućnost, mogu se organizirati druženja sa piscima, pjesnicima, glumcima, dramaturzima, režiserima i sl. I na taj način, ovaj ishod povezuje se sa sadržajem ishoda

C.III.1. Nužno je u toku jedne školske godine ostvariti kompletan ishod učenja, sa svim njegovim razradama. Ishod učenja i njegove razrade ne ostvaruju se u toku jednog nastavnog časa nego postepeno i u kontinuitetu na više časova, u skladu sa procjenom nastavnice / nastavnika. Moguće je više pojedinačnih razrada ovog ishoda kombinirati u realizaciji jednog časa u zavisnosti od planiranih sadržaja i aktivnosti. Također, predlaže se korelacija sa Informatikom, te filmskom i pozorišnom umjetnošću.

Oblast: B/ Jezička pismenost

Ishod učenja	Razrada ishoda
<p>B.III.1. Pokazuje vladanje gramatičkim pravilima i njihovom primjenom.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Razlikuje sintaksički jezički nivo sa svim njegovim specifičnostima od drugih jezičkih nivoa. • Uočava razlike između sintakseme, sintagme i rečenice. • Razlikuje strukturno-semantičke tipove prostih rečenica. • Prepoznaje i razlikuje rečenične članove. • Razlikuje složenu rečenicu od proste rečenice. • Prepoznaje i razlikuje zavisnosložene od nezavisnosložene rečenice.
<p>Poveznice sa ZJNPP</p>	<p>JZK-4.3.1.</p>
<p>Ključni sadržaji</p>	
<ul style="list-style-type: none"> • Sintaksički jezički nivo: sintaksema, sintagma, rečenica, vezani tekst • Vrste sintagmi • Kriterij za razlikovanje prostih rečenica • Strukturno-semantički tipovi prostih rečenica • Gramatičko ustrojstvo rečenica: predikat, subjekat, objekat, adverbijalne odredbe, atribut i apozicija • Pojam složene rečenice i načini njenog nastajanja • Klasifikacija složenih rečenica : nezavisnosložene i zavisnosložene 	
<p>Preporuke za ostvarenje ishoda</p>	
<p>Ovaj ishod odnosi se na ovladavanje gramatičkim pravilima i njihovom pravilnom primjenom. Učenice i učenici nadograđuju prethodno stečena znanja, usvajajući osnovna gramatička pravila i primjenjujući ih u svakodnevnom pisanju i govorenju. Gramatička pravila mogu se usvajati na različitim književnim i informativnim tekstovima. S ciljem ostvarenja zahtjeva ovog ishoda i njegovih razrada nastavnica / nastavnik aktivnosti treba usmjeriti na razumijevanje funkcioniranja sintaksičkog nivoa standardnog jezika (sintaksema, sintagma, rečenica, rečenični članovi). U toku školske godine trebaju se uraditi dvije obavezne provjere stečenih znanja (NZOT). Zadatke treba pripremiti u skladu sa Blumovom taksonomijom (znati, razumjeti, primijeniti, analizirati, procijeniti, kreirati). Nužno je u toku jedne školske godine ostvariti kompletan ishod učenja, sa svim njegovim razradama. Ishod učenja i njegove razrade ne ostvaruju se u toku jednog nastavnog časa nego postepeno i u kontinuitetu na više časova, u skladu sa procjenom nastavnice / nastavnika. Moguće je više pojedinačnih razrada ovog ishoda kombinirati u realizaciji jednog časa u zavisnosti od planiranih sadržaja i aktivnosti. Realizacija aktivnosti s ciljem ostvarenja zahtjeva ovog ishoda učenja omogućava kombinovanje sa ishodom učenja B.III.2.</p>	
<p>B.III.2. Pokazuje vladanje pravopisnim pravilima i njihovom primjenom.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Pravilno upotrebljava veliko slovo u pisanju jednočlanih i višečlanih naziva. • Pravilno upotrebljava afrikate u korištenim riječima. • Pravilno upotrebljava reflekse jata (ije / je / e / i) u korištenim riječima. • Ispravno piše negaciju uz glagole. • Pravilno upotrebljava interpunkcijske znakove (zarez, dvotačka, tačka-zarez, crta).
<p>Poveznice sa ZJNPP</p>	<p>JZK-4.3.2.</p>

Ključni sadržaji	
<ul style="list-style-type: none"> • Malo početno slovo u različitim nazivima • Riječi iz poštovanja • Pravila upotrebe interpunkcijskih znakova (zarez, dvotačka, tačka-zarez, crta) 	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
<p>Ovaj ishod odnosi se na ovladavanje pravopisnim pravilima i njihovom primjenom. Nastavnica / nastavnik stvara poticajno okruženje i osmišljava aktivnosti pomoću kojih učenice i učenici uočavaju važnost potrebe pravilnog pisanja i govorenja. Učenice i učenici nadograđuju prethodno stečena znanja u vezi sa pravopisnim pravilima i primjenjuju ih u svakodnevnom pisanju. Pravopisna pravila mogu se usvajati na različitim književnim tekstovima.</p> <p>Učenice i učenici se osposobljavaju da primjenjuju pravila pisanja malog slova u različitim nazivima i imenima, ako i pravila pisanja riječi iz poštovanja. Također, razlikuju interpunkcijske znakove i pravilno ih upotrebljavaju, te uvježbaju pravila ijekavskog izgovora i pisanja, pravilnu upotrebu glasova / slova <i>č, ć dž, đ, h i j</i>, kao i pisanje odrične riječi <i>ne</i> uz glagole.</p> <p>Nastavnica / nastavnik organizira različite vježbe u kojima će učenice i učenici moći primjenjivati usvojena pravila. U toku jedne školske godine treba obavezno uraditi dvije pravopisne vježbe (po jednu u svakom polugodištu).</p> <p>Nužno je u toku jedne školske godine ostvariti kompletan ishod učenja, sa svim njegovim razradama. Ishod učenja i njegove razrade ne ostvaruju se u toku jednog nastavnog časa nego postepeno i u kontinuitetu na više časova, u skladu sa procjenom nastavnice / nastavnika. Moguće je više pojedinačnih razrada ovog ishoda kombinirati u realizaciji jednog časa u zavisnosti od planiranih sadržaja i aktivnosti. Realizacija aktivnosti s ciljem ostvarenja zahtjeva ovog ishoda učenja omogućava kombinovanje sa ishodom učenja B.III.1.</p>	
<p>B.III.3. Usvaja i koristi nove riječi i izraze.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Usvaja i ispravno koristi riječi i izraze određenog područja i tako obogaćuje rječnik riječima ili izrazima važnim za razumijevanje ili izražavanje. • Razjašnjava značenje nepoznatih, manje poznatih i višeznačnih riječi i izraza korištenjem podataka iz teksta ili konteksta, analizom sadržajnih dijelova riječi i korištenjem općeg i specijalizovanog referentnog materijala po potrebi. • Razumije preneseno značenje riječi, veza između riječi i nijansi u značenjima riječi. • Usvaja i ispravno koristi niz riječi i izraza iz određene oblasti dovoljnih za čitanje, pisanje i slušanje. • Pokazuje neovisnost u proširivanju rječnika kad naiđe na nepoznatu riječ koja je važna za razumijevanje ili izražavanje. • Prepoznaje i interpretira stilske figure u književnim tekstovima prilagođenim uzrastu. • Razlikuje književne riječi i izraze i njihovo značenje od neknjiževnih riječi i izraza i njihovog značenja. • Usvaja, razumije i koristi nove riječi iz informativnih tekstova. • Razumije i pravilno koristi nove riječi i izraze koji se odnose na sva tri književna roda. • Analizira utjecaj određenog izbora riječi na značenje teksta. • Učestvuje aktivno u kreiranju razrednog rječnika.
Poveznice sa ZJNPP	JZK-1.3.1, JZK-1.3.2, JZK-2.3.1.

Ključni sadržaji	
<ul style="list-style-type: none"> • Stilske figure • Čitanjem i pisanjem do novih riječi • Stručna leksika • Sadržaji književnih i informativnih tekstova • Razredni rječnik 	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
<p>Ovaj ishod odnosi se na usvajanje i pravilno korištenje novih riječi. S ciljem ostvarivanja zahtjeva ovog ishoda i njegovih razrada nastavnica / nastavnik može se koristiti književnim i informativnim tekstovima koji se čitaju sa učenicama i učenicima, ali i sadržajima iz jezika (gramatike i pravopisa). Učenice i učenici se mogu koristiti različitim printanim i elektronskim rječnicima općeg i specijalizovanog sadržaja, kako bi pronašli značenja nepoznatih i manje poznatih riječi. U tom kontekstu ovaj ishod učenja povezan je sa ishodom C.III.1.</p> <p>Učenice i učenici čitaju / slušaju tekst, uočavaju nepoznate riječi, razgovaraju o njima i njihovom značenju iz konteksta pročitano, zapisuju nepoznate riječi i njihova pojašnjenja, praveći vlastiti rječnik u pisanoj ili elektronskoj formi.</p> <p>Nužno je u toku jedne školske godine ostvariti kompletan ishod učenja, sa svim njegovim razradama. Ishod učenja i njegove razrade ne ostvaruju se u toku jednog nastavnog časa nego postepeno i u kontinuitetu na više časova, u skladu sa procjenom nastavnice / nastavnika. Moguće je više pojedinačnih razrada ovog ishoda kombinirati u realizaciji jednog časa u zavisnosti od planiranih sadržaja i aktivnosti.</p> <p>Realizacija aktivnosti s ciljem ostvarenja zahtjeva ovog ishoda učenja omogućava kombinovanje sa ishodima učenja iz čitalačke pismenosti (A.III.1, A.III.3, A.III.4). U ostvarenju ovog ishoda može se ostvariti i korelacija sa drugim nastavnim predmetima, budući da se učenice i učenici mogu vještinama traganja za značenjima nepoznatih i manje poznatih riječi koristiti i u svim drugim nastavnim predmetima.</p>	
<p>B.III.4. Učestvuje efikasno u nizu razgovora i saradnji s različitim sagovornicima, nadogradnji na idejama drugih i izražavanju vlastitih ideja jasno i uvjerljivo.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Priprema se za diskusiju, nakon što pročita ili prouči materijal i oslanja se na tu pripremu i druge informacije koje ima o temi o kojoj se raspravlja na nivou razreda. • Postavlja konkretna pitanja i odgovora na postavljena pitanja uz objašnjenje i iznošenje detalja, dajući komentare koji doprinose ukupnom razumijevanju teme, teksta ili pitanja koji se razmatraju. • Prati pravila kolegijalne diskusije. • Prilagođava govor različitim kontekstima i komunikacijskim zadacima. • Izražava misli i ideje punim rečenicama.
<p>Poveznice sa ZJNPP</p>	<p>JZK-5.1.1, JZK-5.2.1, JZK-5.2.3.</p>
Ključni sadržaji	
<ul style="list-style-type: none"> • svi nastavni sadržaji nastavnog predmeta Bosanski / Hrvatski / Srpski jezik i književnost koji se izučavaju u 3. razredu srednje škole. • sadržaji izvanučioničke nastave (posjete, izleti, ekskurzije, gostovanja i sl.) 	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
<p>Ovaj ishod odnosi se na učešće razgovorima i suradnji s različitim sugovornicima s ciljem izražavanja vlastitih ideja, kao i njihove nadogradnje. Ostvaruje se u kombinaciji sa svim drugim ishodima, kako iz jezičke pismenosti, tako i iz čitalačke i medijske pismenosti. Učenice i učenici se trebaju stavljati u situacije u kojima razgovaraju u parovima, na nivou malih grupa ili na nivou cijelog razreda, ali i sa nastavnicom / nastavnikom. Razgovori mogu biti potaknuti različitim sadržajima koje učenice i učenici čitaju, gledaju, slušaju i sl. Učenice i učenike treba podsticati da govore punim rečenicama, izražavajući svoje ideje i mišljenja jasno i uvjerljivo. Istovremeno, treba ih učiti i da slušaju i uvažavaju ideje i mišljenja drugih, pri tome poštujući dogovorena pravila kulture dijaloga i diskusije. Nastavnica / nastavnik organizira aktivnosti u kojima učenice i učenici prate dogovorena pravila za dijalog i diskusiju na uvažavajući način, drže se teme i povezuju svoje komentare s komentarima ostalih u razredu, izražavaju vlastite ideje, uključuju se u diskusiju o temama prilagođenim njihovom uzrastu, postavljaju pitanja sagovornicima i odgovaraju na pitanja svojih sagovornika, te nude</p>	

<p>odgovarajuća objašnjenja i pojedinosti u vezi sa traženim informacijama. Učenice i učenici se uče načinima prilagođavanja govora različitim kontekstima i komunikacijskim zadacima kroz izražavanje misli i ideja punim rečenicama. Nužno je u toku jedne školske godine ostvariti kompletan ishod učenja, sa svim njegovim razradama. Ishod učenja i njegove razrade ne ostvaruju se u toku jednog nastavnog časa nego postepeno i u kontinuitetu na više časova, u skladu sa procjenom nastavnice / nastavnika. Moguće je više pojedinačnih razrada ovog ishoda kombinirati u realizaciji jednog časa u zavisnosti od planiranih sadržaja i aktivnosti. Realizacija aktivnosti s ciljem ostvarenja zahtjeva ovog ishoda učenja omogućava kombinovanje sa svim drugim ishodima u sve tri oblasti (čitalačka, jezička i medijska pismenost). Usvojene vještine učenice i učenici mogu primjenjivati i u svim drugim nastavnim predmetima.</p>	
<p>B.III.5. Kreira jasne i smislene radove u kojima su sadržaj, organizacija i stil primjereni zadatku, svrsi i publici.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Piše radove koristeći se raspravljanjem kao tipom vezanog teksta. • Učestvuje u debati o određenoj temi. • Piše scenarij za film na osnovu pročitano književnog teksta. • Piše tekstove koji pripadaju različitim funkcionalnim stilovima. • Piše različite administrativne forme (molba, prijava, zahtjev, biografija).
<p>Poveznice sa ZJNPP</p>	<p>JZK-4.1.2, JZK-4.2.1, JZK-4.4.3.</p>
<p>Ključni sadržaji</p>	
<ul style="list-style-type: none"> • Raspravljanje kao tip vezanog teksta • Debata na zadatu temu • Funkcionalni stilovi: reklamni, scenarijski i publicistički • Molba, prijava, zahtjev, biografija 	
<p>Preporuke za ostvarenje ishoda</p>	
<p>Ovaj ishod odnosi se na razvijanje vještine kreiranja različitih radova uz prilagođavanje njihovog sadržaja, organizacije i stila datom zadatku, publici i svrsi. U tom kontekstu, ishod podrazumijeva kulturu pismenog i usmenog izražavanja. U toku školske godine obavezno se trebaju sa učenicama i učenicima uraditi školske pismene zadaće u skladu sa ključnim sadržajima, i to:</p> <ul style="list-style-type: none"> • u trogodišnjim zanimanjima – 2 obavezne školske pismene zadaće (jedan tekst vezan za raspravljanje kao tip vezanog teksta, jedan esej potaknut književnoumjetničkim djelom). <p>Pored obaveznih pismenih zadaća učenice i učenici pišu i jedan tekst funkcionalnog stila prema izboru. Također, organizuje se i usmena vježba koja podrazumijeva učešće u najmanje jednoj debati na zadatu temu. Prilikom objašnjavanja novih formi i oblika izražavanja nastavnica / nastavnik se treba koristiti uzornim tekstovima. Odabir tekstova (književnoumjetničkih i informativnih) prilagođava se razradi ishoda. Tekstovi se mogu nalaziti na spisku obaveznih i dodatnih tekstova, ali nastavnica / nastavnik može i samostalno odabrati književne i informativne tekstove za ostvarivanje ovog ishoda. Na osnovu dekonstrukcije takvih tekstova i skretanja pažnje na važne elemente koji odlikuju određenu formu i oblik izražavanja učenice i učenici mogu kroz različite aktivnosti kreirati vlastite sadržaje. Važno je poticati učenice i učenike da se izražavaju punim rečenicama, noseći u govor što više detalja i vodeći računa da tekst koji pišu ima sve neophodne dijelove. Također, važno je insistirati na primjeni naučenih gramatičkih i pravopisnih pravila prilikom pisanja. Nužno je u toku jedne školske godine ostvariti kompletan ishod učenja, sa svim njegovim razradama. Ishod učenja i njegove razrade ne ostvaruju se u toku jednog nastavnog časa nego postepeno i u kontinuitetu na više časova, u skladu sa procjenom nastavnice / nastavnika. Moguće je više pojedinačnih razrada ovog ishoda kombinirati u realizaciji jednog časa u zavisnosti od planiranih sadržaja i aktivnosti.</p>	
<p>B.III.6. Piše rad usavršavajući ga planiranjem, revizijom, redigovanjem ili pokušajem novog pristupa.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Generira ideje za pisanje, prikupljajući ih iz različitih izvora i koristeći se prethodim iskustvom. • Mijenja napisani rad dodajući detalje, mijenjajući pristup i koristeći se uzornim dekonstruisanim tekstovima. • Rediguje napisani tekst, koristeći se usvojenim gramatičkim, pravopisnim i stilskim znanjima.
<p>Poveznice sa ZJNPP</p>	<p>JZK-4.2.2.</p>

Ključni sadržaji
<ul style="list-style-type: none"> • slobodno pisanje u vezi sa obrađenim oblicima izražavanja • radionica kreativnog pisanja - pisanje diskurzivnog književnog oblika
Preporuke za ostvarenje ishoda
<p>Ovaj ishod učenja usmjeren je na razvijanje vještina kreativnog pisanja i usavršavanja napisanog rada uz primjenu procesa pisanja u pet koraka (generiranje ideja, pisanje, revizija, redigovanje, objavljivanje). Generiranje ideja podrazumijeva zajednički rad potaknut slikom, muzikom, pročitanim tekstom i sl. na osnovu kojih se dobijaju ideje za pisanje radova. Također, uče se načini mijenjanja prvih napisanih verzija radova s ciljem poboljšanja (revizija). U tom procesu od pomoći su dekonstruisani poticajni tekstovi u kojima su uočeni neki od važnih elemenata za poboljšavanje radova (npr. dodavanje detalja). Nastavnica / nastavnik može istovremeno sa učenicama i učenicima pisati svoj tekst, kako bi se na ličnom primjeru pokazao proces dodavanja detalja prvoj napisanoj verziji teksta. Proces redigovanja sadržajno uređenog teksta podrazumijeva gramatičko, pravopisno i stilsko dotjerivanje, a može se raditi na osnovu listi za redigovanje.</p> <p>Učenice i učenike treba podučiti strategijama za generiranje ideja i pisanje prve verzije priče (oluja ideja, grafički prikazi, crtanje, vruća olovka i sl.). Također može im se dati uputa da prvu verziju priče pišu tako što će ostavljati prazne redove između napisanih riječi i rečenica, kako bi mogli dodavati detalje i raditi reviziju napisane verzije. S ciljem revizije napisane radove mogu se organizovati aktivnosti u kojima će učenice i učenici međusobno u paru kontrolisati napisane radove, te davati povratne informacije. Završne revidirane i redigovane verzije priča mogu se kroz različite strategije objavljivanja podijeliti sa drugima u razredu, ali i šire (autorska stolica, objavljivanje u školskom časopisu, literarni konkursi i sl.).</p> <p>Ovaj ishod učenja ostvaruje se u dva segmenta – slobodnom pisanju i radionici kreativnog pisanja. Slobodno pisanje se radi u vezi sa obrađenim oblicima izražavanja (B.III.5), podrazumijeva primjenu procesa pisanja u pet koraka i temelji se na osposobljavanju učenica i učenika za korištenje različitih strategija. Kreativno pisanje podrazumijeva aktivnosti kroz koje učenice i učenici mogu razvijati vlastite kreativne sposobnosti pisanja koristeći se različitim strategijama s ciljem kreiranja vlastitih tekstova. U 3. razredu učenice i učenici pišu diskurzivni književni oblik prema izboru.</p> <p>Nužno je u toku jedne školske godine ostvariti kompletan ishod učenja, sa svim njegovim razradama. Ishod učenja i njegove razrade ne ostvaruju se u toku jednog nastavnog časa nego postepeno i u kontinuitetu na više časova, u skladu sa procjenom nastavnice / nastavnika. Moguće je više pojedinačnih razrada ovog ishoda kombinirati u realizaciji jednog časa u zavisnosti od planiranih sadržaja i aktivnosti.</p>

Oblast: C/ Medijska pismenost	
Ishod učenja	Razrada ishoda
C.III.1. Istražuje različite izvore u cilju izgradnje i prezentacije znanja i ideja.	<ul style="list-style-type: none"> • Prikuplja i integriše relevantne informacije iz više printanih i / ili digitalnih izvora, te ih pravilno koristi, procjenjujući istovremeno kredibilitet svakog izvora. • Provodi istraživačke projekte s ciljem proširivanja znanja o određenoj temi, crpeći informacije iz različitih izvora i praveći bilješke o tome. • Citira ili parafrazira podatke i zaključke iz različitih izvora, istovremeno izbjegavajući plagiranje. • Osigurava osnovne bibliografske informacije za izvore informacija. • Vrednuje kulturne događaje i samostalno ili u grupi ih posjećuje u fizičkom i virtualnom okruženju (kino, pozorište, muzej).
Poveznice sa ZJNPP	JZK-4.4.1, JZK-4.4.2, JZK-5.1.2.
Ključni sadržaji	
<ul style="list-style-type: none"> • svi nastavni sadržaji nastavnog predmeta Bosanski / Hrvatski / Srpski jezik i književnost koji se izučavaju u 3. razredu srednje škole <p>Mogući izvori za prikupljanje informacija:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Književni tekstovi 	

- Informativni tekstovi
- Nastava jezika (gramatike i pravopisa)
- Štampani i elektronski informativni, naučno-popularni, naučni i stručni tekstovi; auditivni, vizuelni i audiovizuelni izvori
- Kulturni sadržaji: pozorišne predstave, likovne izložbe, susreti s književnicima, posjete muzejima, kinu, medijskim kućama, raznim književnim i kulturnim festivalima i smotrama, sajmovima knjiga i sl.
- Školske i izvanškolske kulturne manifestacije

Preporuke za ostvarenje ishoda

Ovaj ishod učenja usmjeren je na izgrađivanje vještine istraživanja različitih izvora informacija s ciljem izgradnje i prezentacije različitih sadržaja.

Nastavnica / nastavnik treba organizirati različite aktivnosti u toku ostvarivanja ishoda iz čitalačke i jezičke pismenosti koje će uključivati pretraživanje različitih izvora s ciljem prikupljanja informacija, njihovog vrednovanja i selekcije, te korištenja. Preporučuju se metode i strategije učenja koje potiču i razvijaju učeničku samostalnost, komunikativnost i kreativnost. Kulturni sadržaji navedeni su kao prijedlozi, a preporučuju se dvije posjete odabranim sadržajima ili dvije aktivnosti godišnje. U toku prikupljanja materijala i izrade istraživačkih projekata učenice i učenici sudjeluju odgovorno u virtualnim društvenim mrežama.

Nužno je u toku jedne školske godine ostvariti kompletan ishod učenja, sa svim njegovim razradama. Ishod učenja i njegove razrade ne ostvaruju se u toku jednog nastavnog časa nego postepeno i u kontinuitetu na više časova, u skladu sa procjenom nastavnice / nastavnika. Moguće je više pojedinačnih razrada ovog ishoda kombinirati u realizaciji jednog časa u zavisnosti od planiranih sadržaja i aktivnosti. Predlaže se korelacija sa Informatikom, Historijom, Likovnom i Muzičkom kulturom.

C.III.2. Koristi različite kreativne postupke i / ili savremenu tehnologiju da kreira i objavi različite sadržaje, te ostvari interakciju i saradnju s drugima.

- Istražuje različite digitalne alate za pisanje, razmjenu i objavljivanje različitih sadržaja
- Koristeći različite digitalne alate učestvuje u izradi elektronskog razrednog rječnika.
- Kreira prezentacije o različitim sadržajima, koristeći se prikupljenim informacijama i vlastitim doživljajem.
- Koristeći se različitim alatima, učestvuje u pravljenju scenarija u vezi sa pročitanim književnim tekstom.
- Koristeći se različitim alatima učestvuje u snimanju filma po urađenom scenariju.

Poveznice sa ZJNPP

JZK-4.2.3, JZK-5.2.1, JZK-5.2.2.

Ključni sadržaji

- Digitalni alati za pisanje, razmjenu i objavljivanje različitih sadržaja
- Elektronski razredni rječnik
- Prezentacije
- Vizualizacije pročitanih književnih djela

Preporuke za ostvarenje ishoda

Ovaj ishod učenja usmjeren je na korištenje različitih kreativnih postupaka i / ili savremene tehnologije s ciljem kreiranja i objavljivanja različitih sadržaja. Na osnovu čitanja književnih i informativnih tekstova, samostalnog istraživanja, kao i predznanja stečenih u nižim razredima učenice i učenici izrađuju prezentacije i različite vizualizacije (film, reklama, predstava i sl.) u vezi sa pročitanim sadržajima. Za izradu navedenih sadržaja koriste se različitim dostupnim digitalnim alatima.

U jezičkom izbornom području učenice i učenici se poznaju sa osnovnom filmskom terminologijom, te snimaju film u vezi sa pročitanim književnim djelom prema izboru. Budući da se u 3. razredu upoznaju i sa scenarističkim stilom, te pišu scenarij, ovaj ishod se povezuje sa ishodima A.III.1 i B.III.5.

Nužno je u toku jedne školske godine ostvariti kompletan ishod učenja, sa svim njegovim razradama. Ishod učenja i njegove razrade ne ostvaruju se u toku jednog nastavnog časa nego postepeno i u kontinuitetu na više časova, u skladu sa procjenom nastavnice / nastavnika. Moguće je više pojedinačnih razrada ovog ishoda kombinirati u realizaciji jednog časa u zavisnosti od planiranih sadržaja i aktivnosti.

ZANIMANJA IV STEPENA

1. razred / 70 nastavnih sati godišnje/

Oblast: A/Čitalačka pismenost	
Ishod učenja	Razrada ishoda
<p>A.I.1. Pažljivo čita ili sluša tekst u cilju razumijevanja i donošenja logičkih zaključaka.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Samostalno čita, doživljava i razumije književno djelo. i razvija estetski senzibilitet i afinitet prema književnosti. • Citira dijelove teksta kojima potkrepljuje svoje dojmove, mišljenje i stavove. • Analizira djelo i argumentira analizu dijelovima teksta, te donosi zaključke. • Prepoznaje različita gledišta ili kulturološko iskustvo koji se odražavaju u književnom djelu, razumijevajući pojam kulturnog identiteta. • Čita, razumije i analizira informativne tekstove o književnohistorijskim razdobljima. • Čita, razumije i analizira informativne tekstove o funkcionalnim stilovima.
Poveznice sa ZJNPP	JZK-1.1.1, JZK-1.4.2, JZK-2.1.1.
Ključni sadržaji	
<p>OBAVEZNI TEKSTOVI</p> <ul style="list-style-type: none"> • svete knjige: <i>Tora, Biblija, Kur'an</i> (odlomci po izboru) • lirika: Ć. Ćatić <i>Ja sam vjerni rob ljepote</i>; O. Hajam, <i>izbor iz rubajija</i>; <i>Izbor lirskih narodnih pjesama</i>; F. Petrarka, <i>izbor iz sonata</i>; • epika u stihu: Homer, <i>Odiseja</i>; <i>Hasanaginica</i>; I. Gundulić, <i>Osman</i>; • epika u prozi: Ć. Sijarić, <i>Hasan, sin Huseinov</i>; <i>Hiljadu i jedna noć (izbor)</i>; Đ. Bokačo, <i>Dekameron</i> (pet novela); • drama: Sofokle, <i>Antigona</i>; V. Šekspir, <i>Hamlet</i>; • stari bosanski tekstovi: <i>Povelja Kulina bana, epitafi sa stećaka</i> (izbor) • esej : M. Montenj, izbor iz eseja; • informativni tekstovi: Osnovni pojmovi nauke o književnosti; Svete knjige; Antička grčka i rimska književnost; Stara književnost istočnih naroda; Književnost srednjeg vijeka i razvoj pismenosti kod slavenskih naroda; Usmena književnost; Humanizam i renesansa; Barok; Klasicizam; Pojam funkcionalnog stila; Tradicionalni funkcionalni stilovi (književnoumjetnički, i razgovorni). <p>DODATNI TEKSTOVI</p> <ul style="list-style-type: none"> • lirika: A.B.Šimić, <i>Pjesme</i>; Sapfo, izbor iz poezije, Katul, izbor iz poezije, S. Lazarević, <i>Slovo ljubavi, Nad grobom pojut</i>; • epika u stihu: Homer, <i>Ilijada</i>; <i>Ep o Gilgamešu</i>; Majka Margarita; <i>Budalina Tale dolazi u Liku</i>; Baš-čelik; D. Alighieri, <i>Pakao</i>; • epika u prozi: D.Džamonja, <i>Ratna priča</i>, M. Jergović, <i>Asag</i>, Tarik Ali, <i>Sjene narova drveta</i>; <i>Hemingvej, Kome zvono zvoni, Carević i divova kći; anegdote, poslovice, zagonetke, pitalice, bajalice i dr.</i>; • M. Servantes, <i>Don Kihot</i>; • drama: Eshil, <i>Okovani Prometej</i>; M. Držić, <i>Dundo Maroje</i>; J. Moliere, <i>Tvrđica</i>; • drugi tekstovi prilagođeni uzrastu učenika 	

Preporuke za ostvarenje ishoda

Ovaj ishod učenja usmjeren je na doživljajne aspekte čitanja književnih i informativnih tekstova, razumijevanje pročitanih tekstova, te izražavanje vlastitog stava praćeno argumentacijom koja je prilagođena uzrastu učenica i učenika. Kroz ovaj ishod učenja trebaju se razvijati vrijednosti kao što su: hrabrost, poštovanje, odgovornost, pravičnost, prijateljstvo, odanost, solidarnost, patriotizam, ljubav, empatija, iskrenost, kao i druge vrijednosti u vezi sa datim tekstovima. Obavezni književni tekstovi za cjelovito čitanje su: Sofoklo, *Antigona*; *Hasanaginica*, V. Šekspir, *Hamlet*. Priprema informativnih tekstova na date teme radi se na osnovu dostupne stručne literature, relevantnih internetskih izvora i udžbenika, s ciljem prilagođavanja uzrastu i interesovanjima učenica i učenika. Kroz rad na informativnom tekstu trebaju se razumjeti i pravilno koristiti novi pojmovi. Učenice i učenici, također, analiziraju na koji način se provjerava istinitost i relevantnost informacija u informativnom tekstu (izvori informacija), te uočavaju ulogu relevantnosti autora takvih tekstova. U tom kontekstu ovaj ishod učenja može se kombinirati sa ishodima A.I.5 i C.I.1.

U toku školske godine trebaju se uraditi svi obavezni tekstovi. U skladu sa vlastitom procjenom, mogućnostima i interesovanjima učenica i učenika, te raspoloživim vremenom mogu se uraditi i neki od dodatnih tekstova. Treba se voditi računa da se tekstovi obrađuju detaljno, u kontinuitetu, na većem broju časova, kako bi se maksimalno iskoristili njihovi potencijali. Trebaju se organizirati aktivnosti u kojima učenice i učenici jedno književno djelo i jedan informativni tekst prema vlastitom izboru predstavljaju usmeno, pismeno, vizuelno ili na neki drugi kreativan način, koristeći se prethodno stečenim znanjima i vještinama.

Nužno je u toku jedne školske godine ostvariti kompletan ishod učenja, sa svim njegovim razradama. Ishod učenja i njegove razrade ne ostvaruju se u toku jednog nastavnog časa nego postepeno i u kontinuitetu na više časova, u skladu sa procjenom nastavnice / nastavnika. Moguće je više pojedinačnih razrada ovog ishoda kombinirati u realizaciji jednog časa u zavisnosti od planiranih sadržaja i aktivnosti. Ostvarivanje zahtjeva ovog ishoda učenja može se kombinirati sa ostvarivanjem zahtjeva ishoda A.I.2 i A.I.3. Također, predlaže se korelacija sa Informatikom, Historijom, Likovnom i Muzičkom kulturom i Vjeronaukom.

A.I.2. Razlikuje i opisuje književni tekst prema strukturi, temi i žanru na sadržajnom i izražajnom nivou, te usvaja i primjenjuje književnoteorijske pojmove.

- Opisuje strukturu književnog teksta i osobnosti književnih rodova i vrsta.
- Objašnjava pojam književnosti kao umjetnosti, ukazujući na posebnost književnosti u odnosu na druge umjetnosti.
- Uočava strukturu književnog teksta, opisuje i razlikuje književne rodove i vrste.
- Objašnjava književnoteorijske pojmove vezane uz prozne, poetske i dramske vrste.
- Analizira književna djela primjenjujući književnoteorijske pojmove vezane za prozne, poetske i dramske vrste.
- Objašnjava osobnosti usmenih književnosti naroda BiH.
- Razlikuje i objašnjava informativni tekst u odnosu na književni tekst.
- Unapređuje znanja o vlastitoj kulturi i drugim savremenim i klasičnim kulturama, književnoj tradiciji, kao i univerzalnim vrijednostima humanističke baštine i višejezičnosti.

Poveznice sa ZJNPP

JZK-1.1.2, JZK-1.1.3, JZK-1.2.2.

Ključni sadržaji

OBAVEZNI TEKSTOVI

- svete knjige: *Tora*, *Biblija*, *Kur'an* (odlomci po izboru)
- lirika: M. Ć. Ćatić *Ja sam vjerni rob ljepote*; O. Hajam, *izbor iz rubajaja*; izbor lirskih narodnih pjesama, F. Petrarca, izbor iz sonata;
- epika u stihu: Homer, *Odiseja*; *Hasanaginica*; I. Gundulić, *Osman*;
- epika u prozi: Ć. Sijarić, *Hasan, sin Huseinov*; *Hiljadu i jedna noć (izbor)*; Đ. Bokačo, *Dekameron (pet novela)*;
- drama: Sofokle, *Antigona*; V. Šekspir, *Hamlet*;
- stari bosanski tekstovi: *Povelja Kulina bana*, *epitafi sa stećaka* (izbor)

- esej: M.Montenj, izbor iz eseja;
- informativni tekstovi: Osnovni pojmovi nauke o književnosti; Svete knjige; Antička grčka i rimska književnost; Stara književnost istočnih naroda; Književnost srednjeg vijeka i razvoj pismenosti kod slavenskih naroda; Usmena književnost; Humanizam i renesansa, Barok, Klasicizam, Pojam funkcionalnog stila; Tradicionalni funkcionalni stilovi (književnoumjetnički, i razgovorni).

DODATNI TEKSTOVI

- lirika: A.B. Šimić , Pjesme; Sapfo, Izbor iz poezije; Katul, izbor iz poezije; S. Lazarević, Slovo ljubavi, Nad grobom pojut
- epika u stihu: Homer, *Ilijada*; Dž. Rumi, Mesnevlja, Majka Margarita; *Ep o Gilgamešu*; *Budalina Tale dolazi u Liku*; *Baš-čelik* ; *D. Alighieri, Pakao*;
- epika u prozi: D. Džamonja, Ratna priča; *M.Jergović, Asag*; Hemingvej *Kome zvono zvoni*; Tarik Ali, *Sjene narova drveta*; *Carević i divova kći*; *anegdote, poslovice, zagonetke, pitalice, bajalice i dr.*; M.Servantes, *Don Kihot*;
- drama: Eshil, *Okovani Prometej*; *M. Držić , Dundo Maroje*; *J. Molier, Tvrđica* ;
- Diskurzivni rod- ljetopis : Vladimir i Kosara
- drugi tekstovi prilagođeni uzrastu učenika

Preporuke za ostvarenje ishoda

Ovaj ishod usmjeren je na razumijevanje i opisivanje sadržajnih i izražajnih elemenata tekstova koji se čitaju uz pravilno ovladavanje književnoteorijskim pojmovima, i to:

- epika: ep, usmena pripovijetka, pripovijetka (pisana književnost), roman, novela, narodna epska pjesma, anegdota, zagonetke, pitalice, bajalice; struktura proznog djela: tema, pripovjedač, fabula, siže, kompozicija, karakterizacija i tipologija likova, ideja, motivi;
- lirika: obilježja lirike, lirske vrste, struktura lirske pjesme; tema, motiv, pjesničke slike, rima, strofa, stih, ritam, vrste usmene i pisane lirike, atmosfera i raspoloženje, stilska izražajna sredstva;
- drama: drama i pozorište, tragedija i obilježja tragedije, komedija i obilježja komedije, struktura dramskog teksta, dramski sukob, dramska napetost, protagonist, dijalog, monolog, čin, prizor, didaskalije, scena.

U analizi se primjenjuju prethodno stečena književnoteorijska znanja, a novi pojmovi uvode se prema vrsti i temi teksta koji se čita. Pojedine elemente književne strukture učenice i učenici uvježbavaju prepoznati na različitim cjelovitim tekstovima ili s njima povezanim odlomcima. Prepoznaju i objašnjavaju specifičnosti informativnog teksta u odnosu na književni. U cjelini čitaju i samostalno interpretiraju (kao lekturu) roman, dramu, ep, narodnu epsku pjesmu, narodnu lirsku pjesmu, narodnu epsko-lirsku pjesmu i narodnu pripovijetku. Učenje i podučavanje o umjetnosti i specifičnosti književne umjetnosti povezuje se s umjetničkim djelima i književnim tekstovima s ciljem shvatanja književnosti kao umjetnosti, shvatanja posebnosti književnosti u odnosu prema drugim umjetnostima, određivanja dodirnih tačaka sa srodnim umjetnostima i uočavanja razlike između književnog jezika i drugih oblika jezičkog izražavanja. Nastavnica / nastavnik može samostalno odabrati umjetnička djela za ostvarivanje zahtjeva ovog ishoda (npr. reprodukcije, replike, umjetnička djela, muzičke kompozicije). U toku školske godine trebaju se uraditi svi obavezni tekstovi. U skladu sa vlastitom procjenom, mogućnostima i interesovanjima učenica i učenika, te raspoloživim vremenom mogu se uraditi i neki od dodatnih tekstova. Treba se voditi računa da se tekstovi obrađuju detaljno u kontinuitetu na većem broju časova, kako bi se maksimalno iskoristili njihovi potencijali. Nužno je u toku jedne školske godine ostvariti kompletan ishod učenja, sa svim njegovim razradama. Ishod učenja i njegove razrade ne ostvaruju se u toku jednog nastavnog časa nego postepeno i u kontinuitetu na više časova, u skladu sa procjenom nastavnice / nastavnika. Moguće je više pojedinačnih razrada ovog ishoda kombinirati u realizaciji jednog časa u zavisnosti od planiranih sadržaja i aktivnosti. Ostvarivanje zahtjeva ovog ishoda učenja može se kombinirati s ostvarivanjem zahtjeva ishoda A.I.1, A.I.3 i A.I.5. Također, predlaže se korelacija sa Historijom i različitim vrstama umjetnosti (filmska, likovna, muzička).

A.I.3. Opisuje i uspoređuje književne tekstove u kontekstu književnog i historijskog razdoblja u kojem se javljaju.

- Prepoznaje književnoumjetnički i kanonski karakter svetih knjiga.
- Prepoznaje i opisuje književno razdoblje.
- Prepoznaje i opisuje obilježja književnog razdoblja u književnom djelu.
- Prepoznaje i opisuje dominantne književne vrste u književnim razdobljima koja se obrađuju.
- Argumentira primjerima iz teksta obilježja književnog razdoblja u kojem je tekst nastao.

	<ul style="list-style-type: none"> • Prepoznaje i opisuje književna djela nastala u istom književno-historijskom kontekstu. • Uočava razlike i sličnosti između književnih djela nastalih u različitim književnim razdobljima. • Prepoznaje i opisuje glavne oblike usmene književnosti • Prepoznaje i opisuje obilježja književnih djela južnoslavenskih naroda sa tekstovima svjetske književnosti s obzirom na vrijeme nastanka. • Spoznaje kako obrazovna moć književnosti prerasta svoje estetske okvire i širi se na upoznavanje objektivne stvarnosti i život ljudi u različitim vremenima i razdobljima.
Poveznice sa ZJNPP	JZK-1.4.3, JZK-1.5.1, JZK-2.5.1.
Ključni sadržaji	
<p>OBAVEZNI TEKSTOVI</p> <ul style="list-style-type: none"> • svete knjige: <i>Tora, Biblija, Kur'an</i> (odlomci po izboru) • antička književnost: Homer, <i>Odiseja</i>; Sofoklo, <i>Antigona</i>; • stara književnost istočnih naroda: <i>Hiljadu i jedna noć (izbor)</i>; O. Hajam, <i>izbor iz rubaija</i> • književnost srednjeg vijeka i razvoj pismenosti kod slavenskih naroda: Povelja Kulina- bana i epitafi sa stećaka • usmena književnost: <i>izbor iz narodnih lirskih pjesama</i>; <i>Banović Strahinja</i>; ; <i>Hasanaginica</i>; • humanizam i renesansa: F. Petrarka, izbor iz sonata; Đ.Bokačo, Dekameron ; V. Šekspir, Hamlet; • barok: I. Gundulić, Osman; • informativni tekstovi: Osnovni pojmovi nauke o književnosti; Svete knjige; Antička grčka i rimska književnost; Stara književnost istočnih naroda; Književnost srednjeg vijeka i razvoj pismenosti kod slavenskih naroda; Usmena književnost; Humanizam i renesansa; Barok; Klasicizam; <p>DODATNI TEKSTOVI</p> <ul style="list-style-type: none"> • antička književnost: Homer, <i>Ilijada</i>; <i>Plaut, Aulularija</i>; Eshil, <i>Okovani Prometej</i>; • stara književnost istočnih naroda: <i>Gilgameš</i>; Rumi, Mesneviya; • književnost srednjeg vijeka i razvoj pismenosti kod slavenskih naroda: Vladimir i Kosara • usmena književnost: <i>Budalina tale dolazi u Liku</i>; Baš- čelik; Majka Margarita ; <i>Carević i divova kći; anegdote, poslovice, zagonetke, pitalice, bajalice i sl.</i> • Humanizam i renesansa: M. Servantes, Don Kihot; M.Držić, Dundo Maroje; D. Alighieri, Pakao; M. Montenj , izbor iz eseja; • Klasicizam: J. Moliere, Tvrđica; • drugi tekstovi prilagođeni uzrastu učenika 	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
<p>Ovaj ishod učenja usmjeren je na kontekstualizaciju književnih tekstova u skladu sa književnim i historijskim razdobljem u kojem se javljaju. Učenice i učenici na osnovu znanja prikupljenih iz informativnih tekstova, te pročitanih književnih djela ovladavaju obilježjima pojedinih književnih razdoblja, kao i društvenim kontekstom u kojem se javljaju. Oslanjajući se na znanja iz historije i koristeći se određenim historijskim izvorima, kao i književnohistorijskim tekstovima, učenice i učenici opisuju društveno-historijski i kulturni kontekst razdoblja koje se obrađuje. Također, u toku interpretacije književnih djela objašnjavaju utjecaj historijskih, društvenih, političkih i kulturnih prilika na tematiku, stil, recepciju i druge osobenosti književnog djela. U toku školske godine trebaju se uraditi svi obavezni tekstovi. U skladu sa vlastitom procjenom, mogućnostima i interesovanjima učenica i učenika, te raspoloživim vremenom mogu se uraditi i neki od dodatnih tekstova. Treba se voditi računa da se tekstovi obrađuju detaljno u kontinuitetu na većem broju časova, kako bi se maksimalno iskoristili njihovi potencijali. Nužno je u toku jedne školske godine ostvariti kompletan ishod učenja, sa svim njegovim razradama. Ishod učenja i njegove razrade ne ostvaruju se u toku jednog nastavnog časa nego postepeno i u kontinuitetu na više časova, u skladu sa procjenom nastavnice / nastavnika. Moguće je više pojedinačnih razrada ovog ishoda kombinirati u realizaciji jednog časa u zavisnosti od planiranih sadržaja i aktivnosti. Ostvarivanje zahtjeva ovog ishoda učenja može se kombinirati sa ostvarivanjem zahtjeva ishoda A.I.1, A.I.2 i A.I.5. Također, predlaže se korelacija sa Historijom, Likovnom i Muzičkom kulturom.</p>	

<p>A.I.4. Čita i objašnjava informativne tekstove o historiji bosanskog, hrvatskog i srpskog jezika.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Opisuje osobenosti bosanskog, hrvatskog i srpskog jezika do kraja XV stoljeća. • Objašnjava sinhronijski i dijahronijski aspekt jezika. • Opisuje pojam organskog i neorganskog idioma i objašnjava razvoj organskih idioma Bošnjaka, Hrvata i Srba. • Objašnjava korijene bosanskog, hrvatskog i srpskog jezika. • Navodi i opisuje pisane spomenike do XV stoljeća. • Navodi i objašnjava pisma koja su bila u upotrebi do XV stoljeća.
<p>Poveznice sa ZJNPP</p>	<p>JZK-2.1.1, JZK-2.3.1, JZK-2.4.2.</p>
<p>Ključni sadržaji</p>	
<ul style="list-style-type: none"> • Korijeni bosanskog, hrvatskog i srpskog jezika (ćirilsko-metodska tradicija) • Glavne osobenosti bosanskog, hrvatskog i srpskog jezika od prvih pisanih spomenika do XV stoljeća • Epigrafika 	
<p>Preporuke za ostvarenje ishoda</p>	
<p>Ishod učenja usmjeren je na upoznavanje sa historijom bosanskog, hrvatskog i srpskog jezika. Priprema informativnih tekstova na date teme radi se na osnovu dostupne stručne literature, relevantnih internetskih izvora i udžbenika, s ciljem prilagođavanja uzrastu i interesovanjima učenica i učenika. Tekstovi trebaju obuhvatiti sinhronijski i dijahronijski aspekt jezika, pojam i razvoj organskih idioma Bošnjaka, Hrvata i Srba, te glavne osobenosti bosanskog, hrvatskog i srpskog jezika od prvih pisanih spomenika do XV stoljeća. Kroz rad na informativnom tekstu učenice i učenici trebaju razumjeti, usvojiti i pravilno koristiti nove pojmove. Također, mogu se organizirati aktivnosti kroz koje učenice i učenici na osnovu predznanja i istraživanja različitih izvora (enciklopedije, stručna literature, internet) prikupljaju informacije u vezi sa navedenim sadržajima potrebnim za ostvarenje ovog ishoda, te pripremaju samostalna ili grupna izlaganja. U tom kontekstu, kod učenica i učenika se razvijaju vještine analiziranja načina na koje se provjerava istinitost i relevantnost informacija u informativnom tekstu (izvori informacija), te uočava ulogu relevantnosti autora takvih tekstova. U tom kontekstu ovaj ishod učenja može se kombinirati sa ishodima A.I.5, C.I.1 i C.I.2. Kod ostvarivanja zahtjeva ovog ishoda preporučuju se metode učenja koje potiču i razvijaju učeničku samostalnost, saradničko učenje, komunikativnost i kreativnost (npr. istraživanje, izvještavanje, izrada prezentacija i plakata, timski rad, debate, rasprave i sl.). Učenice i učenici samostalno čitaju i istražuju jedan ili više informativnih tekstova.</p> <p>Nužno je u toku jedne školske godine ostvariti kompletan ishod učenja, sa svim njegovim razradama. Ishod učenja i njegove razrade ne ostvaruju se u toku jednog nastavnog časa nego postepeno i u kontinuitetu na više časova, u skladu sa procjenom nastavnice / nastavnika. Moguće je više pojedinačnih razrada ovog ishoda kombinirati u realizaciji jednog časa u zavisnosti od planiranih sadržaja i aktivnosti. Također, predlaže se korelacija sa Historijom i Informatikom.</p>	
<p>A.I.5. Integriše i procjenjuje sadržaj predstavljen u različitim medijima i formatima.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Objašnjava filmske, pozorišne i druge adaptacije književnog djela procjenjujući kako svaka verzija tumači polazni tekst. • Istražuje na koje je jezičke, vizuelne, auditivne i audiovizuelne načine oblikovan medijski tekst i koje su funkcije tih odabira. • Koristi i analizira multimedijalne sadržaje kao višestruke izvore informacija različitih vrsta. • Čita, objašnjava i predstavlja podatke u grafičkim prikazima i tabelama.
<p>Poveznice sa ZJNPP</p>	<p>JZK-1.4.1, JZK-2.4.1, JZK-5.1.2.</p>

Ključni sadržaji
<ul style="list-style-type: none"> • filmske adaptacija u skladu sa pročitanim književnim tekstovima i književnim temama (npr. <i>Ilijada</i>, <i>Odiseja</i>, <i>Hiljadu i jedna noć</i>, <i>Hamlet</i>) • aktualna pozorišna adaptacija (drama, opera, balet) u skladu sa pročitanim književnim tekstovima i književnim temama (npr. <i>Antigona</i>, <i>Aulularija</i>, <i>Hasanaginica</i>, <i>Hamlet</i>).
Preporuke za ostvarenje ishoda
<p>Ovaj ishod je usmjeren na uočavanje i uspostavljanje veze između istih ili sličnih sadržaja predstavljenih u različitim formatima (auditivni, vizuelni i audiovizuelni izvori). U tom kontekstu, učenice i učenici povezuju sadržaj o kojem su čitali sa filmskim scenama i kadrovima, te pozorišnim predstavama. Tekst se može porediti sa njegovim različitim vizualizacijama (filmska, pozorišna, muzička) s ciljem uočavanja sličnosti i razlika. Uočava se uloga različitih efekata u filmskoj i pozorišnoj adaptaciji, kao i razlika filmske, pozorišne i književne fabule. Istražuje se svrhovitost upotrebe različitih jezičkih, auditivnih, vizuelnih i audiovizuelnih sredstava u oblikovanju informacija koje se prenose različitim medijima. Stvaranjem problemskih situacija u nastavi, otkrivanjem i rješavanjem problema, učenice i učenici pripremaju se za samostalan pristup analizi filmova i pozorišnih predstava, kao i argumentovano vrednovanje, te pouzdanu i objektivnu vlastitu selekciju takvih sadržaja. Također, osposobljavaju se za čitanje, objašnjavanje, upoređivanje i predstavljanje podataka u različitim grafičkim prikazima i tabelama.</p> <p>U vezi sa čitanjem informativnih tekstova, integrišu se poznate i nove informacije, te se povezuju sa iskustvenim doživljajima, kako bi se mogli kreirati vlastiti sadržaji. Također, učenice i učenici procjenjuju i integrišu informacije prikupljene iz različitih izvora (književni i informativni tekstovi, internet, ankete i intervjui, televizijski, novinski i radijski sadržaji, ekranizacije, dramaturgije, muzičke obrade i sl.), kako bi se mogli njima koristiti. U tom kontekstu ovaj ishod učenja povezuje se sa ishodima C.I.1 i C.I.2.</p> <p>U toku školske godine treba se organizirati gledanje filmske i /ili pozorišne adaptacije u realnom ili virtualnom okruženju u vezi sa temama koje su se obrađivale kroz književne tekstove ili u vezi sa konkretnim književnim tekstovima, kako bi učenice i učenici akumulirali znanja prikupljena iz različitih formi u kojima je prikazan isti ili sličan sadržaj. Također, poželjno je organizirati posjete bibliotekama, muzejima i drugim kulturnim institucijama i manifestacijama kroz koje će učenice i učenici obogaćivati svoja znanja. Ukoliko postoji mogućnost, mogu se organizirati druženja sa piscima, pjesnicima, glumcima, dramaturzima, režiserima i sl. I na taj način, ovaj ishod povezuje se sa sadržajem ishoda C.I.1.</p> <p>Nužno je u toku jedne školske godine ostvariti kompletan ishod učenja, sa svim njegovim razradama. Ishod učenja i njegove razrade ne ostvaruju se u toku jednog nastavnog časa nego postepeno i u kontinuitetu na više časova, u skladu sa procjenom nastavnice / nastavnika. Moguće je više pojedinačnih razrada ovog ishoda kombinirati u realizaciji jednog časa u zavisnosti od planiranih sadržaja i aktivnosti. Također, predlaže se korelacija sa Informatikom, te filmskom i pozorišnom umjetnošću.</p>

Oblast: B/ Jezička pismenost	
Ishod učenja	Razrada ishoda
B.I.1. Pokazuje vladanje gramatičkim pravilima i njihovom primjenom.	<ul style="list-style-type: none"> • Ispravno upotrebljava opće jezičke pojmove. • Razlikuje pisma standardnog jezika. • Objašnjava funkcioniranje jezika i njegove strukture. • Razlikuje fonetsko-fonološki jezički nivo sa svim njegovim specifičnostima od drugih jezičkih nivoa. • Razlikuje i objašnjava glasovne promjene. • Ispravno upotrebljava pojmove vezane za prozodijski / akcenatski sistem i razlikuje akcente. • Primjenjuje naučena gramatička pravila prilikom pisanja i govorenja.
Poveznice sa ZJNPP	JZK-4.3.1.

Ključni sadržaji

- Jezik kao sredstvo sporazumijevanja
- Fonetsko-fonološki jezički nivo: glas i fonem,
- Vokalski i konsonantski sistem: podjela po akustičkim i artikulacijskim obilježjima
- Jednačenje suglasnika po zvučnosti
- Jednačenje suglasnika po mjestu tvorbe
- Gubljenje suglasnika
- Palatalizacija
- Sibilizacija
- Jotovanje
- Promjena l u o
- Nepostojano a
- Vrste akcenata u savremenom bosanskom, hrvatskom, srpskom jeziku

Preporuke za ostvarenje ishoda

Ovaj ishod odnosi se na ovladavanje gramatičkim pravilima i njihovom pravilnom primjenom. Učenice i učenici nadograđuju prethodno stečena znanja, usvajajući osnovna gramatička pravila i primjenjujući ih u svakodnevnom pisanju i govorenju. Gramatička pravila mogu se usvajati na različitim književnim i informativnim tekstovima.

S ciljem ostvarenja zahtjeva ovog ishoda i njegovih razrada nastavnica / nastavnik aktivnosti treba usmjeriti na sljedeće elemente:

- usvajanje općih jezičkih pojmova,
- razlikovanje pisama standardnog jezika;
- objašnjavanje strukture jezika;
- razumijevanje funkcioniranja fonetsko-fonološkog nivoa standardnog jezika (glasovi, fonemi, glasovne promjene, akcenti).

U toku školske godine trebaju se uraditi dvije obavezne provjere stečenih znanja (NZOT). Zadatke treba pripremiti u skladu sa Blumovom taksonomijom (znati, razumjeti, primijeniti, analizirati, procijeniti, kreirati). Nužno je u toku jedne školske godine ostvariti kompletan ishod učenja, sa svim njegovim razradama. Ishod učenja i njegove razrade ne ostvaruju se u toku jednog nastavnog časa nego postepeno i u kontinuitetu na više časova, u skladu sa procjenom nastavnice / nastavnika. Moguće je više pojedinačnih razrada ovog ishoda kombinirati u realizaciji jednog časa u zavisnosti od planiranih sadržaja i aktivnosti. Realizacija aktivnosti s ciljem ostvarenja zahtjeva ovog ishoda učenja omogućava kombinovanje sa ishodom učenja B.I.2.

B.I.2. Pokazuje vladanje pravopisnim pravilima i njihovom primjenom.	<ul style="list-style-type: none">• Pravilno upotrebljava veliko slovo u pisanju jednočlanih i višečlanih naziva.• Pravilno upotrebljava afrikate u korištenim riječima.• Pravilno upotrebljava reflekse jata (ije / je / e / i) u korištenim riječima.• Ispravno piše negaciju uz glagole.
Poveznice sa ZJNPP	JZK-4.3.2.

Ključni sadržaji

- Pisanje velikog slova svih članova različitih naziva i imena
- Pravopisne odredbe: pisanje i izgovor h, j, č, ć, dž i đ
- Pravila ijekavskog izgovora
- Pisanje odrične riječice uz glagole

Preporuke za ostvarenje ishoda

Ovaj ishod odnosi se na ovladavanje pravopisnim pravilima i njihovom primjenom. Nastavnica / nastavnik stvara poticajno okruženje i osmišljava aktivnosti pomoću kojih učenice i učenici uočavaju važnost potrebe pravilnog pisanja i govorenja. Učenice i učenici nadograđuju prethodno stečena znanja u vezi sa pravopisnim pravilima i primjenjuju ih u svakodnevnom pisanju. Pravopisna pravila mogu se usvajati na različitim književnim tekstovima.

Učenice i učenici se osposobljavaju da primjenjuju pravila pisanja velikog slova u svim članovima jednočlanih i višečlanih naziva. Također, uvježbaju pravila ijekavskog izgovora i pisanja, te pravilnu upotrebu glasova / slova *č, ć dž, đ, h i j*, kao i pisanje odrične riječice *ne* uz glagole.

Nastavnica / nastavnik organizira različite vježbe u kojima će učenice i učenici moći primjenjivati usvojena pravila. U toku jedne školske godine treba obavezno uraditi dvije pravopisne vježbe (po jednu u svakom polugodištu).

Nužno je u toku jedne školske godine ostvariti kompletan ishod učenja, sa svim njegovim razradama. Ishod učenja i njegove razrade ne ostvaruju se u toku jednog nastavnog časa nego postepeno i u kontinuitetu na više časova, u skladu sa procjenom nastavnice / nastavnika. Moguće je više pojedinačnih razrada ovog ishoda kombinirati u realizaciji jednog časa u zavisnosti od planiranih sadržaja i aktivnosti. Realizacija aktivnosti s ciljem ostvarenja zahtjeva ovog ishoda učenja omogućava kombinovanje sa ishodom učenja B.I.1.

<p>B.I.3. Usvaja i koristi nove riječi i izraze.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Usvaja i ispravno koristi riječi i izraze određenog područja i tako obogaćuje rječnik riječima ili izrazima važnim za razumijevanje ili izražavanje. • Razjašnjava značenje nepoznatih, manje poznatih i višeznačnih riječi i izraza korištenjem podataka iz teksta ili konteksta, analizom sadržajnih dijelova riječi i korištenjem općeg i specijalizovanog referentnog materijala po potrebi. • Razumije preneseno značenje riječi, veza između riječi i nijansi u značenjima riječi. • Usvaja i ispravno koristi niz riječi i izraza iz određene oblasti dovoljnih za čitanje, pisanje i slušanje. • Pokazuje neovisnost u proširivanju rječnika kad naiđe na nepoznatu riječ koja je važna za razumijevanje ili izražavanje. • Prepoznaje i interpretira stilske figure u književnim tekstovima prilagođenim uzrastu. • Razlikuje književne riječi i izraze i njihovo značenje od neknjiževnih riječi i izraza i njihovog značenja. • Usvaja, razumije i koristi nove riječi iz informativnih tekstova. • Razumije i pravilno koristi nove riječi i izraze koji se odnose na sva tri književna roda. • Analizira utjecaj određenog izbora riječi na značenje teksta. • Učestvuje aktivno u kreiranju razrednog rječnika.
<p>Poveznice sa ZJNPP</p>	<p>JZK-1.3.1, JZK-1.3.2, JZK-2.3.1.</p>

Ključni sadržaji

- Stilske figure
- Čitanjem i pisanjem do novih riječi
- Stručna leksika
- Razredni rječnik

Preporuke za ostvarenje ishoda

Ovaj ishod odnosi se na usvajanje i pravilno korištenje novih riječi. S ciljem ostvarivanja zahtjeva ovog ishoda i njegovih razrada nastavnica / nastavnik može se koristiti književnim i informativnim tekstovima koji se čitaju sa učenicama i učenicima, ali i sadržajima iz jezika (gramatike i pravopisa). Učenice i učenici se mogu koristiti različitim printanim i elektronskim rječnicima općeg i specijalizovanog sadržaja, kako bi pronašli značenja nepoznatih i manje poznatih riječi. U tom kontekstu ovaj ishod učenja povezan je sa ishodom C.I.1.

Učenice i učenici čitaju / slušaju tekst, uočavaju nepoznate riječi, razgovaraju o njima i njihovom značenju iz konteksta pročitanog, zapisuju nepoznate riječi i njihova pojašnjenja, praveći vlastiti rječnik u pisanoj ili elektronskoj formi. Nužno je u toku jedne školske godine ostvariti kompletan ishod učenja, sa svim njegovim razradama. Ishod učenja i njegove razrade ne ostvaruju se u toku jednog nastavnog časa nego postepeno i u kontinuitetu na više časova, u skladu sa procjenom nastavnice / nastavnika. Moguće je više pojedinačnih razrada ovog ishoda kombinirati u realizaciji jednog časa u zavisnosti od planiranih sadržaja i aktivnosti.

Realizacija aktivnosti s ciljem ostvarenja zahtjeva ovog ishoda učenja omogućava kombinovanje sa ishodima učenja iz čitalačke pismenosti (A.I.1, A.I.3, A.I.4.). U ostvarenju ovog ishoda može se ostvariti i korelacija sa drugim nastavnim predmetima, budući da se učenice i učenici mogu vještinama traganja za značenjima nepoznatih i manje poznatih riječi koristiti i u svim drugim nastavnim predmetima.

B.I.4. Učestvuje efikasno u nizu razgovora i saradnji s različitim sagovornicima, nadogradnji na idejama drugih i izražavanju vlastitih ideja jasno i uvjerljivo.

- Priprema se za diskusiju, nakon što pročita ili prouči materijal i oslanja se na tu pripremu i druge informacije koje ima o temi o kojoj se raspravlja na nivou razreda.
- Postavlja konkretna pitanja i odgovora na postavljena pitanja uz objašnjenje i iznošenje detalja, dajući komentare koji doprinose ukupnom razumijevanju teme, teksta ili pitanja koji se razmatraju.
- Prati pravila kolegijalne diskusije.
- Prilagođava govor različitim kontekstima i komunikacijskim zadacima.
- Izražava misli i ideje punim rečenicama.

Poveznice sa ZJNPP

JZK-5.1.1, JZK-5.2.1, JZK-5.2.3.

Ključni sadržaji

- svi nastavni sadržaji nastavnog predmeta Bosanski / Hrvatski / Srpski jezik i književnost koji se izučavaju u 1. razredu srednje škole
- sadržaji izvanučioničke nastave (posjete, izleti, ekskurzije, gostovanja i sl.)

Preporuke za ostvarenje ishoda

Ovaj ishod odnosi se na učešće razgovorima i suradnji s različitim sugovornicima s ciljem izražavanja vlastitih ideja, kao i njihove nadogradnje. Ostvaruje se u kombinaciji sa svim drugim ishodima, kako iz jezičke pismenosti, tako i iz čitalačke i medijske pismenosti. Učenice i učenici se trebaju stavljati u situacije u kojima razgovaraju u parovima, na nivou malih grupa ili na nivou cijelog razreda, ali i sa nastavnicom / nastavnikom. Razgovori mogu biti potaknuti različitim sadržajima koje učenice i učenici čitaju, gledaju, slušaju i sl. Učenice i učenike treba podsticati da govore punim rečenicama, izražavajući svoje ideje i mišljenja jasno i uvjerljivo. Istovremeno, treba ih učiti i da slušaju i uvažavaju ideje i mišljenja drugih, pri tome poštujući dogovorena pravila kulture dijaloga i diskusije. Nastavnica / nastavnik organizira aktivnosti u kojima učenice i učenici prate dogovorena pravila za dijalog i diskusiju na uvažavajući način, drže se teme i povezuju svoje komentare s komentarima ostalih u razredu, izražavaju vlastite ideje, uključuju se u diskusiju o temama prilagođenim njihovom uzrastu, postavljaju pitanja sagovornicima i odgovaraju na pitanja svojih sagovornika, te nude odgovarajuća objašnjenja i pojedinosti u vezi sa traženim informacijama. Učenice i učenici se uče načinima prilagođavanja govora različitim kontekstima i komunikacijskim zadacima kroz izražavanje misli i ideja punim rečenicama. Nužno je u toku jedne školske godine ostvariti kompletan ishod učenja, sa svim njegovim razradama. Ishod učenja i njegove razrade ne ostvaruju se u toku jednog nastavnog časa nego postepeno i u kontinuitetu na više časova, u skladu sa procjenom nastavnice / nastavnika. Moguće je više pojedinačnih razrada ovog ishoda kombinirati u realizaciji jednog časa u zavisnosti od planiranih sadržaja i aktivnosti. Realizacija aktivnosti s ciljem ostvarenja zahtjeva ovog ishoda učenja omogućava kombinovanje sa svim drugim ishodima u sve tri oblasti (čitalačka, jezička i medijska pismenost). Usvojene vještine učenice i učenici mogu primjenjivati i u svim drugim nastavnim predmetima.

B.I.5. Kreira jasne i smislene radove u kojima su sadržaj, organizacija i stil primjereni zadatku, svrsi i publici.	<ul style="list-style-type: none"> • Piše radove koristeći se opisivanjem kao tipom vezanog teksta. • Piše tekstove koji pripadaju različitim funkcionalnim stilovima.
Poveznice sa ZJNPP	JZK-4.1.2, JZK-4.2.1, JZK-4.4.3.
Ključni sadržaji	
<ul style="list-style-type: none"> • Opisivanje kao tip vezanog teksta • Funkcionalni stilovi: književnoumjetnički, razgovorni i sakralni 	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
<p>Ovaj ishod odnosi se na razvijanje vještine kreiranja različitih radova uz prilagođavanje njihovog sadržaja, organizacije i stila datom zadatku, publici i svrsi. U tom kontekstu, ishod podrazumijeva kulturu pismenog i usmenog izražavanja.</p> <p>U toku školske godine obavezno se trebaju sa učenicama i učenicima uraditi 2 školske pismene zadaće u skladu sa ključnim sadržajima, i to:</p> <ul style="list-style-type: none"> • jedan tekst vezana za opisivanje kao tip vezanog teksta i • jedan esej potaknut književnoumjetničkim djelom. <p>Pored obaveznih pismenih zadaća učenice i učenici pišu i jedan tekst funkcionalnog stila prema izboru Također, organiziraju se i usmene vježbe, i to:</p> <ul style="list-style-type: none"> • jedan govor (monološki tekst) informativnog karaktera na zadanu temu • jedan govor o poznatoj ličnosti. <p>Prilikom objašnjavanja novih formi i oblika izražavanja nastavnica / nastavnik se treba koristiti uzornim tekstovima. Odabir tekstova (književnoumjetničkih i informativnih) prilagođava se razradi ishoda. Tekstovi se mogu nalaziti na spisku obaveznih i dodatnih tekstova, ali nastavnica / nastavnik može i samostalno odabrati književne i informativne tekstove za ostvarivanje ovog ishoda. Na osnovu dekonstrukcije takvih tekstova i skretanja pažnje na važne elemente koji odlikuju određenu formu i oblik izražavanja učenice i učenici mogu kroz različite aktivnosti kreirati vlastite sadržaje. Važno je poticati učenice i učenike da se izražavaju punim rečenicama, unoseći u govor što više detalja i vodeći računa da tekst koji pišu ima sve neophodne dijelove. Također, važno je insistirati na primjeni naučenih gramatičkih i pravopisnih pravila prilikom pisanja. Nužno je u toku jedne školske godine ostvariti kompletan ishod učenja, sa svim njegovim razradama. Ishod učenja i njegove razrade ne ostvaruju se u toku jednog nastavnog časa nego postepeno i u kontinuitetu na više časova, u skladu sa procjenom nastavnice / nastavnika. Moguće je više pojedinačnih razrada ovog ishoda kombinirati u realizaciji jednog časa u zavisnosti od planiranih sadržaja i aktivnosti.</p>	
B.I.6. Piše rad usavršavajući ga planiranjem, revizijom, redigovanjem ili pokušajem novog pristupa.	<ul style="list-style-type: none"> • Generira ideje za pisanje, prikupljajući ih iz različitih izvora i koristeći se prethodim iskustvom. • Mijenja napisani rad dodajući detalje, mijenjajući pristup i koristeći se uzornim dekonstruisanim tekstovima. • Rediguje napisani tekst, koristeći se usvojenim gramatičkim, pravopisnim i stilskim znanjima.
Poveznice sa ZJNPP	JZK-4.2.2.
Ključni sadržaji	
<ul style="list-style-type: none"> • slobodno pisanje u vezi sa obrađenim oblicima izražavanja • radionica kreativnog pisanja, pisanje poezije 	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
<p>Ovaj ishod učenja usmjeren je na razvijanje vještina kreativnog pisanja i usavršavanja napisanog rada uz primjenu procesa pisanja u pet koraka (generiranje ideja, pisanje, revizija, redigovanje, objavljivanje). Generiranje ideja podrazumijeva zajednički rad potaknut slikom, muzikom, pročitanim tekstom i sl. na osnovu kojih se dobijaju ideje za pisanje radova. Također, uče se načini mijenjanja prvih napisanih verzija radova s ciljem poboljšanja (revizija). U tom procesu od pomoći su dekonstruisani poticajni tekstovi u kojima su uočeni neki od važnih elemenata za poboljšavanje radova (npr. dodavanje detalja). Nastavnica / nastavnik može istovremeno sa učenicama i učenicima pisati svoj tekst, kako bi se na ličnom primjeru pokazao proces</p>	

dodavanja detalja prvoj napisanoj verziji teksta. Proces redigovanja sadržajno uređenog teksta podrazumijeva gramatičko, pravopisno i stilsko dotjerivanje, a može se raditi na osnovu listi za redigovanje. Učenice i učenike treba podučiti strategijama za generiranje ideja i pisanje prve verzije priče (oluja ideja, grafički prikazi, crtanje, vruća olovka i sl.). Također može im se dati uputa da prvu verziju priče pišu tako što će ostavljati prazne redove između napisanih riječi i rečenica, kako bi mogli dodavati detalje i raditi reviziju napisane verzije. S ciljem revizije napisanog teksta mogu se organizirati aktivnosti u kojima će učenice i učenici međusobno u paru kontrolisati napisane radove, te davati povratne informacije. Završne revidirane i redigovane verzije priča mogu se kroz različite strategije objavljivanja podijeliti sa drugima u razredu, ali i šire (autorska stolica, objavljivanje u školskom časopisu, literarni konkursi i sl.).

Ovaj ishod učenja ostvaruje se u dva segmenta – slobodnom pisanju i radionici kreativnog pisanja. Slobodno pisanje se radi u vezi sa obrađenim oblicima izražavanja (B.I.5.), podrazumijeva primjenu procesa pisanja u pet koraka i temelji se na osposobljavanju učenica i učenika za korištenje različitih strategija. Kreativno pisanje podrazumijeva aktivnosti kroz koje učenice i učenici mogu razvijati vlastite kreativne sposobnosti pisanja koristeći se različitim strategijama s ciljem kreiranja vlastitih tekstova. U 1. razredu učenice i učenici pišu poeziju.

Nužno je u toku jedne školske godine ostvariti kompletan ishod učenja, sa svim njegovim razradama. Ishod učenja i njegove razrade ne ostvaruju se u toku jednog nastavnog časa nego postepeno i u kontinuitetu na više časova, u skladu sa procjenom nastavnice / nastavnika. Moguće je više pojedinačnih razrada ovog ishoda kombinirati u realizaciji jednog časa u zavisnosti od planiranih sadržaja i aktivnosti.

Oblast: C/ Medijska pismenost

Ishod učenja	Razrada ishoda
C.I.1. Istražuje različite izvore u cilju izgradnje i prezentacije znanja i ideja.	<ul style="list-style-type: none"> • Prikuplja i integriše relevantne informacije iz više printanih i / ili digitalnih izvora, te ih pravilno koristi, procjenjujući istovremeno kredibilitet svakog izvora. • Provodi istraživačke projekte s ciljem proširivanja znanja o određenoj temi, crpeći informacije iz različitih izvora i praveći bilješke o tome. • Citira ili parafrazira podatke i zaključke iz različitih izvora, istovremeno izbjegavajući plagiranje. • Osigurava osnovne bibliografske informacije za izvore informacija. • Vrednuje kulturne događaje i samostalno ili u grupi ih posjećuje u fizičkom i virtualnom okruženju (kino, pozorište, muzej).
Poveznice sa ZJNPP	JZK-4.4.1, JZK-4.4.2, JZK-5.1.2.

Ključni sadržaji

- svi nastavni sadržaji nastavnog predmeta Bosanski / Hrvatski / Srpski jezik i književnost koji se izučavaju u 1. razredu srednje škole
- Mogući izvori za prikupljanje informacija:
- Književni tekstovi
 - Informativni tekstovi
 - Nastava jezika (gramatike i pravopisa)
 - Štampani i elektronski informativni, naučno-popularni, naučni i stručni tekstovi; auditivni, vizuelni i audiovizuelni izvori
 - Kulturni sadržaji: pozorišne predstave, likovne izložbe, susreti s književnicima, posjete muzejima, kinu, medijskim kućama, raznim književnim i kulturnim festivalima i smotrama, sajmovima knjiga i sl.
 - Školske i izvanškolske kulturne manifestacije

Preporuke za ostvarenje ishoda

Ovaj ishod učenja usmjeren je na izgrađivanje vještine istraživanja različitih izvora informacija s ciljem izgradnje i prezentacije različitih sadržaja.

Nastavnica / nastavnik treba organizirati različite aktivnosti u toku ostvarivanja ishoda iz čitalačke i jezičke pismenosti koje će uključivati pretraživanje različitih izvora s ciljem prikupljanja informacija, njihovog vrednovanja i selekcije, te korištenja. Preporučuju se metode i strategije učenja koje potiču i razvijaju učeničku samostalnost, komunikativnost i kreativnost. Kulturni sadržaji navedeni su kao prijedlozi, a preporučuju se dvije posjete odabranim sadržajima ili dvije aktivnosti godišnje. U toku prikupljanja materijala i izrade istraživačkih projekata učenice i učenici sudjeluju odgovorno u virtualnim društvenim mrežama.

Nužno je u toku jedne školske godine ostvariti kompletan ishod učenja, sa svim njegovim razradama. Ishod učenja i njegove razrade ne ostvaruju se u toku jednog nastavnog časa nego postepeno i u kontinuitetu na više časova, u skladu sa procjenom nastavnice / nastavnika. Moguće je više pojedinačnih razrada ovog ishoda kombinirati u realizaciji jednog časa u zavisnosti od planiranih sadržaja i aktivnosti. Predlaže se korelacija sa Informatikom, Historijom, Likovnom i Muzičkom kulturom.

C.I.2. Koristi različite kreativne postupke i / ili savremenu tehnologiju da kreira i objavi različite sadržaje, te ostvari interakciju i saradnju s drugima.

- Istražuje različite digitalne alate za pisanje, razmjenu i objavljivanje različitih sadržaja
- Koristeći različite digitalne alate učestvuje u izradi elektronskog razrednog rječnika.
- Kreira prezentacije o različitim sadržajima, koristeći se prikupljenim informacijama i vlastitim doživljajem.
- Koristeći se različitim alatima kreira uratke na kojima kazuje odlomke iz književnih dijela.

Poveznice sa ZJNPP

JZK-4.2.3, JZK-5.2.1, JZK-5.2.2.

Ključni sadržaji

- Digitalni alati za pisanje, razmjenu i objavljivanje različitih sadržaja
- Elektronski razredni rječnik
- Prezentacije
- Vizualizacije pročitanih književnih djela

Preporuke za ostvarenje ishoda

Ovaj ishod učenja usmjeren je na korištenje različitih kreativnih postupaka i / ili savremene tehnologije s ciljem kreiranja i objavljivanja različitih sadržaja.

Na osnovu čitanja književnih i informativnih tekstova, samostalnog istraživanja, kao i predznanja stečenih u nižim razredima učenice i učenici izrađuju prezentacije i različite vizualizacije (film, reklama, predstava i sl.) u vezi sa pročitanim sadržajima. Za izradu navedenih sadržaja koriste se različitim dostupnim digitalnim alatima.

Nužno je u toku jedne školske godine ostvariti kompletan ishod učenja, sa svim njegovim razradama. Ishod učenja i njegove razrade ne ostvaruju se u toku jednog nastavnog časa nego postepeno i u kontinuitetu na više časova, u skladu sa procjenom nastavnice / nastavnika. Moguće je više pojedinačnih razrada ovog ishoda kombinirati u realizaciji jednog časa u zavisnosti od planiranih sadržaja i aktivnosti.

2. razred / 70 nastavnih sati godišnje/

Oblast: A/ Čitalačka pismenost	
Ishod učenja	Razrada ishoda
A.II.1. Pažljivo čita ili sluša tekst u cilju razumijevanja i donošenja logičkih zaključaka.	<ul style="list-style-type: none"> • Samostalno čita, doživljava i tumači književno djelo i razvija estetski senzibilitet i afinitet prema književnosti. • Citira dijelove teksta kojima potkrepljuje svoje dojmove, mišljenje i stavove. • Analizira djelo i argumentira analizu dijelovima teksta te donosi zaključke. • Upoređuje vlastito čitalačko iskustvo s čitalačkim iskustvima drugih učenica i učenika. • Razvija književni ukus i stvara trajne čitalačke navike. • Opisuje različita gledišta ili kulturološko iskustvo koji se odražavaju u književnom djelu, razumijevajući pojam kulturnog identiteta. • Čita, razumije i analizira informativne tekstove o književnohistorijskim razdobljima. • Čita, razumije i analizira informativne tekstove o funkcionalnim stilovima.
Poveznice sa ZJNPP	JZK-1.1.1, JZK-1.4.2, JZK-2.1.1.
Ključni sadržaji	
OBAVEZNI TEKSTOVI <ul style="list-style-type: none"> • lirika: D. Bajezidagić, <i>Gazel o Mostaru</i>; L. Kostić, <i>izbor iz poezije</i>; S. Bašagić <i>izbor iz poezije</i>; F. Prešern, <i>izbor iz poezije</i>; • epika u stihu: U. Čuvidina, <i>Čamdži Mujo i lijepa Uma</i> • epika u prozi: Volter, <i>Kandid</i>; Obradović, <i>izbor iz basni</i>; J. V. Gete, <i>Jadi mladog Vertera</i>; A. Šenoa, <i>Zlatarevo zlato</i> • drama: J. S. Popović, <i>Kir Janja</i>; • diskurzivni rod: Mula Mustafa Bašeskija, <i>Ljetopis</i>; • informativni tekstovi: Racionalizam i posvjetiteljstvo, Književnost naroda BiH u XVII i XVIII stoljeću, Romantizam; Uvođenje novih stilova (esejistički i stripovni stil) DODATNI TEKSTOVI <ul style="list-style-type: none"> • lirika: H. Hajne, <i>izbor iz poezije</i>, S. Vraz, <i>izbor iz poezije</i>; A. Ilhamija, <i>Čudan zeman nastade</i>; M. H. Uskufi, <i>Višnjem Bogu</i>; E. A. Poe, <i>Gavran</i>; • epika u prozi: M. Divković, <i>Besjede</i> (<i>izbor</i>); Mehmed-beg Kapetanović-Ljubušak, <i>Narodno blago</i>; J. Swift, <i>Guliverova putovanja</i>; V. Hugo, <i>Bogorodičina crkva u Parizu</i>; A. S. Puškin, <i>Evgenije Onjegin</i>; • diskurzivni rod: Nikola Lašvanin, <i>Ljetopis</i>; • drugi tekstovi prilagođeni uzrastu učenika 	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
<p>Ovaj ishod učenja usmjeren je na doživljajne aspekte čitanja književnih i informativnih tekstova, razumijevanje pročitanih tekstova, te izražavanje vlastitog stava praćeno argumentacijom koja je prilagođena uzrastu učenica i učenika. Kroz ovaj ishod učenja trebaju se razvijati vrijednosti kao što su: hrabrost, poštovanje, odgovornost, pravičnost, prijateljstvo, odanost, solidarnost, patriotizam, ljubav, empatija, iskrenost, kao i druge vrijednosti u vezi sa datim tekstovima. Obavezni književni tekstovi za cjelovito čitanje su: Volter, <i>Kandid</i>; Gete, <i>Jadi mladog Vertera</i>; J.S. Popović, <i>Kir Janja</i>. Priprema informativnih tekstova na date teme radi se na osnovu dostupne stručne literature, relevantnih internetskih izvora i udžbenika, s ciljem prilagođavanja uzrastu i interesovanjima učenica i učenika. Kroz rad na informativnom tekstu trebaju se razumjeti i pravilno koristiti novi pojmovi. Učenice i učenici, također, analiziraju na koji način se provjerava istinitost i relevantnost informacija u informativnom tekstu (izvori informacija), te uočavaju ulogu relevantnosti autora takvih tekstova. U tom kontekstu ovaj ishod učenja može se kombinirati sa ishodima A.II.5 i C.II.1.</p>	

U toku školske godine trebaju se uraditi svi obavezni tekstovi. U skladu sa vlastitom procjenom, mogućnostima i interesovanjima učenica i učenika, te raspoloživim vremenom mogu se uraditi i neki od dodatnih tekstova. Treba se voditi računa da se tekstovi obrađuju detaljno, u kontinuitetu, na većem broju časova, kako bi se maksimalno iskoristili njihovi potencijali. Trebaju se organizirati aktivnosti u kojima učenice i učenici jedno književno djelo i jedan informativni tekst prema vlastitom izboru predstavljaju usmeno, pismeno, vizuelno ili na neki drugi kreativan način, koristeći se prethodno stečenim znanjima i vještinama. Nužno je u toku jedne školske godine ostvariti kompletan ishod učenja, sa svim njegovim razradama. Ishod učenja i njegove razrade ne ostvaruju se u toku jednog nastavnog časa nego postepeno i u kontinuitetu na više časova, u skladu sa procjenom nastavnice / nastavnika. Moguće je više pojedinačnih razrada ovog ishoda kombinirati u realizaciji jednog časa u zavisnosti od planiranih sadržaja i aktivnosti. Ostvarivanje zahtjeva ovog ishoda učenja može se kombinirati sa ostvarivanjem zahtjeva ishoda A.II.2 i A.II.3. Također, predlaže se korelacija sa Informatikom, Historijom, Likovnom i Muzičkom kulturom.

<p>A.II.2. Razlikuje i opisuje književni tekst prema strukturi, temi i žanru na sadržajnom i izražajnom nivou, te usvaja i primjenjuje književnoteorijske pojmove.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Opisuje strukturu književnog teksta i osobnosti književnih rodova i vrsta. • Upoređuje književna djela prema književnim rodovima i vrstama kojim pripadaju. • Analizira i upoređuje književna djela primjenjujući književnoteorijske pojmove vezane za prozne, poetske i dramske vrste. • Opisuje i uspoređuje informativni tekst u odnosu na književni tekst. • Unapređuje znanja o vlastitoj kulturi i drugim savremenim i klasičnim kulturama, književnoj tradiciji, kao i univerzalnim vrijednostima humanističke baštine i višejezičnosti.
---	---

<p>Poveznice sa ZJNPP</p>	<p>JZK-1.1.2, JZK-1.1.3, JZK-1.2.2.</p>
----------------------------------	--

Ključni sadržaji

<p>OBAVEZNI TEKSTOVI</p> <ul style="list-style-type: none"> • lirika: D. Bajezidagić, <i>Gazel o Mostaru</i>; L. Kostić, <i>izbor iz poezije</i>; S. Bašagić <i>izbor iz poezije</i>; F. Prešern, <i>izbor iz poezije</i>; • epika u stihu: U. Čuvidina, <i>Čamdži Mujo i lijepa Uma</i>; • epika u prozi: Volter, <i>Kandid</i>; Obradović, <i>izbor iz basni</i>; J. V. Gete, <i>Jadi mladog Vertera</i>, <i>A.Šenoa, Zlatarevo zlato</i>; • drama: Jovan Sterija Popović, <i>Kir Janja</i>; • diskurzivni rod : Mula Mustafa Bašeskija, <i>Ljetopis</i>; • informativni tekstovi: Racionalizam i posvjetiteljstvo, Književnost naroda BiH u XVII i XVIII stoljeću, Romantizam; Uvođenje novih stilova (esejistički i stripovni stil) <p>DODATNI TEKSTOVI</p> <ul style="list-style-type: none"> • lirika: H. Hajne, <i>izbor iz poezije</i>; F ; S. Vraz, <i>Izbor iz poezije</i>; A.IIhamija <i>Čudan zeman nastade</i>; M. H. Uskufi <i>Višnjem Bogu</i>; E. A. Poe, <i>Gavran</i>; • epika u prozi: M. Divković, <i>Besjede</i>; Mehmed-beg Kapetanović-Ljubušak, <i>Narodno blago</i>; J.Swift, <i>Guliverova putovanja</i>; V. Hugo, <i>Bogorodičina crkva u Parizu</i>; • diskurzivni rod : Nikola Lašvanin, <i>Ljetopis</i>; • drugi tekstovi prilagođeni uzrastu učenika

Preporuke za ostvarenje ishoda

<p>Ovaj ishod učenja usmjeren je na razumijevanje i opisivanje sadržajnih i izražajnih elemenata tekstova koji se čitaju uz pravilno ovladavanje književnoteorijskim pojmovima. Književnoteorijski pojmovi kojima se treba ovladati su:</p> <ul style="list-style-type: none"> • epika: roman, novela, ep, narodna epska pjesma, usmena pripovijetka, pripovijetka; struktura proznog djela: tema, pripovjedač, fabula, siže, kompozicija, karakterizacija i tipologija likova, ideja, motivi, • lirika: obilježja lirike, lirske vrste, struktura lirske pjesme; tema, motiv, pjesničke slike, rima, strofa, stih, ritam, vrste usmene i pisane lirike, atmosfera i raspoloženje, stilska izražajna sredstva, • drama: drama i pozorište, tragedija i obilježja tragedije, komedija i obilježja komedije, struktura dramskog teksta, dramski sukob, dramska napetost, protagonist, dijalog, monolog, čin, prizor, didaskalije, scena.

U analizi se primjenjuju prethodno stečena književnoteorijska znanja, a novi pojmovi uvode se prema vrsti i temi teksta koji se čita. Pojedine elemente književne strukture učenice i učenici uvježbavaju prepoznati na različitim cjelovitim tekstovima ili s njima povezanim odlomcima. Također, prepoznaju i objašnjavaju specifičnosti informativnog teksta u odnosu na književni. Učenice i učenici u cjelini čitaju i samostalno interpretiraju (kao lektiru) roman, dramu, te lirske pjesme po izboru.

Učenje i podučavanje o umjetnosti i specifičnosti književne umjetnosti povezuje se s umjetničkim djelima i književnim tekstovima s ciljem shvatanja književnosti kao umjetnosti, shvatanja posebnosti književnosti u odnosu prema drugim umjetnostima, određivanja dodirnih tačaka sa srodnim umjetnostima i uočavanja razlike između književnog jezika i drugih oblika jezičkog izražavanja. Nastavnica / nastavnik može samostalno odabrati umjetnička djela za ostvarivanje zahtjeva ovog ishoda (npr. reprodukcije, replike, umjetnička djela, muzičke kompozicije).

U toku školske godine trebaju se uraditi svi obavezni tekstovi. U skladu sa vlastitom procjenom, mogućnostima i interesovanjima učenica i učenika, te raspoloživim vremenom mogu se uraditi i neki od dodatnih tekstova. Treba se voditi računa da se tekstovi obrađuju detaljno u kontinuitetu na većem broju časova, kako bi se maksimalno iskoristili njihovi potencijali.

Nužno je u toku jedne školske godine ostvariti kompletan ishod učenja, sa svim njegovim razradama. Ishod učenja i njegove razrade ne ostvaruju se u toku jednog nastavnog časa nego postepeno i u kontinuitetu na više časova, u skladu sa procjenom nastavnice / nastavnika. Moguće je više pojedinačnih razrada ovog ishoda kombinirati u realizaciji jednog časa u zavisnosti od planiranih sadržaja i aktivnosti. Ostvarivanje zahtjeva ovog ishoda učenja može se kombinirati sa ostvarivanjem zahtjeva ishoda A.II.1, A.II.3 i A.II.5. Također, predlaže se korelacija sa Historijom i različitim vrstama umjetnosti (filmska, likovna, muzička).

<p>A.II.3. Opisuje i uspoređuje književne tekstove u kontekstu književnog i historijskog razdoblja u kojem se javljaju.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Opisuje i objašnjava književno razdoblje. • Opisuje i objašnjava obilježja književnog razdoblja u književnom djelu. • Opisuje i objašnjava dominantne književne vrste u književnim razdobljima koja se obrađuju. • Argumentira primjerima iz teksta obilježja književnog razdoblja u kojem je djelo nastalo. • Opisuje i upoređuje književna djela nastala u istom književno- historijskom kontekstu. • Opisuje razlike i sličnosti između književnih djela nastalih u različitim književnim razdobljima. • Opisuje i upoređuje obilježja književnih djela južnoslavenskih naroda sa tekstovima svjetske književnosti s obzirom na vrijeme nastanka. • Spoznaje kako obrazovna moć književnosti prerasta svoje estetske okvire i širi se na upoznavanje objektivne stvarnosti i život ljudi u različitim vremenima i razdobljima.
<p>Poveznice sa ZJNPP</p>	<p>JZK-1.4.3, JZK-1.5.1, JZK-2.5.1.</p>

Ključni sadržaji

OBAVEZNI TEKSTOVI

- racionalizam i prosvjetiteljstvo: D. Obradović, izbor iz basni; Volter, *Kandid*; J.S.Popović, *Kir Janja*;
- književnost naroda BiH u XVII i XVIII stoljeću: D. Bajezidagić, *Gazel o Mostaru*; U. Čuvidina, *Čamdži Mujo i lijepa Uma*; M.M. Bašeskija, *Ljetopis* ;
- romantizam: J. V. Gete, *Jadi mladog Vertera*; F. Prešern, izbor iz poezije; L. Kostić, izbor iz poezije; S. Bašagić, izbor iz poezije; A. Šenoa *Zlatarevo zlato*;
- informativni tekstovi: Racionalizam i prosvjetiteljstvo, Književnost naroda BiH u XVII i XVIII stoljeću, Romantizam;

DODATNI TEKSTOVI

- racionalizam i prosvjetiteljstvo: M.Divković, Besjede; J.Swift, *Guliverova putovanja* ;

- književnost naroda BiH i XVII i XVIII stoljeću: M. H. Uskufi, *Višnjem Bogu*; A. Ilhamija, *Čudan zeman nastade*; N. Lašvanin, *Ljetopis*;
- romantizam: E. A. Poe, *Gavran*; *Hajne, izbor iz poezije*; M. Kapetanović-Ljubušak, *Narodno blago*; A. S. Puškin, *Evgenije Onjegin*; V. Hugo, *Bogorodičina crkva u Parizu*;
- drugi tekstovi prilagođeni uzrastu učenika

Preporuke za ostvarenje ishoda

Ovaj ishod učenja usmjeren je na kontekstualizaciju književnih tekstova u skladu sa književnim i historijskim razdobljem u kojem se javljaju. Učenice i učenici na osnovu znanja prikupljenih iz informativnih tekstova, te pročitanih književnih djela ovladavaju obilježjima pojedinih književnih razdoblja, kao i društvenim kontekstom u kojem se javljaju. Oslanjajući se na znanja iz historije i koristeći se određenim historijskim izvorima, kao i književnohistorijskim tekstovima, učenice i učenici opisuju društveno-historijski i kulturni kontekst razdoblja koje se obrađuje. Također, u toku interpretacije književnih djela objašnjavaju utjecaj historijskih, društvenih, političkih i kulturnih prilika na tematiku, stil, recepciju i druge osobnosti književnog djela. U toku školske godine trebaju se uraditi svi obavezni tekstovi. U skladu sa vlastitom procjenom, mogućnostima i interesovanjima učenica i učenika, te raspoloživim vremenom mogu se uraditi i neki od dodatnih tekstova. Treba se voditi računa da se tekstovi obrađuju detaljno u kontinuitetu na većem broju časova, kako bi se maksimalno iskoristili njihovi potencijali.

Nužno je u toku jedne školske godine ostvariti kompletan ishod učenja, sa svim njegovim razradama. Ishod učenja i njegove razrade ne ostvaruju se u toku jednog nastavnog časa nego postepeno i u kontinuitetu na više časova, u skladu sa procjenom nastavnice / nastavnika. Moguće je više pojedinačnih razrada ovog ishoda kombinirati u realizaciji jednog časa u zavisnosti od planiranih sadržaja i aktivnosti. Ostvarivanje zahtjeva ovog ishoda učenja može se kombinirati sa ostvarivanjem zahtjeva ishoda A.II.1, A.II.2 i A.II.5. Također, predlaže se korelacija sa Historijom, Likovnom i Muzičkom kulturom, kao i arhitekturom.

A.II.4. Čita i objašnjava informativne tekstove o historiji bosanskog, hrvatskog i srpskog jezika.

- Prepoznaje društvene, historijske i kulturološke promjene u XVI stoljeću u BiH.
- Opisuje osobnosti bosanskog, srpskog i hrvatskog jezika od početka XVI do kraja XVIII stoljeća.
- Navodi i opisuje gramatike i rječnike objavljene do kraja XVIII stoljeća.

Poveznice sa ZJNPP

JZK-2.1.1, JZK-2.3.1, JZK-2.4.2.

Ključni sadržaji

- Glavne osobnosti bosanskog, hrvatskog i srpskog jezika od početka XVI do kraja XVIII stoljeća
- Gramatike i rječnici objavljeni do kraja XVIII stoljeća

Preporuke za ostvarenje ishoda

Ishod učenja usmjeren je na upoznavanje sa historijom bosanskog, hrvatskog i srpskog jezika. Priprema informativnih tekstova na date teme radi se na osnovu dostupne stručne literature, relevantnih internetskih izvora i udžbenika, s ciljem prilagođavanja uzrastu i interesovanjima učenica i učenika. Tekstovi trebaju obuhvatiti epistolarnu književnost, stvaralaštvo na orijentalnim jezicima i alhamijado književnost.

Kroz rad na informativnom tekstu učenice i učenici trebaju razumjeti, usvojiti i pravilno koristiti nove pojmove. Također, mogu se organizirati aktivnosti kroz koje učenice i učenici na osnovu predznanja i istraživanja različitih izvora (enciklopedije, stručna literature, internet) prikupljaju informacije u vezi sa navedenim sadržajima potrebnim za ostvarenje ovog ishoda, te pripremaju samostalno ili grupna izlaganja. U tom kontekstu, kod učenica i učenika se razvijaju vještine analiziranja načina na koje se provjerava istinitost i relevantnost informacija u informativnom tekstu (izvori informacija), te uočava ulogu relevantnosti autora takvih tekstova. U tom kontekstu ovaj ishod učenja može se kombinirati sa ishodima A.II.5, C.II.1 i C.II.2.

Kod ostvarivanja zahtjeva ovog ishoda preporučuju se metode učenja koje potiču i razvijaju učeničku samostalnost, saradničko učenje, komunikativnost i kreativnost (npr. istraživanje, izvještavanje, izrada prezentacija i plakata, timski rad, debate, rasprave i sl.). Učenice i učenici samostalno čitaju i istražuju jedan ili više informativnih tekstova.

Nužno je u toku jedne školske godine ostvariti kompletan ishod učenja, sa svim njegovim razradama. Ishod učenja i njegove razrade ne ostvaruju se u toku jednog nastavnog časa nego postepeno i u kontinuitetu na više časova, u skladu sa procjenom nastavnice / nastavnika. Moguće je više pojedinačnih razrada ovog ishoda kombinirati u realizaciji jednog časa u zavisnosti od planiranih sadržaja i aktivnosti. Također, predlaže se korelacija sa Historijom i Informatikom.

<p>A.II.5. Integriše i procjenjuje sadržaj predstavljen u različitim medijima i formatima.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Objašnjava filmske, pozorišne i druge adaptacije književnog djela procjenjujući kako svaka verzija tumači polazni tekst. • Istražuje na koje je jezičke, vizuelne, auditivne i audiovizuelne načine oblikovan medijski tekst i koje su funkcije tih odabira. • Koristi i analizira multimedijalne sadržaje kao višestruke izvore informacija različitih vrsta. • Čita, objašnjava i predstavlja podatke u grafičkim prikazima i tabelama.
<p>Poveznice sa ZJNPP</p>	<p>JZK-1.4.1, JZK-2.4.1, JZK-5.1.2.</p>
<p>Ključni sadržaji</p>	
<ul style="list-style-type: none"> • filmske adaptacija u skladu sa pročitanim književnim tekstovima i književnim temama (npr. <i>Jadi mladog Vertera</i>, <i>Kandid</i>, <i>Kir Janja</i>) • aktuelna pozorišna adaptacija (drama, opera, balet) u skladu sa pročitanim književnim tekstovima i književnim temama (npr. <i>Kandid</i>, <i>Jadi mladog Vertera</i>, <i>Kir Janja</i>) • animirani i dokumentarni filmovi, radiodrame, radijske i televizijske emisije • štampani i elektronički tekstovi, naučni i stručni radovi 	
<p>Preporuke za ostvarenje ishoda</p>	
<p>Ovaj ishod je usmjeren na uočavanje i uspostavljanje veze između istih ili sličnih sadržaja predstavljenih u različitim formatima (auditivni, vizuelni i audiovizuelni izvori). U tom kontekstu, učenice i učenici povezuju sadržaj o kojem su čitali sa filmskim scenama i kadrovima, te pozorišnim predstavama. Tekst se može porediti sa njegovim različitim vizualizacijama (filmska, pozorišna, muzička) s ciljem uočavanja sličnosti i razlika. Uočava se uloga različitih efekata u filmskoj i pozorišnoj adaptaciji, kao i razlika filmske, pozorišne i književne fabule. Istražuje se svrhovitost upotrebe različitih jezičkih, auditivnih, vizuelnih i audiovizuelnih sredstava u oblikovanju informacija koje se prenose različitim medijima. Stvaranjem problemskih situacija u nastavi, otkrivanjem i rješavanjem problema, učenice i učenici pripremaju se za samostalan pristup analizi filmova i pozorišnih predstava, kao i argumentovano vrednovanje, te pouzdanu i objektivnu vlastitu selekciju takvih sadržaja. Također, osposobljavaju se za čitanje, objašnjavanje, upoređivanje i predstavljanje podataka u različitim grafičkim prikazima i tabelama.</p> <p>U vezi sa čitanjem informativnih tekstova, integrišu se poznate i nove informacije, te se povezuju sa iskustvenim doživljajima, kako bi se mogli kreirati vlastiti sadržaji. Također, učenice i učenici procjenjuju i integrišu informacije prikupljene iz različitih izvora (književni i informativni tekstovi, internet, ankete i intervjui, televizijski, novinski i radijski sadržaji, ekranizacije, dramatisacije, muzičke obrade i sl.), kako bi se mogli njima koristiti. U tom kontekstu ovaj ishod učenja povezuje se sa ishodima C.II.1 i C.II.2.</p> <p>U toku školske godine treba se organizirati gledanje filmske i /ili pozorišne adaptacije u realnom ili virtualnom okruženju u vezi sa temama koje su se obrađivale kroz književne tekstove ili u vezi sa konkretnim književnim tekstovima, kako bi učenice i učenici akumulirali znanja prikupljena iz različitih formi u kojima je prikazan isti ili sličan sadržaj. Također, poželjno je organizirati posjete bibliotekama, muzejima i drugim kulturnim institucijama i manifestacijama kroz koje će učenice i učenici obogaćivati svoja znanja. Ukoliko postoji mogućnost, mogu se organizirati druženja sa piscima, pjesnicima, glumcima, dramaturzima, režiserima i sl. I na taj način, ovaj ishod povezuje se sa sadržajem ishoda C.II.1.</p> <p>Nužno je u toku jedne školske godine ostvariti kompletan ishod učenja, sa svim njegovim razradama. Ishod učenja i njegove razrade ne ostvaruju se u toku jednog nastavnog časa nego postepeno i u kontinuitetu na više časova, u skladu sa procjenom nastavnice / nastavnika. Moguće je više pojedinačnih razrada ovog ishoda kombinirati u realizaciji jednog časa u zavisnosti od planiranih sadržaja i aktivnosti. Također, predlaže se korelacija sa Informatikom, te filmskom i pozorišnom umjetnošću.</p>	

Oblast: B/ Jezička pismenost	
Ishod učenja	Razrada ishoda
B.II.1. Pokazuje vladanje gramatičkim pravilima i njihovom primjenom.	<ul style="list-style-type: none"> • Razlikuje morfološki jezički nivo sa svim njegovim specifičnostima od drugih jezičkih nivoa. • Uočava morfeme i razlikuje ih prema značenju i položaju- • Razlikuje promjenjive, nepromjenjive i polupromjenjive vrste riječi. • Razlikuje specifične leksičke i gramatičke odlike svih vrsta riječi. • Razlikuje tipove promjenjivosti riječi. • Primjenjuje naučena gramatička pravila prilikom pisanja i govorenja.
Poveznice sa ZJNPP	JZK-4.3.1.
Ključni sadržaji	
<ul style="list-style-type: none"> • Morfološki jezički nivo: morfem, leksema • Morfemi po značenju i po položaju • Pojam i tipovi gramatičkih kategorija • Podjela riječi na vrste • Leksičke i gramatičke osobine imenica • Leksičke i gramatičke osobine glagola • Leksičke i gramatičke osobine pridjeva • Leksičke i gramatičke osobine zamjenica • Leksičke i gramatičke osobine priloga • Leksičke i gramatičke osobine brojeva • Leksičke i gramatičke osobine prijedloga, veznika, uzvika i riječca 	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
<p>Ovaj ishod odnosi se na ovladavanje gramatičkim pravilima i njihovom pravilnom primjenom. Učenice i učenici nadograđuju prethodno stečena znanja, usvajajući osnovna gramatička pravila i primjenjujući ih u svakodnevnom pisanju i govorenju. Gramatička pravila mogu se usvajati na različitim književnim i informativnim tekstovima. S ciljem ostvarenja zahtjeva ovog ishoda i njegovih razrada nastavnica / nastavnik aktivnosti treba usmjeriti na razumijevanje funkcioniranja morfološkog nivoa standardnog jezika (morfemi, vrste riječi, tipovi promjenjivosti riječi). U toku školske godine trebaju se uraditi dvije obavezne provjere stečenih znanja (NZOT). Zadatke treba pripremiti u skladu sa Blumovom taksonomijom (znati, razumjeti, primijeniti, analizirati, procijeniti, kreirati). Nužno je u toku jedne školske godine ostvariti kompletan ishod učenja, sa svim njegovim razradama. Ishod učenja i njegove razrade ne ostvaruju se u toku jednog nastavnog časa nego postepeno i u kontinuitetu na više časova, u skladu sa procjenom nastavnice / nastavnika. Moguće je više pojedinačnih razrada ovog ishoda kombinirati u realizaciji jednog časa u zavisnosti od planiranih sadržaja i aktivnosti. Realizacija aktivnosti s ciljem ostvarenja zahtjeva ovog ishoda učenja omogućava kombinovanje sa ishodom učenja B.II.2.</p>	
B.II.2. Pokazuje vladanje pravopisnim pravilima i njihovom primjenom.	<ul style="list-style-type: none"> • Pravilno upotrebljava veliko slovo u pisanju jednočlanih i višečlanih naziva. • Pravilno upotrebljava pravila sastavljenog i rastavljenog pisanja riječi, te razlikuje složenice i polysloženice. • Pravilno rastavlja riječi na kraju reda. • Pravilno piše skraćenice. • Pravilno upotrebljava afrikate u korištenim riječima. • Pravilno upotrebljava refleksive jata (ije / je / e / i) u korištenim riječima. • Ispravno piše negaciju uz glagole.
Poveznice sa ZJNPP	JZK-4.3.2.

Ključni sadržaji	
<ul style="list-style-type: none"> • Pisanje velikog slova prvog člana različitih naziva i imena • Pisanje složenica i polusloženica • Pisanje odrične riječice uz glagole, imenice, pridjeve i zamjenice • Pisanje običnih i složenih skraćenica • Rastavljanje riječi na kraju reda 	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
<p>Ovaj ishod odnosi se na ovladavanje pravopisnim pravilima i njihovom primjenom. Nastavnica / nastavnik stvara poticajno okruženje i osmišljava aktivnosti pomoću kojih učenice i učenici uočavaju važnost potrebe pravilnog pisanja i govorenja. Učenice i učenici nadograđuju prethodno stečena znanja u vezi sa pravopisnim pravilima i primjenjuju ih u svakodnevnom pisanju. Pravopisna pravila mogu se usvajati na različitim književnim tekstovima.</p> <p>Učenice i učenici se osposobljavaju da primjenjuju pravila pisanja velikog slova prvog člana različitih naziva i imena. Također, razlikuju složenice i polusloženice, uočavaju i pravilno pišu skraćenice, te uvježbaju pravila ijekavskog izgovora i pisanja, pravilnu upotrebu glasova / slova <i>č, ć dž, đ, h i j</i>, kao i pisanje odrične riječice <i>ne</i> uz glagole.</p> <p>Nastavnica / nastavnik organizira različite vježbe u kojima će učenice i učenici moći primjenjivati usvojena pravila. U toku jedne školske godine treba obavezno uraditi dvije pravopisne vježbe (po jednu u svakom polugodištu).</p> <p>Nužno je u toku jedne školske godine ostvariti kompletan ishod učenja, sa svim njegovim razradama. Ishod učenja i njegove razrade ne ostvaruju se u toku jednog nastavnog časa nego postepeno i u kontinuitetu na više časova, u skladu sa procjenom nastavnice / nastavnika. Moguće je više pojedinačnih razrada ovog ishoda kombinirati u realizaciji jednog časa u zavisnosti od planiranih sadržaja i aktivnosti. Realizacija aktivnosti s ciljem ostvarenja zahtjeva ovog ishoda učenja omogućava kombinovanje sa ishodom učenja B.II.1.</p>	
<p>B.II.3. Usvaja i koristi nove riječi i izraze.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Usvaja i ispravno koristi riječi i izraze određenog područja i tako obogaćuje rječnik riječima ili izrazima važnim za razumijevanje ili izražavanje. • Razjašnjava značenje nepoznatih, manje poznatih i višeznačnih riječi i izraza korištenjem podataka iz teksta ili konteksta, analizom sadržajnih dijelova riječi i korištenjem općeg i specijalizovanog referentnog materijala po potrebi. • Razumije preneseno značenje riječi, veza između riječi i nijansi u značenjima riječi. • Usvaja i ispravno koristi niz riječi i izraza iz određene oblasti dovoljnih za čitanje, pisanje i slušanje. • Pokazuje neovisnost u proširivanju rječnika kad naiđe na nepoznatu riječ koja je važna za razumijevanje ili izražavanje. • Prepoznaje i interpretira stilske figure u književnim tekstovima prilagođenim uzrastu. • Razlikuje književne riječi i izraze i njihovo značenje od neknjiževnih riječi i izraza i njihovog značenja. • Usvaja, razumije i koristi nove riječi iz informativnih tekstova. • Razumije i pravilno koristi nove riječi i izraze koji se odnose na sva tri književna roda. • Analizira utjecaj određenog izbora riječi na značenje teksta. • Učestvuje aktivno u kreiranju razrednog rječnika.
<p>Poveznice sa ZJNPP</p>	<p>JZK-1.3.1, JZK-1.3.2, JZK-2.3.1.</p>

Ključni sadržaji	
<ul style="list-style-type: none"> • Stilske figure • Čitanjem i pisanjem do novih riječi • Stručna leksika • Književne i neknjiževne riječi i izrazi • Razredni rječnik 	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
<p>Ovaj ishod odnosi se na usvajanje i pravilno korištenje novih riječi. S ciljem ostvarivanja zahtjeva ovog ishoda i njegovih razrada nastavnica / nastavnik može se koristiti književnim i informativnim tekstovima koji se čitaju sa učenicama i učenicima, ali i sadržajima iz jezika (gramatike i pravopisa). Učenice i učenici se mogu koristiti različitim printanim i elektronskim rječnicima općeg i specijalizovanog sadržaja, kako bi pronašli značenja nepoznatih i manje poznatih riječi. U tom kontekstu ovaj ishod učenja povezan je sa ishodom C.II.1. Učenice i učenici čitaju / slušaju tekst, uočavaju nepoznate riječi, razgovaraju o njima i njihovom značenju iz konteksta pročitane, zapisuju nepoznate riječi i njihova pojašnjenja, praveći vlastiti rječnik u pisanoj ili elektronskoj formi. Nužno je u toku jedne školske godine ostvariti kompletan ishod učenja, sa svim njegovim razradama. Ishod učenja i njegove razrade ne ostvaruju se u toku jednog nastavnog časa nego postepeno i u kontinuitetu na više časova, u skladu sa procjenom nastavnice / nastavnika. Moguće je više pojedinačnih razrada ovog ishoda kombinirati u realizaciji jednog časa u zavisnosti od planiranih sadržaja i aktivnosti. Realizacija aktivnosti s ciljem ostvarenja zahtjeva ovog ishoda učenja omogućava kombinovanje sa ishodima učenja iz čitalačke pismenosti (A.II.1, A.II.3, A.II.4.). U ostvarenju ovog ishoda može se ostvariti i korelacija sa drugim nastavnim predmetima, budući da se učenice i učenici mogu vještinama traganja za značenjima nepoznatih i manje poznatih riječi koristiti i u svim drugim nastavnim predmetima.</p>	
<p>B.II.4. Učestvuje efikasno u nizu razgovora i saradnji s različitim sagovornicima, nadogradnji na idejama drugih i izražavanju vlastitih ideja jasno i uvjerljivo.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Priprema se za diskusiju, nakon što pročita ili prouči materijal i oslanja se na tu pripremu i druge informacije koje ima o temi o kojoj se raspravlja na nivou razreda. • Postavlja konkretna pitanja i odgovora na postavljena pitanja uz objašnjenje i iznošenje detalja, dajući komentare koji doprinose ukupnom razumijevanju teme, teksta ili pitanja koji se razmatraju. • Prati pravila kolegijalne diskusije. • Prilagođava govor različitim kontekstima i komunikacijskim zadacima. • Izražava misli i ideje punim rečenicama.
<p>Poveznice sa ZJNPP</p>	<p>JZK-5.1.1, JZK-5.2.1, JZK-5.2.3.</p>
Ključni sadržaji	
<ul style="list-style-type: none"> • svi nastavni sadržaji nastavnog predmeta Bosanski / Hrvatski / Srpski jezik i književnost koji se izučavaju u 2. razredu srednje škole • sadržaji izvanučioničke nastave (posjete, izleti, ekskurzije, gostovanja i sl.) 	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
<p>Ovaj ishod odnosi se na učešće razgovorima i suradnji s različitim sugovornicima s ciljem izražavanja vlastitih ideja, kao i njihove nadogradnje. Ostvaruje se u kombinaciji sa svim drugim ishodima, kako iz jezičke pismenosti, tako i iz čitalačke i medijske pismenosti. Učenice i učenici se trebaju stavljati u situacije u kojima razgovaraju u parovima, na nivou malih grupa ili na nivou cijelog razreda, ali i sa nastavnicom / nastavnikom. Razgovori mogu biti potaknuti različitim sadržajima koje učenice i učenici čitaju, gledaju, slušaju i sl. Učenice i učenike treba podsticati da govore punim rečenicama, izražavajući svoje ideje i mišljenja jasno i uvjerljivo. Istovremeno, treba ih učiti i da slušaju i uvažavaju ideje i mišljenja drugih, pri tome poštujući dogovorena pravila kulture dijaloga i diskusije. Nastavnica / nastavnik organizira aktivnosti u kojima učenice i učenici prate dogovorena pravila za dijalog i diskusiju na uvažavajući način, drže se teme i povezuju svoje komentare s komentarima ostalih u razredu, izražavaju vlastite ideje, uključuju se u diskusiju o temama prilagođenim njihovom uzrastu, postavljaju pitanja sagovornicima i odgovaraju na pitanja svojih sagovornika, te nude odgovarajuća objašnjenja i pojedinosti u vezi sa traženim informacijama. Učenice i učenici se uče načinima prilagođavanja govora različitim kontekstima i komunikacijskim zadacima kroz izražavanje misli i ideja punim rečenicama.</p>	

<p>Nužno je u toku jedne školske godine ostvariti kompletan ishod učenja, sa svim njegovim razradama. Ishod učenja i njegove razrade ne ostvaruju se u toku jednog nastavnog časa nego postepeno i u kontinuitetu na više časova, u skladu sa procjenom nastavnice / nastavnika. Moguće je više pojedinačnih razrada ovog ishoda kombinirati u realizaciji jednog časa u zavisnosti od planiranih sadržaja i aktivnosti. Realizacija aktivnosti s ciljem ostvarenja zahtjeva ovog ishoda učenja omogućava kombinovanje sa svim drugim ishodima u sve tri oblasti (čitalačka, jezička i medijska pismenost). Usvojene vještine učenice i učenici mogu primjenjivati i u svim drugim nastavnim predmetima.</p>	
<p>B.II.5. Kreira jasne i smislene radove u kojima su sadržaj, organizacija i stil primjereni zadatku, svrsi i publici.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Piše radove koristeći se pripovijedanjem kao tipom vezanog teksta. • Piše komentar na aktuelnu vijest. • Piše radove koristeći se monologom i dijalogom. • Priprema usmeni izvještaj, anketu i intervju. • Piše tekstove koji pripadaju različitim funkcionalnim stilovima.
<p>Poveznice sa ZJNPP</p>	<p>JZK-4.1.2, JZK-4.2.1, JZK-4.4.3.</p>
<p>Ključni sadržaji</p>	
<ul style="list-style-type: none"> • Pripovijedanje kao tip vezanog teksta • Dijalog i monolog • Komentar na aktuelnu vijest • Izvještaj, diskusija, anketa i intervju na zadatu temu • Funkcionalni stilovi: esejsistički i stripovni 	
<p>Preporuke za ostvarenje ishoda</p>	
<p>Ovaj ishod odnosi se na razvijanje vještine kreiranja različitih radova uz prilagođavanje njihovog sadržaja, organizacije i stila datom zadatku, publici i svrsi. U tom kontekstu, ishod podrazumijeva kulturu pismenog i usmenog izražavanja.</p> <p>U toku školske godine obavezno se trebaju sa učenicama i učenicima uraditi 2 školske pismene zadaće u skladu sa ključnim sadržajima, i to:</p> <ul style="list-style-type: none"> • jedan tekst vezana za pripovijedanje kao tip vezanog teksta i • jedan esej potaknut književnoumjetničkim djelom <p>Pored obaveznih pismenih zadaća učenice i učenici pišu komentar na aktuelnu vijest, te različite tekstove koristeći se monologom i dijalogom, kao i jedan tekst funkcionalnog stila prema izboru. Također, organizuju se i usmene vježbe, i to:</p> <ul style="list-style-type: none"> • jedan govor (monološki tekst) na zadanu temu • jedan dijaloški tekst s obilježjima pripovjednog diskursa: izvještaj, anketa i intervju. <p>Prilikom objašnjavanja novih formi i oblika izražavanja nastavnica / nastavnik se treba koristiti uzornim tekstovima. Odabir tekstova (književnoumjetničkih i informativnih) prilagođava se razradi ishoda. Tekstovi se mogu nalaziti na spisku obaveznih i dodatnih tekstova, ali nastavnica / nastavnik može i samostalno odabrati književne i informativne tekstove za ostvarivanje ovog ishoda. Na osnovu dekonstrukcije takvih tekstova i skretanja pažnje na važne elemente koji odlikuju određenu formu i oblik izražavanja učenice i učenici mogu kroz različite aktivnosti kreirati vlastite sadržaje. Važno je poticati učenice i učenike da se izražavaju punim rečenicama, unoseći u govor što više detalja i vodeći računa da tekst koji pišu ima sve neophodne dijelove. Također, važno je insistirati na primjeni naučenih gramatičkih i pravopisnih pravila prilikom pisanja.</p> <p>Nužno je u toku jedne školske godine ostvariti kompletan ishod učenja, sa svim njegovim razradama. Ishod učenja i njegove razrade ne ostvaruju se u toku jednog nastavnog časa nego postepeno i u kontinuitetu na više časova, u skladu sa procjenom nastavnice / nastavnika. Moguće je više pojedinačnih razrada ovog ishoda kombinirati u realizaciji jednog časa u zavisnosti od planiranih sadržaja i aktivnosti.</p>	
<p>B.II.6. Piše rad usavršavajući ga planiranjem, revizijom, redigovanjem ili pokušajem novog pristupa.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Generira ideje za pisanje, prikupljajući ih iz različitih izvora i koristeći se prethodim iskustvom. • Mijenja napisani rad dodajući detalje, mijenjajući pristup i koristeći se uzornim dekonstruisanim tekstovima. • Rediguje napisani tekst, koristeći se usvojenim gramatičkim, pravopisnim i stilskim znanjima.
<p>Poveznice sa ZJNPP</p>	<p>JZK-4.2.2.</p>

Ključni sadržaji
<ul style="list-style-type: none"> • slobodno pisanje u vezi sa obrađenim oblicima izražavanja • radionica kreativnog pisanja - pisanje pripovijetke
Preporuke za ostvarenje ishoda
<p>Ovaj ishod učenja usmjeren je na razvijanje vještina kreativnog pisanja i usavršavanja napisanog rada uz primjenu procesa pisanja u pet koraka (generiranje ideja, pisanje, revizija, redigovanje, objavljivanje). Generiranje ideja podrazumijeva zajednički rad potaknut slikom, muzikom, pročitanim tekstom i sl. na osnovu kojih se dobijaju ideje za pisanje radova. Također, uče se načini mijenjanja prvih napisanih verzija radova s ciljem poboljšanja (revizija). U tom procesu od pomoći su dekonstruisani poticajni tekstovi u kojima su uočeni neki od važnih elemenata za poboljšavanje radova (npr. dodavanje detalja). Nastavnica / nastavnik može istovremeno sa učenicama i učenicima pisati svoj tekst, kako bi se na ličnom primjeru pokazao proces dodavanja detalja prvoj napisanoj verziji teksta. Proces redigovanja sadržajno uređenog teksta podrazumijeva gramatičko, pravopisno i stilsko dotjerivanje, a može se raditi na osnovu listi za redigovanje.</p> <p>Učenice i učenike treba podučiti strategijama za generiranje ideja i pisanje prve verzije priče (oluja ideja, grafički prikazi, crtanje, vruća olovka i sl.). Također može im se dati uputa da prvu verziju priče pišu tako što će ostavljati prazne redove između napisanih riječi i rečenica, kako bi mogli dodavati detalje i raditi reviziju napisane verzije. S ciljem revizije napisanog teksta mogu se organizovati aktivnosti u kojima će učenice i učenici međusobno u paru kontrolisati napisane radove, te davati povratne informacije. Završne revidirane i redigovane verzije priča mogu se kroz različite strategije objavljivanja podijeliti sa drugima u razredu, ali i šire (autorska stolica, objavljivanje u školskom časopisu, literarni konkursi i sl.).</p> <p>Ovaj ishod učenja ostvaruje se u dva segmenta – slobodnom pisanju i radionici kreativnog pisanja. Slobodno pisanje se radi u vezi sa obrađenim oblicima izražavanja (B.II.5.), podrazumijeva primjenu procesa pisanja u pet koraka i temelji se na osposobljavanju učenica i učenika za korištenje različitih strategija. Kreativno pisanje podrazumijeva aktivnosti kroz koje učenice i učenici mogu razvijati vlastite kreativne sposobnosti pisanja koristeći se različitim strategijama s ciljem kreiranja vlastitih tekstova. U 2. razredu učenice i učenici pišu pripovijetku.</p> <p>Nužno je u toku jedne školske godine ostvariti kompletan ishod učenja, sa svim njegovim razradama. Ishod učenja i njegove razrade ne ostvaruju se u toku jednog nastavnog časa nego postepeno i u kontinuitetu na više časova, u skladu sa procjenom nastavnice / nastavnika. Moguće je više pojedinačnih razrada ovog ishoda kombinirati u realizaciji jednog časa u zavisnosti od planiranih sadržaja i aktivnosti.</p>

Oblast: C/ Medijska pismenost	
Ishod učenja	Razrada ishoda
<p>C.II.1. Istražuje različite izvore u cilju izgradnje i prezentacije znanja i ideja.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Prikuplja i integriše relevantne informacije iz više printanih i / ili digitalnih izvora, te ih pravilno koristi, procjenjujući istovremeno kredibilitet svakog izvora. • Provodi istraživačke projekte s ciljem proširivanja znanja o određenoj temi, crpeći informacije iz različitih izvora i praveći bilješke o tome. • Citira ili parafrazira podatke i zaključke iz različitih izvora, istovremeno izbjegavajući plagiranje. • Osigurava osnovne bibliografske informacije za izvore informacija. • Vrednuje kulturne događaje i samostalno ili u grupi ih posjećuje u fizičkom i virtualnom okruženju (kino, pozorište, muzej).
Poveznice sa ZJNPP	JZK-4.4.1, JZK-4.4.2, JZK-5.1.2.
Ključni sadržaji	
<ul style="list-style-type: none"> • svi nastavni sadržaji nastavnog predmeta Bosanski / Hrvatski / Srpski jezik i književnost koji se izučavaju u 2. razredu srednje škole 	

Mogući izvori za prikupljanje informacija:

- Književni tekstovi
- Informativni tekstovi
- Nastava jezika (gramatike i pravopisa)
- Štampani i elektronski informativni, naučno-popularni, naučni i stručni tekstovi; auditivni, vizuelni i audiovizuelni izvori
- Kulturni sadržaji: pozorišne predstave, likovne izložbe, susreti s književnicima, posjete muzejima, kinu, medijskim kućama, raznim književnim i kulturnim festivalima i smotrama, sajmovima knjiga i sl.
- Školske i izvanškolske kulturne manifestacije

Preporuke za ostvarenje ishoda

Ovaj ishod učenja usmjeren je na izgrađivanje vještine istraživanja različitih izvora informacija s ciljem izgradnje i prezentacije različitih sadržaja.

Nastavnica / nastavnik treba organizirati različite aktivnosti u toku ostvarivanja ishoda iz čitalačke i jezičke pismenosti koje će uključivati pretraživanje različitih izvora s ciljem prikupljanja informacija, njihovog vrednovanja i selekcije, te korištenja. Preporučuju se metode i strategije učenja koje potiču i razvijaju učeničku samostalnost, komunikativnost i kreativnost. Kulturni sadržaji navedeni su kao prijedlozi, a preporučuju se dvije posjete odabranim sadržajima ili dvije aktivnosti godišnje. U toku prikupljanja materijala i izrade istraživačkih projekata učenice i učenici sudjeluju odgovorno u virtualnim društvenim mrežama.

Nužno je u toku jedne školske godine ostvariti kompletan ishod učenja, sa svim njegovim razradama. Ishod učenja i njegove razrade ne ostvaruju se u toku jednog nastavnog časa nego postepeno i u kontinuitetu na više časova, u skladu sa procjenom nastavnice / nastavnika. Moguće je više pojedinačnih razrada ovog ishoda kombinirati u realizaciji jednog časa u zavisnosti od planiranih sadržaja i aktivnosti. Predlaže se korelacija sa Informatikom, Historijom, Likovnom i Muzičkom kulturom.

C.II.2. Koristi različite kreativne postupke i / ili savremenu tehnologiju da kreira i objavi različite sadržaje, te ostvari interakciju i saradnju s drugima.

- Istražuje različite digitalne alate za pisanje, razmjenu i objavljivanje različitih sadržaja
- Koristeći različite digitalne alate učestvuje u izradi elektronskog razrednog rječnika.
- Kreira prezentacije o različitim sadržajima, koristeći se prikupljenim informacijama i vlastitim doživljajem.
- Koristeći se različitim alatima osmišljava i snima intervju i anketu, birajući sagovornike i aktuelnu temu.
- Piše komentar na aktuelnu vijest u formi bloga.

Poveznice sa ZJNPP

JZK-4.2.3, JZK-5.2.1, JZK-5.2.2.

Ključni sadržaji

- Elektronski razredni rječnik
- Prezentacije
- Vizualizacije pročitanih književnih djela

Preporuke za ostvarenje ishoda

Ovaj ishod učenja usmjeren je na korištenje različitih kreativnih postupaka i / ili savremene tehnologije s ciljem kreiranja i objavljivanja različitih sadržaja.

Na osnovu čitanja književnih i informativnih tekstova, samostalnog istraživanja, kao i predznanja stečenih u nižim razredima učenice i učenici izrađuju prezentacije i različite vizualizacije (film, reklama, predstava i sl.) u vezi sa pročitanim sadržajima. Za izradu navedenih sadržaja koriste se različitim dostupnim digitalnim alatima.

Nužno je u toku jedne školske godine ostvariti kompletan ishod učenja, sa svim njegovim razradama. Ishod učenja i njegove razrade ne ostvaruju se u toku jednog nastavnog časa nego postepeno i u kontinuitetu na više časova, u skladu sa procjenom nastavnice / nastavnika. Moguće je više pojedinačnih razrada ovog ishoda kombinirati u realizaciji jednog časa u zavisnosti od planiranih sadržaja i aktivnosti.

3. razred /70 nastavnih sati godišnje/

Oblast: A/ Čitalačka pismenost	
Ishod učenja	Razrada ishoda
A.III.1. Pažljivo čita ili sluša tekst u cilju razumijevanja i donošenja logičkih zaključaka.	<ul style="list-style-type: none"> • Samostalno čita, doživljava, tumači i upoređuje književna djela i razvija estetski senzibilitet i afinitet prema književnosti. • Pronalazi čvrste i korisne dokaze iz književnog djela kojima potkrepljuje svoje dojmove, mišljenje i stavove. • Analizira djelo i argumentira analizu dijelovima teksta, te donosi zaključke. • Upoređuje vlastito čitalačko iskustvo s čitalačkim iskustvima drugih čitalaca. • Povezuje tekst sa aktualnim situacijama na temelju iskustva. • Objašnjava različita gledišta ili kulturološko iskustvo koji se odražavaju u književnom djelu, razumijevajući pojam kulturnog identiteta. • Čita, razumije i analizira informativne tekstove o književnohistorijskim razdobljima. • Čita, razumije i analizira informativne tekstove o funkcionalnim stilovima.
Poveznice sa ZJNPP	
Ključni sadržaji	
OBAVEZNI TEKSTOVI <ul style="list-style-type: none"> • lirika: Š. Bodler, <i>Cvijeće zla</i>; A. Šantić, <i>izbor iz poezije</i>; M. Ć. Ćatić, <i>izbor iz poezije</i>; T. Ujević, <i>izbor iz poezije</i> • epika u prozi: F. M. Dostojevski, <i>Zločini kazna</i>; R. Domanović, <i>Voda</i>; E. Mulabdić, <i>Zeleno busenje</i>; A. P. Čehov, <i>izbor iz novela</i>; I. Samokovlija, <i>izbor iz pripovjedaka</i> • drama: H. Ibzen, <i>Nora</i> • informativni tekstovi: Realizam, Naturalizam, Modernizam (parnas, simbolizam, impresionizam), Književnost između dva rata (futurizam, ekspresionizam, dadaizam, nadrealizam), Tradicionalni funkcionalni stilovi (publicistički), Uvođenje novih stilova (reklamni i scenaristički stil) DODATNI TEKSTOVI <ul style="list-style-type: none"> • lirika: S.S. Kranjčević, <i>izbor iz poezije</i>; A. G. Matoš, <i>izbor iz poezije</i>; W. Whitman, <i>Vlati trave</i>; J. Dučić, <i>izbor iz poezije</i>; O. Đikić, <i>izbor iz poezije</i> • epika u prozi: G. Flober, <i>Gospođa Bovari</i>; F. Kafka, <i>Proces</i>; H. Humo, <i>Grozdanin kikut</i>; N. Gogolj, <i>Šinjel</i>; B. Stanković, <i>Nečista krv</i>; H. Kikić, <i>Provincija u pozadini</i> • drama: B. Nušić, <i>Gospođa ministarka</i> • eseji: V. Woolf, <i>izbor iz eseja</i> • drugi tekstovi prilagođeni uzrastu učenika 	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
<p>Ovaj ishod učenja usmjeren je na doživljajne aspekte čitanja književnih i informativnih tekstova, razumijevanje pročitanih tekstova, te izražavanje vlastitog stava praćeno argumentacijom koja je prilagođena uzrastu učenika i učenika. Kroz ovaj ishod učenja trebaju se razvijati vrijednosti kao što su: hrabrost, poštovanje, odgovornost, pravičnost, prijateljstvo, odanost, solidarnost, patriotizam, ljubav, empatija, iskrenost, kao i druge vrijednosti u vezi sa datim tekstovima. Obavezni književni tekstovi za cjelovito čitanje su: F. M. Dostojevski: <i>Zločin i kazna</i>; H. Ibzen, <i>Nora</i>, C. Bodler, <i>Cvijeće zla</i>. Priprema informativnih tekstova na date teme radi se na osnovu dostupne stručne literature, relevantnih internetskih izvora i udžbenika, s ciljem prilagođavanja uzrastu i interesovanjima učenika i učenika. Kroz rad na informativnom tekstu trebaju se razumjeti i pravilno koristiti novi pojmovi. Učenice i učenici, također, analiziraju na koji način se provjerava istinitost i relevantnost informacija u informativnom tekstu (izvori informacija), te uočavaju ulogu relevantnosti autora takvih tekstova.</p>	

U tom kontekstu ovaj ishod učenja može se kombinirati sa ishodima A.III.5 i C.III.1. U toku školske godine trebaju se uraditi svi obavezni tekstovi. U skladu sa vlastitom procjenom, mogućnostima i interesovanjima učenica i učenika, te raspoloživim vremenom mogu se uraditi i neki od dodatnih tekstova. Treba se voditi računa da se tekstovi obrađuju detaljno, u kontinuitetu, na većem broju časova, kako bi se maksimalno iskoristili njihovi potencijali. Trebaju se organizirati aktivnosti u kojima učenice i učenici samostalno predstavljaju književne i informativne tekstove usmeno, pismeno, vizuelno ili na neki drugi kreativan način, koristeći se prethodno stečenim znanjima i vještinama. U jezičkom izbornom području učenice i učenici predstavljaju dva književna djela i dva informativna teksta, a u ostalim izbornim područjima jedno književno djelo i jedan informativni tekst.

Nužno je u toku jedne školske godine ostvariti kompletan ishod učenja, sa svim njegovim razradama. Ishod učenja i njegove razrade ne ostvaruju se u toku jednog nastavnog časa nego postepeno i u kontinuitetu na više časova, u skladu sa procjenom nastavnice / nastavnika. Moguće je više pojedinačnih razrada ovog ishoda kombinirati u realizaciji jednog časa u zavisnosti od planiranih sadržaja i aktivnosti. Ostvarivanje zahtjeva ovog ishoda učenja može se kombinirati sa ostvarivanjem zahtjeva ishoda A.III.2 i A.III.3. Također, predlaže se korelacija sa Informatikom, Historijom, Likovnom i Muzičkom kulturom.

<p>A.III.2. Analizira i upoređuje književne tekstove iste teme, strukture ili žanra na sadržajnom i izražajnom nivou i primjenjuje književnoteorijske pojmove.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Razlikuje strukturu književnog teksta i osobnosti književnih rodova i vrsta. • Analizira povezanost književnih djela s drugim književnim djelima prema strukturi, temi ili žanru. • Analizira i uspoređuje bosanskohercegovačka i svjetska književna djela, primjenjujući književnoteorijske pojmove vezane za prozne, poetske i dramske vrste. • Analizira različite interpretacije književnih djela koristeći stručnu literaturu i druge izvore saznanja. • Objasnjava i uspoređuje informativni tekst u odnosu na književni tekst. • Analizira vlastitu kulturu, upoređujući je sa drugim savremenim i klasičnim kulturama, fokusirajući se na književnu tradiciju i univerzalne vrijednosti humanističke baštine.
---	--

<p>Poveznice sa ZJNPP</p>	<p>JZK-1.1.2, JZK-1.1.3, JZK-1.2.2.</p>
----------------------------------	--

Ključni sadržaji

OBAVEZNI TEKSTOVI

- lirika: Š. Bodler, *Cvijeće zla*; A. Šantić, *izbor iz poezije*; M. Ć. Ćatić, *izbor iz poezije*; T. Ujević, *izbor iz poezije*
- epika u prozi: F. M. Dostojevski, *Zločini kazna*; R. Domanović, *Vođa*; E. Mulabdić, *Zeleno busenje*; A. P. Čehov, *Izbori iz novela*; Samokovlija, *izbor iz pripovjedaka*
- drama: H. Ibzen, *Nora*
- informativni tekstovi: Realizam, Naturalizam, Modernizam (parnas, simbolizam, impresionizam), Književnost između dva rata (futurizam, ekspresionizam, dadaizam, nadrealizam), Tradicionalni funkcionalni stilovi (publicistički), Uvođenje novih stilova (reklamni i scenaristički stil)

DODATNI TEKSTOVI

- lirika: S.S. Kranjčević, *izbori iz poezije*; A. G. Matoš, *izbori iz poezije*; . Whitman, *Vlati trave*; J. Dučić, *izbor iz poezije*; O. Đikić, *izbor iz poezije*
- epika u prozi: Flober, *Gospođa Bovari*; F. Kafka, *Proces*; H.Humo, *Grozdanin kikot*; N. Gogolj, *Šinjel*; B. Stanković, *Nečista krv*; H. Kikić, *Provincija u pozadini*
- drama: B. Nušić, *Gospođa ministarka*
- eseji: V. Woolf, *izbor iz eseja*
- drugi tekstovi prilagođeni uzrastu učenika

Preporuke za ostvarenje ishoda

Ovaj ishod učenja usmjeren je na razumijevanje i opisivanje sadržajnih i izražajnih elemenata tekstova koji se čitaju uz pravilno ovladavanje književnoteorijskim pojmovima. Književnoteorijski pojmovi kojima se treba ovladati su:

- epika: roman i novela; struktura proznog djela: tema, pripovjedač, fabula, siže, kompozicija, karakterizacija i tipologija likova, ideja, motivi;
- lirika: obilježja lirike, lirske vrste, struktura lirske pjesme; tema, motiv, pjesničke slike, rima, strofa, stih, ritam, vrste usmene i pisane lirike, atmosfera i raspoloženje, stilska izražajna sredstva;
- drama: drama i drama u užem smislu, struktura dramskog teksta, dramski sukob, dramska napetost, protagonist, dijalog, monolog.

U analizi se primjenjuju prethodno stečena književnoteorijska znanja, a novi pojmovi uvode se prema vrsti i temi teksta koji se čita. Pojedine elemente književne strukture učenice i učenici uvježbavaju prepoznati na različitim cjelovitim tekstovima ili s njima povezanim odlomcima. Također, prepoznaju i objašnjavaju specifičnosti informativnog teksta u odnosu na književni. Učenice i učenici u cjelini čitaju i samostalno interpretiraju (kao lekturu) roman, dramu, te lirske pjesme po izboru. Učenje i podučavanje o umjetnosti i specifičnosti književne umjetnosti povezuje se s umjetničkim djelima i književnim tekstovima s ciljem shvatanja književnosti kao umjetnosti, shvatanja posebnosti književnosti u odnosu prema drugim umjetnostima, određivanja dodirnih tačaka sa srodnim umjetnostima i uočavanja razlike između književnog jezika i drugih oblika jezičkog izražavanja. Nastavnica / nastavnik može samostalno odabrati umjetnička djela za ostvarivanje zahtjeva ovog ishoda (npr. reprodukcije, replike, umjetnička djela, muzičke kompozicije).

U toku školske godine trebaju se uraditi svi obavezni tekstovi. U skladu sa vlastitom procjenom, mogućnostima i interesovanjima učenica i učenika, te raspoloživim vremenom mogu se uraditi i neki od dodatnih tekstova. Treba se voditi računa da se tekstovi obrađuju detaljno u kontinuitetu na većem broju časova, kako bi se maksimalno iskoristili njihovi potencijali.

Nužno je u toku jedne školske godine ostvariti kompletan ishod učenja, sa svim njegovim razradama. Ishod učenja i njegove razrade ne ostvaruju se u toku jednog nastavnog časa nego postepeno i u kontinuitetu na više časova, u skladu sa procjenom nastavnice / nastavnika. Moguće je više pojedinačnih razrada ovog ishoda kombinirati u realizaciji jednog časa u zavisnosti od planiranih sadržaja i aktivnosti. Ostvarivanje zahtjeva ovog ishoda učenja može se kombinirati sa ostvarivanjem zahtjeva ishoda A.III.1, A.III.3 i A.III.5. Također, predlaže se korelacija sa Historijom i različitim vrstama umjetnosti (filmska, likovna, muzička).

<p>A.III.3. Interpretira književne tekstove s obzirom na kontekst književnog i historijskog razdoblja u kojem se javljaju.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Opisuje i obrazlaže književno razdoblje. • Opisuje i obrazlaže obilježja književnog razdoblja u književnom djelu. • Opisuje i obrazlaže dominantne književne vrste u književnim razdobljima koja se obrađuju. • Argumentira primjerima iz teksta obilježja književnog razdoblja u kojem je djelo nastalo. • Interpretira i upoređuje književna djela s obzirom na književno-historijski kontekst u kojem nastaju. • Obrazlaže razlike i sličnosti između književnih djela nastalih u različitim književnim razdobljima i pravcima. • Obrazlaže i upoređuje obilježja književnih djela južnoslavenskih naroda sa tekstovima svjetske književnosti s obzirom na vrijeme nastanka. • Objašnjava kako obrazovna moć književnosti prerasta svoje estetske okvire i širi se na upoznavanje objektivne stvarnosti i život ljudi u različitim vremenima i razdobljima.
<p>Poveznice sa ZJNPP</p>	<p>JZK-1.4.3, JZK-1.5.1, JZK-2.5.1.</p>

Ključni sadržaji	
OBAVEZNI TEKSTOVI	
<ul style="list-style-type: none"> • realizam: F. M. Dostojevski, <i>Zločini kazna</i>, R. Domanović, <i>Voda</i>, E. Mulabdić, <i>Zelena busenje</i> • moderna: Š. Bodler, <i>Cvijeće zla</i>, A. P. Čehov, <i>izbor iz novela</i>, H. Ibzen, <i>Nora</i>, A. Šantić, <i>izbor iz poezije</i>, M. Č. Čatić, <i>izbor iz poezije</i> • književnost između dva rata: T. Ujević, <i>izbor iz poezije</i>; I. Samokovlija, izbor iz pripovjedaka • informativni tekstovi: Realizam, Naturalizam, Modernizam (parnas, simbolizam, impresionizam), Književnost između dva rata (futurizam, ekspresionizam, dadaizam, nadrealizam) 	
DODATNI TEKSTOVI	
<ul style="list-style-type: none"> • realizam: S.S .Kranjčević, izbor iz poezije; N. Gogolj, <i>Šinjel</i> • moderna: A. G. Matoš izbor iz poezije; W. Whitman, izbor iz poezije; F.Kafka, <i>Proces</i>; O. Đikić, <i>izbor iz poezije</i>; B. Stanković, <i>Nečista krv</i> • književnost između dva rata: H.Humo,Grozdanin kikut; H. Kikić, <i>Provincija u pozadini</i>; B.Nušić, <i>Gospođa ministarka</i>;V. Woolf, <i>izbor iz eseja</i> • drugi tekstovi prilagođeni uzrastu učenika 	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
<p>Ovaj ishod učenja usmjeren je na kontekstualizaciju književnih tekstova u skladu sa književnim i historijskim razdobljem u kojem se javljaju. Učenice i učenici na osnovu znanja prikupljenih iz informativnih tekstova, te pročitanih književnih djela ovladavaju obilježjima pojedinih književnih razdoblja, kao i društvenim kontekstom u kojem se javljaju. Oslanjajući se na znanja iz historije i koristeći se određenim historijskim izvorima, kao i književnohistorijskim tekstovima, učenice i učenici opisuju društveno-historijski i kulturni kontekst razdoblja koje se obrađuje. Također, u toku interpretacije književnih djela objašnjavaju utjecaj historijskih, društvenih, političkih i kulturnih prilika na tematiku, stil, recepciju i druge osobnosti književnog djela. U toku školske godine trebaju se uraditi svi obavezni tekstovi. U skladu sa vlastitom procjenom, mogućnostima i interesovanjima učenica i učenika, te raspoloživim vremenom mogu se uraditi i neki od dodatnih tekstova. Treba se voditi računa da se tekstovi obrađuju detaljno u kontinuitetu na većem broju časova, kako bi se maksimalno iskoristili njihovi potencijali. Nužno je u toku jedne školske godine ostvariti kompletan ishod učenja, sa svim njegovim razradama. Ishod učenja i njegove razrade ne ostvaruju se u toku jednog nastavnog časa nego postepeno i u kontinuitetu na više časova, u skladu sa procjenom nastavnice / nastavnika. Moguće je više pojedinačnih razrada ovog ishoda kombinirati u realizaciji jednog časa u zavisnosti od planiranih sadržaja i aktivnosti. Ostvarivanje zahtjeva ovog ishoda učenja može se kombinirati sa ostvarivanjem zahtjeva ishoda A.III.1, A.III.2 i A.III.5. Također, predlaže se korelacija sa Historijom, Likovnom i Muzičkom kulturom, kao i arhitekturom.</p>	
A.III.4. Čita i objašnjava informativne tekstove o historiji bosanskog, hrvatskog i srpskog jezika.	<ul style="list-style-type: none"> • Opisuje osobnosti bosanskog, srpskog i hrvatskog jezika u XIX stoljeću. • Prepoznaje i objašnjava proces standardizacije u bosanskom, hrvatskom i srpskom jeziku. • Navodi i opisuje gramatike i rječnike objavljene do kraja XIX stoljeća.
Poveznice sa ZJNPP	JZK-2.1.1, JZK-2.3.1, JZK-2.4.2.
Ključni sadržaji	
<ul style="list-style-type: none"> • Bosanski, hrvatski i srpski jezik u XIX stoljeću • Proces standardizacije u bosanskom, hrvatskom i srpskom jeziku • Gramatike i rječnici objavljeni do kraja XIX stoljeća 	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
<p>Ishod učenja usmjeren je na upoznavanje sa historijom bosanskog, hrvatskog i srpskog jezika. Priprema informativnih tekstova na date teme radi se na osnovu dostupne stručne literature, relevantnih internetskih izvora i udžbenika, s ciljem prilagođavanja uzrastu i interesovanjima učenica i učenika. Kod ostvarivanja zahtjeva ovog ishoda preporučuju se različiti informativni, književni i medijski tekstovi, te tekstovi o Bečkom književnom dogovoru, austrougarskom dobu i kulturno-jezičkom preporodu. Kroz rad na informativnom tekstu učenice i učenici trebaju razumjeti, usvojiti i pravilno koristiti nove pojmove. Također, mogu se organizirati aktivnosti kroz koje učenice i učenici na osnovu predznanja i istraživanja različitih izvora (enciklopedije, stručna literature, internet) prikupljaju informacije u vezi sa navedenim sadržajima potrebnim za ostvarenje ovog ishoda, te pripremaju samostalna ili grupna izlaganja. U tom kontekstu, kod učenica i učenika se razvijaju vještine analiziranja načina na koje se provjerava istinitost i relevantnost informacija u informativnom tekstu (izvori informacija), te uočava ulogu relevantnosti autora takvih tekstova. U tom kontekstu ovaj ishod učenja</p>	

može se kombinirati sa ishodima A.III.5, C.III.1 i C.III.2. Kod ostvarivanja zahtjeva ovog ishoda preporučuju se metode učenja koje potiču i razvijaju učeničku samostalnost, saradničko učenje, komunikativnost i kreativnost (npr. istraživanje, izvještavanje, izrada prezentacija i plakata, timski rad, debate, rasprave i sl.). Učenice i učenici samostalno čitaju i istražuju jedan ili više informativnih tekstova. Nužno je u toku jedne školske godine ostvariti kompletan ishod učenja, sa svim njegovim razradama. Ishod učenja i njegove razrade ne ostvaruju se u toku jednog nastavnog časa nego postepeno i u kontinuitetu na više časova, u skladu sa procjenom nastavnice / nastavnika. Moguće je više pojedinačnih razrada ovog ishoda kombinirati u realizaciji jednog časa u zavisnosti od planiranih sadržaja i aktivnosti. Također, predlaže se korelacija sa Historijom i Informatikom.

<p>A.III.5. Integriše i procjenjuje sadržaj predstavljen u različitim medijima i formatima.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Analizira filmske, pozorišne i druge adaptacije književnog djela procjenjujući kako svaka verzija tumači polazni tekst • Procjenjuje na koje je jezičke, vizuelne, auditivne i audiovizuelne načine oblikovan medijski tekst i koje su funkcije tih odabira • Koristi, analizira i vrednuje multimedijalne sadržaje kao višestruke izvore informacija različitih vrsta. • Čita, objašnjava i predstavlja podatke u grafičkim prikazima i tabelama.
--	---

<p>Poveznice sa ZJNPP</p>	<p>JZK-1.4.1, JZK-2.4.1, JZK-5.1.2.</p>
----------------------------------	--

Ključni sadržaji

- filmske adaptacija u skladu sa pročitanim književnim tekstovima i književnim temama (npr. *Zločin i kazna*)
- aktuelna pozorišna adaptacija (drama, opera, balet) u skladu sa pročitanim književnim tekstovima i književnim temama (npr. *Nora*, *Gospođa ministarka*)
- animirani i dokumentarni filmovi, radiodrame, radijske i televizijske emisije
- štampani i elektronički tekstovi, naučni i stručni radovi

Preporuke za ostvarenje ishoda

Ovaj ishod je usmjeren na uočavanje i uspostavljanje veze između istih ili sličnih sadržaja predstavljenih u različitim formatima (auditivni, vizuelni i audiovizuelni izvori). U tom kontekstu, učenice i učenici povezuju sadržaj o kojem su čitali sa filmskim scenama i kadrovima, te pozorišnim predstavama. Tekst se može porediti sa njegovim različitim vizualizacijama (filmska, pozorišna, muzička) s ciljem uočavanja sličnosti i razlika. Uočava se uloga različitih efekata u filmskoj i pozorišnoj adaptaciji, kao i razlika filmske, pozorišne i književne fabule. Istražuje se svrhovitost upotrebe različitih jezičkih, auditivnih, vizuelnih i audiovizuelnih sredstava u oblikovanju informacija koje se prenose različitim medijima. Stvaranjem problemskih situacija u nastavi, otkrivanjem i rješavanjem problema, učenice i učenici pripremaju se za samostalan pristup analizi filmova i pozorišnih predstava, kao i argumentovano vrednovanje, te pouzdanu i objektivnu vlastitu selekciju takvih sadržaja. Također, osposobljavaju se za čitanje, objašnjavanje, upoređivanje i predstavljanje podataka u različitim grafičkim prikazima i tabelama. U vezi sa čitanjem informativnih tekstova, integrišu se poznate i nove informacije, te se povezuju sa iskustvenim doživljajima, kako bi se mogli kreirati vlastiti sadržaji. Također, učenice i učenici procjenjuju i integrišu informacije prikupljene iz različitih izvora (književni i informativni tekstovi, internet, ankete i intervjui, televizijski, novinski i radijski sadržaji, ekranizacije, dramatisacije, muzičke obrade i sl.), kako bi se mogli njima koristiti. U tom kontekstu ovaj ishod učenja povezuje se sa ishodima C.III.1 i C.III.2. U toku školske godine treba se organizirati gledanje filmske i /ili pozorišne adaptacije u realnom ili virtualnom okruženju u vezi sa temama koje su se obrađivale kroz književne tekstove ili u vezi sa konkretnim književnim tekstovima, kako bi učenice i učenici akumulirali znanja prikupljena iz različitih formi u kojima je prikazan isti ili sličan sadržaj. Također, poželjno je organizirati posjete bibliotekama, muzejima i drugim kulturnim institucijama i manifestacijama kroz koje će učenice i učenici obogaćivati svoja znanja. Ukoliko postoji mogućnost, mogu se organizirati druženja sa piscima, pjesnicima, glumcima, dramaturzima, režiserima i sl. I na taj način, ovaj ishod povezuje se sa sadržajem ishoda C.III.1. Nužno je u toku jedne školske godine ostvariti kompletan ishod učenja, sa svim njegovim razradama. Ishod učenja i njegove razrade ne ostvaruju se u toku jednog nastavnog časa nego postepeno i u kontinuitetu na više časova, u skladu sa procjenom nastavnice / nastavnika. Moguće je više pojedinačnih razrada ovog ishoda kombinirati u realizaciji jednog časa u zavisnosti od planiranih sadržaja i aktivnosti. Također, predlaže se korelacija sa Informatikom, te filmskom i pozorišnom umjetnošću.

Oblast: B/ Jezička pismenost	
Ishod učenja	Razrada ishoda
B.III.1. Pokazuje vladanje gramatičkim pravilima i njihovom primjenom.	<ul style="list-style-type: none"> • Razlikuje sintaksički jezički nivo sa svim njegovim specifičnostima od drugih jezičkih nivoa. • Uočava razlike između sintakseme, sintagme i rečenice. • Razlikuje strukturno-semantičke tipove prostih rečenica. • Prepoznaje i razlikuje rečenične članove.
Poveznice sa ZJNPP	JZK-4.3.1.
Ključni sadržaji	
<ul style="list-style-type: none"> • Sintaksički jezički nivo: sintaksema, sintagma, rečenica, vezani tekst • Vrste sintagmi • Sintagma i rečenica • Kriterij za razlikovanje prostih rečenica • Klasifikacija rečenice po ustrojstvu i po ciljnoj usmjerenosti • Gramatičko ustrojstvo rečenica: predikat, subjekat, objekat, adverbijalne odredbe, atribut i apozicija 	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
<p>Ovaj ishod odnosi se na ovladavanje gramatičkim pravilima i njihovom pravilnom primjenom. Učenice i učenici nadograđuju prethodno stečena znanja, usvajajući osnovna gramatička pravila i primjenjujući ih u svakodnevnom pisanju i govorenju. Gramatička pravila mogu se usvajati na različitim književnim i informativnim tekstovima. S ciljem ostvarenja zahtjeva ovog ishoda i njegovih razrada nastavnica / nastavnik aktivnosti treba usmjeriti na razumijevanje funkcioniranja sintaksičkog nivoa standardnog jezika (sintaksema, sintagma, rečenica, rečenični članovi). U toku školske godine trebaju se uraditi dvije obavezne provjere stečenih znanja (NZOT). Zadatke treba pripremiti u skladu sa Blumovom taksonomijom (znati, razumjeti, primijeniti, analizirati, procijeniti, kreirati). Nužno je u toku jedne školske godine ostvariti kompletan ishod učenja, sa svim njegovim razradama. Ishod učenja i njegove razrade ne ostvaruju se u toku jednog nastavnog časa nego postepeno i u kontinuitetu na više časova, u skladu sa procjenom nastavnice / nastavnika. Moguće je više pojedinačnih razrada ovog ishoda kombinirati u realizaciji jednog časa u zavisnosti od planiranih sadržaja i aktivnosti. Realizacija aktivnosti s ciljem ostvarenja zahtjeva ovog ishoda učenja omogućava kombinovanje sa ishodom učenja B.III.2.</p>	
B.III.2. Pokazuje vladanje pravopisnim pravilima i njihovom primjenom.	<ul style="list-style-type: none"> • Pravilno upotrebljava veliko slovo u pisanju jednočlanih i višečlanih naziva. • Pravilno upotrebljava afrikate u korištenim riječima. • Pravilno upotrebljava reflekske jata (ije / je / e / i) u korištenim riječima. • Ispravno piše negaciju uz glagole. • Pravilno upotrebljava interpunkcijske znakove (zarez, dvotačka, tačka-zarez, crta).
Poveznice sa ZJNPP	JZK-4.3.2.
Ključni sadržaji	
<ul style="list-style-type: none"> • Malo početno slovo u različitim nazivima • Riječi iz poštovanja • Pravila upotrebe interpunkcijskih znakova (zarez, dvotačka, tačka-zarez, crta) 	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
<p>Ovaj ishod odnosi se na ovladavanje pravopisnim pravilima i njihovom primjenom. Nastavnica / nastavnik stvara poticajno okruženje i osmišljava aktivnosti pomoću kojih učenice i učenici uočavaju važnost potrebe pravilnog pisanja i govorenja. Učenice i učenici nadograđuju prethodno stečena znanja u vezi sa pravopisnim pravilima i primjenjuju ih u svakodnevnom pisanju. Pravopisna pravila mogu se usvajati na različitim književnim tekstovima. Učenice i učenici se osposobljavaju da primjenjuju pravila pisanja malog slova u različitim nazivima i imenima, ako i pravila pisanja riječi iz poštovanja. Također, razlikuju interpunkcijske znakove i pravilno ih upotrebljavaju, te uvježbaju pravila ijekavskog izgovora i pisanja, pravilnu upotrebu glasova / slova <i>č, ć, dž, đ, h i j</i>, kao i pisanje odrične riječi <i>ne</i> uz glagole. Nastavnica / nastavnik organizira različite vježbe u kojima će učenice i učenici moći primjenjivati usvojena pravila.</p>	

U toku jedne školske godine treba obavezno uraditi dvije pravopisne vježbe (po jednu u svakom polugodištu). Nužno je u toku jedne školske godine ostvariti kompletan ishod učenja, sa svim njegovim razradama. Ishod učenja i njegove razrade ne ostvaruju se u toku jednog nastavnog časa nego postepeno i u kontinuitetu na više časova, u skladu sa procjenom nastavnice / nastavnika. Moguće je više pojedinačnih razrada ovog ishoda kombinirati u realizaciji jednog časa u zavisnosti od planiranih sadržaja i aktivnosti. Realizacija aktivnosti s ciljem ostvarenja zahtjeva ovog ishoda učenja omogućava kombinovanje sa ishodom učenja B.III.1.

<p>B.III.3. Usvaja i koristi nove riječi i izraze.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Usvaja i ispravno koristi riječi i izraze određenog područja i tako obogaćuje rječnik riječima ili izrazima važnim za razumijevanje ili izražavanje. • Razjašnjava značenje nepoznatih, manje poznatih i višeznačnih riječi i izraza korištenjem podataka iz teksta ili konteksta, analizom sadržajnih dijelova riječi i korištenjem općeg i specijalizovanog referentnog materijala po potrebi. • Razumije preneseno značenje riječi, veza između riječi i nijansi u značenjima riječi. • Usvaja i ispravno koristi niz riječi i izraza iz određene oblasti dovoljnih za čitanje, pisanje i slušanje. • Pokazuje neovisnost u proširivanju rječnika kad naiđe na nepoznatu riječ koja je važna za razumijevanje ili izražavanje. • Prepoznaje i interpretira stilske figure u književnim tekstovima prilagođenim uzrastu. • Razlikuje književne riječi i izraze i njihovo značenje od neknjiževnih riječi i izraza i njihovog značenja. • Usvaja, razumije i koristi nove riječi iz informativnih tekstova. • Razumije i pravilno koristi nove riječi i izraze koji se odnose na sva tri književna roda. • Analizira utjecaj određenog izbora riječi na značenje teksta. • Učestvuje aktivno u kreiranju razrednog rječnika.
---	---

<p>Poveznice sa ZJNPP</p>	<p>JZK-1.3.1, JZK-1.3.2, JZK-2.3.1.</p>
----------------------------------	--

Ključni sadržaji

- Stilske figure
- Čitanjem i pisanjem do novih riječi
- Stručna leksika
- Sadržaji književnih i informativnih tekstova
- Razredni rječnik

Preporuke za ostvarenje ishoda

Ovaj ishod odnosi se na usvajanje i pravilno korištenje novih riječi. S ciljem ostvarivanja zahtjeva ovog ishoda i njegovih razrada nastavnica / nastavnik može se koristiti književnim i informativnim tekstovima koji se čitaju sa učenicama i učenicima, ali i sadržajima iz jezika (gramatike i pravopisa). Učenice i učenici se mogu koristiti različitim printanim i elektronskim rječnicima općeg i specijalizovanog sadržaja, kako bi pronašli značenja nepoznatih i manje poznatih riječi. U tom kontekstu ovaj ishod učenja povezan je sa ishodom C.III.1.

Učenice i učenici čitaju / slušaju tekst, uočavaju nepoznate riječi, razgovaraju o njima i njihovom značenju iz konteksta pročitano, zapisuju nepoznate riječi i njihova pojašnjenja, praveći vlastiti rječnik u pisanoj ili elektronskoj formi.

Nužno je u toku jedne školske godine ostvariti kompletan ishod učenja, sa svim njegovim razradama. Ishod učenja i njegove razrade ne ostvaruju se u toku jednog nastavnog časa nego postepeno i u kontinuitetu na više časova, u skladu sa procjenom nastavnice / nastavnika. Moguće je više pojedinačnih razrada ovog ishoda kombinirati u realizaciji jednog časa u zavisnosti od planiranih sadržaja i aktivnosti.

<p>Realizacija aktivnosti s ciljem ostvarenja zahtjeva ovog ishoda učenja omogućava kombinovanje sa ishodima učenja iz čitalačke pismenosti (A.III.1, A.III.3, A.III.4). U ostvarenju ovog ishoda može se ostvariti i korelacija sa drugim nastavnim predmetima, budući da se učenice i učenici mogu vještinama traganja za značenjima nepoznatih i manje poznatih riječi koristiti i u svim drugim nastavnim predmetima.</p>	
<p>B.III.4. Učestvuje efikasno u nizu razgovora i saradnji s različitim sagovornicima, nadogradnji na idejama drugih i izražavanju vlastitih ideja jasno i uvjerljivo.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Priprema se za diskusiju, nakon što pročita ili prouči materijal i oslanja se na tu pripremu i druge informacije koje ima o temi o kojoj se raspravlja na nivou razreda. • Postavlja konkretna pitanja i odgovora na postavljena pitanja uz objašnjenje i iznošenje detalja, dajući komentare koji doprinose ukupnom razumijevanju teme, teksta ili pitanja koji se razmatraju. • Prati pravila kolegijalne diskusije. • Prilagođava govor različitim kontekstima i komunikacijskim zadacima. • Izražava misli i ideje punim rečenicama.
<p>Poveznice sa ZJNPP</p>	<p>JZK-5.1.1, JZK-5.2.1, JZK-5.2.3.</p>
<p>Ključni sadržaji</p>	
<ul style="list-style-type: none"> • svi nastavni sadržaji nastavnog predmeta Bosanski / Hrvatski / Srpski jezik i književnost koji se izučavaju u 3. razredu srednje škole. • sadržaji izvanučioničke nastave (posjete, izleti, ekskurzije, gostovanja i sl.) 	
<p>Preporuke za ostvarenje ishoda</p>	
<p>Ovaj ishod odnosi se na učešće razgovorima i suradnji s različitim sugovornicima s ciljem izražavanja vlastitih ideja, kao i njihove nadogradnje. Ostvaruje se u kombinaciji sa svim drugim ishodima, kako iz jezičke pismenosti, tako i iz čitalačke i medijske pismenosti. Učenice i učenici se trebaju stavljati u situacije u kojima razgovaraju u parovima, na nivou malih grupa ili na nivou cijelog razreda, ali i sa nastavnicom / nastavnikom. Razgovori mogu biti potaknuti različitim sadržajima koje učenice i učenici čitaju, gledaju, slušaju i sl. Učenice i učenike treba podsticati da govore punim rečenicama, izražavajući svoje ideje i mišljenja jasno i uvjerljivo. Istovremeno, treba ih učiti i da slušaju i uvažavaju ideje i mišljenja drugih, pri tome poštujući dogovorena pravila kulture dijaloga i diskusije.</p> <p>Nastavnica / nastavnik organizira aktivnosti u kojima učenice i učenici prate dogovorena pravila za dijalog i diskusiju na uvažavajući način, drže se teme i povezuju svoje komentare s komentarima ostalih u razredu, izražavaju vlastite ideje, uključuju se u diskusiju o temama prilagođenim njihovom uzrastu, postavljaju pitanja sagovornicima i odgovaraju na pitanja svojih sagovornika, te nude odgovarajuća objašnjenja i pojedinosti u vezi sa traženim informacijama. Učenice i učenici se uče načinima prilagođavanja govora različitim kontekstima i komunikacijskim zadacima kroz izražavanje misli i ideja punim rečenicama.</p> <p>Nužno je u toku jedne školske godine ostvariti kompletan ishod učenja, sa svim njegovim razradama. Ishod učenja i njegove razrade ne ostvaruju se u toku jednog nastavnog časa nego postepeno i u kontinuitetu na više časova, u skladu sa procjenom nastavnice / nastavnika. Moguće je više pojedinačnih razrada ovog ishoda kombinirati u realizaciji jednog časa u zavisnosti od planiranih sadržaja i aktivnosti. Realizacija aktivnosti s ciljem ostvarenja zahtjeva ovog ishoda učenja omogućava kombinovanje sa svim drugim ishodima u sve tri oblasti (čitalačka, jezička i medijska pismenost). Usvojene vještine učenice i učenici mogu primjenjivati i u svim drugim nastavnim predmetima.</p>	
<p>B.III.5. Kreira jasne i smislene radove u kojima su sadržaj, organizacija i stil primjereni zadatku, svrsi i publici.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Piše radove koristeći se raspravljanjem kao tipom vezanog teksta. • Učestvuje u debati o određenoj temi. • Piše scenarij za film na osnovu pročitano književnog teksta. • Piše tekstove koji pripadaju različitim funkcionalnim stilovima.
<p>Poveznice sa ZJNPP</p>	<p>JZK-4.1.2, JZK-4.2.1, JZK-4.4.3.</p>

Ključni sadržaji	
<ul style="list-style-type: none"> • Raspravljjanje kao tip vezanog teksta • Debata na zadatu temu • Funkcionalni stilovi: reklamni, scenaristički i publicistički 	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
<p>Ovaj ishod odnosi se na razvijanje vještine kreiranja različitih radova uz prilagođavanje njihovog sadržaja, organizacije i stila datom zadatku, publici i svrsi. U tom kontekstu, ishod podrazumijeva kulturu pismenog i usmenog izražavanja. U toku školske godine obavezno se trebaju sa učenicama i učenicima uraditi školske pismene zadaće u skladu sa ključnim sadržajima, i to:</p> <ul style="list-style-type: none"> • u četverogodišnjim zanimanjima – 2 obavezne školske pismene zadaće (jedan tekst vezan za raspravljjanje kao tip vezanog teksta, jedan esej potaknut književnoumjetničkim djelom). <p>Pored obaveznih pismenih zadaća učenice i učenici pišu i jedan tekst funkcionalnog stila prema izboru. Također, organizuje se i usmena vježba koja podrazumijeva učešće u najmanje jednoj debati na zadatu temu. Prilikom objašnjavanja novih formi i oblika izražavanja nastavnica/nastavnik se treba koristiti uzornim tekstovima. Odabir tekstova (književnoumjetničkih i informativnih) prilagođava se razradi ishoda. Tekstovi se mogu nalaziti na spisku obaveznih i dodatnih tekstova, ali nastavnica /nastavnik može i samostalno odabrati književne i informativne tekstove za ostvarivanje ovog ishoda. Na osnovu dekonstrukcije takvih tekstova i skretanja pažnje na važne elemente koji odlikuju određenu formu i oblik izražavanja učenice i učenici mogu kroz različite aktivnosti kreirati vlastite sadržaje. Važno je poticati učenice i učenike da se izražavaju punim rečenicama, unoseći u govor što više detalja i vodeći računa da tekst koji pišu ima sve neophodne dijelove. Također, važno je insistirati na primjeni naučenih gramatičkih i pravopisnih pravila prilikom pisanja. Nužno je u toku jedne školske godine ostvariti kompletan ishod učenja, sa svim njegovim razradama. Ishod učenja i njegove razrade ne ostvaruju se u toku jednog nastavnog časa nego postepeno i u kontinuitetu na više časova, u skladu sa procjenom nastavnice/nastavnika. Moguće je više pojedinačnih razrada ovog ishoda kombinirati u realizaciji jednog časa u zavisnosti od planiranih sadržaja i aktivnosti.</p>	
<p>B.III.6. Piše rad usavršavajući ga planiranjem, revizijom, redigovanjem ili pokušajem novog pristupa.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Generira ideje za pisanje, prikupljajući ih iz različitih izvora i koristeći se prethodim iskustvom. • Mijenja napisani rad dodajući detalje, mijenjajući pristup i koristeći se uzornim dekonstruisanim tekstovima. • Rediguje napisani tekst, koristeći se usvojenim gramatičkim, pravopisnim i stilskim znanjima.
Poveznice sa ZJNPP	JZK-4.2.2.
Ključni sadržaji	
<ul style="list-style-type: none"> • slobodno pisanje u vezi sa obrađenim oblicima izražavanja • radionica kreativnog pisanja - pisanje diskurzivnog književnog oblika 	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
<p>Ovaj ishod učenja usmjeren je na razvijanje vještina kreativnog pisanja i usavršavanja napisanog rada uz primjenu procesa pisanja u pet koraka (generiranje ideja, pisanje, revizija, redigovanje, objavljivanje). Generiranje ideja podrazumijeva zajednički rad potaknut slikom, muzikom, pročitanim tekstom i sl. na osnovu kojih se dobijaju ideje za pisanje radova. Također, uče se načini mijenjanja prvih napisanih verzija radova s ciljem poboljšanja (revizija). U tom procesu od pomoći su dekonstruisani poticajni tekstovi u kojima su uočeni neki od važnih elemenata za poboljšavanje radova (npr. dodavanje detalja). Nastavnica / nastavnik može istovremeno sa učenicama i učenicima pisati svoj tekst, kako bi se na ličnom primjeru pokazao proces dodavanja detalja prvoj napisanoj verziji teksta. Proces redigovanja sadržajno uređenog teksta podrazumijeva gramatičko, pravopisno i stilsko dotjerivanje, a može se raditi na osnovu listi za redigovanje. Učenice i učenike treba podučiti strategijama za generiranje ideja i pisanje prve verzije priče (oluja ideja, grafički prikazi, crtanje, vruća olovka i sl.). Također može im se dati uputa da prvu verziju priče pišu tako što će ostavljati prazne redove između napisanih riječi i rečenica, kako bi mogli dodavati detalje i raditi reviziju napisane verzije. S ciljem revizije napisanog teksta mogu se organizovati aktivnosti u kojima će učenice i učenici međusobno u paru kontrolisati napisane radove, te davati povratne informacije. Završne revidirane i redigovane verzije priča mogu se kroz različite strategije objavljivanja podijeliti sa drugima u razredu, ali i šire (autorska stolica, objavljivanje u školskom časopisu, literarni konkursi i sl.).</p>	

Ovaj ishod učenja ostvaruje se u dva segmenta – slobodnom pisanju i radionici kreativnog pisanja. Slobodno pisanje se radi u vezi sa obrađenim oblicima izražavanja (B.III.5), podrazumijeva primjenu procesa pisanja u pet koraka i temelji se na osposobljavanju učenica i učenika za korištenje različitih strategija. Kreativno pisanje podrazumijeva aktivnosti kroz koje učenice i učenici mogu razvijati vlastite kreativne sposobnosti pisanja koristeći se različitim strategijama s ciljem kreiranja vlastitih tekstova. U 3. razredu učenice i učenici pišu diskurzivni književni oblik prema izboru. Nužno je u toku jedne školske godine ostvariti kompletan ishod učenja, sa svim njegovim razradama. Ishod učenja i njegove razrade ne ostvaruju se u toku jednog nastavnog časa nego postepeno i u kontinuitetu na više časova, u skladu sa procjenom nastavnice / nastavnika. Moguće je više pojedinačnih razrada ovog ishoda kombinirati u realizaciji jednog časa u zavisnosti od planiranih sadržaja i aktivnosti.

Oblast: C/ Medijska pismenost

Ishod učenja

C.III.1. Istražuje različite izvore u cilju izgradnje i prezentacije znanja i ideja.

Razrada ishoda

- Prikuplja i integriše relevantne informacije iz više printanih i / ili digitalnih izvora, te ih pravilno koristi, procjenjujući istovremeno kredibilitet svakog izvora.
- Provodi istraživačke projekte s ciljem proširivanja znanja o određenoj temi, crpeći informacije iz različitih izvora i praveći bilješke o tome.
- Citira ili parafrazira podatke i zaključke iz različitih izvora, istovremeno izbjegavajući plagiranje.
- Osigurava osnovne bibliografske informacije za izvore informacija.
- Vrednuje kulturne događaje i samostalno ili u grupi ih posjećuje u fizičkom i virtualnom okruženju (kino, pozorište, muzej).

Poveznice sa ZJNPP

JZK-4.4.1, JZK-4.4.2, JZK-5.1.2.

Ključni sadržaji

- svi nastavni sadržaji nastavnog predmeta Bosanski / Hrvatski / Srpski jezik i književnost koji se izučavaju u 3. razredu srednje škole
- Mogući izvori za prikupljanje informacija:
- Književni tekstovi
 - Informativni tekstovi
 - Nastava jezika (gramatike i pravopisa)
 - Štampani i elektronski informativni, naučno-popularni, naučni i stručni tekstovi; auditivni, vizuelni i audiovizuelni izvori
 - Kulturni sadržaji: pozorišne predstave, likovne izložbe, susreti s književnicima, posjete muzejima, kinu, medijskim kućama, raznim književnim i kulturnim festivalima i smotrama, sajmovima knjiga i sl.
 - Školske i izvanškolske kulturne manifestacije

Preporuke za ostvarenje ishoda

Ovaj ishod učenja usmjeren je na izgrađivanje vještine istraživanja različitih izvora informacija s ciljem izgradnje i prezentacije različitih sadržaja. Nastavnica / nastavnik treba organizirati različite aktivnosti u toku ostvarivanja ishoda iz čitalačke i jezičke pismenosti koje će uključivati pretraživanje različitih izvora s ciljem prikupljanja informacija, njihovog vrednovanja i selekcije, te korištenja. Preporučuju se metode i strategije učenja koje potiču i razvijaju učeničku samostalnost, komunikativnost i kreativnost. Kulturni sadržaji navedeni su kao prijedlozi, a preporučuju se dvije posjete odabranim sadržajima ili dvije aktivnosti godišnje. U toku prikupljanja materijala i izrade istraživačkih projekata učenice i učenici sudjeluju odgovorno u virtualnim društvenim mrežama. Nužno je u toku jedne školske godine ostvariti kompletan ishod učenja, sa svim njegovim razradama. Ishod učenja i njegove razrade ne ostvaruju se u toku jednog nastavnog časa nego postepeno i u kontinuitetu na više časova, u skladu sa procjenom nastavnice / nastavnika. Moguće je više pojedinačnih razrada ovog ishoda kombinirati u realizaciji jednog časa u zavisnosti od planiranih sadržaja i aktivnosti. Predlaže se korelacija sa Informatikom, Historijom, Likovnom i Muzičkom kulturom.

<p>C.III.2. Koristi različite kreativne postupke i / ili savremenu tehnologiju da kreira i objavi različite sadržaje, te ostvari interakciju i saradnju s drugima.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Istražuje različite digitalne alate za pisanje, razmjenu i objavljivanje različitih sadržaja • Koristeći različite digitalne alate učestvuje u izradi elektronskog razrednog rječnika. • Kreira prezentacije o različitim sadržajima, koristeći se prikupljenim informacijama i vlastitim doživljajem. • Koristeći se različitim alatima, učestvuje u pravljenju scenarija u vezi sa pročitanim književnim tekstom. • Koristeći se različitim alatima učestvuje u snimanju filma po urađenom scenariju.
<p>Poveznice sa ZJNPP</p>	<p>JZK-4.2.3, JZK-5.2.1, JZK-5.2.2.</p>
<p>Ključni sadržaji</p>	
<ul style="list-style-type: none"> • Digitalni alati za pisanje, razmjenu i objavljivanje različitih sadržaja • Elektronski razredni rječnik • Prezentacije • Vizualizacije pročitanih književnih djela 	
<p>Preporuke za ostvarenje ishoda</p>	
<p>Ovaj ishod učenja usmjeren je na korištenje različitih kreativnih postupaka i / ili savremene tehnologije s ciljem kreiranja i objavljivanja različitih sadržaja. Na osnovu čitanja književnih i informativnih tekstova, samostalnog istraživanja, kao i predznanja stečenih u nižim razredima učenice i učenici izrađuju prezentacije i različite vizualizacije (film, reklama, predstava i sl.) u vezi sa pročitanim sadržajima. Za izradu navedenih sadržaja koriste se različitim dostupnim digitalnim alatima.</p> <p>U jezičkom izbornom području učenice i učenici se poznaju sa osnovnom filmskom terminologijom, te snimaju film u vezi sa pročitanim književnim djelom prema izboru. Budući da se u 3. razredu upoznaju i sa scenarističkim stilom, te pišu scenarij, ovaj ishod se povezuje sa ishodima A.III.1 i B.III.5.</p> <p>Nužno je u toku jedne školske godine ostvariti kompletan ishod učenja, sa svim njegovim razradama. Ishod učenja i njegove razrade ne ostvaruju se u toku jednog nastavnog časa nego postepeno i u kontinuitetu na više časova, u skladu sa procjenom nastavnice / nastavnika. Moguće je više pojedinačnih razrada ovog ishoda kombinirati u realizaciji jednog časa u zavisnosti od planiranih sadržaja i aktivnosti.</p>	

4. razred /60 nastavnih sati godišnje/

Oblast: A/ Čitalačka pismenost	
Ishod učenja	Razrada ishoda
A.IV.1. Pažljivo čita ili sluša tekst u cilju razumijevanja i donošenja logičkih zaključaka.	<ul style="list-style-type: none"> • Samostalno čita, doživljava, tumači i upoređuje književna djela i razvija estetski senzibilitet i afinitet prema književnosti. • Pronalazi čvrste i korisne dokaze iz književnog djela kojima potkrepljuje svoje dojmove, mišljenja i stavove. • Analizira djelo i argumentira analizu dijelovima teksta te donosi zaključke. • Povezuje tekst sa aktualnim situacijama na temelju iskustva. • Razvija književni ukus i stvara trajne čitalačke navike. • Analizira različita gledišta ili kulturološko iskustvo koje se odražavaju u književnom djelu, razumijevajući pojam kulturnog identiteta. • Čita, razumije i analizira informativne tekstove o književnohistorijskim razdobljima. • Čita, razumije i analizira informativne tekstove o funkcionalnim stilovima.
Poveznice sa ZJNPP	JZK-1.1.1, JZK-1.4.2, JZK-1.5.1.
Ključni sadržaji	
OBAVEZNI TEKSTOVI <ul style="list-style-type: none"> • lirika: M. Dizdar, <i>Kameni spavač</i>; A. Sidran, <i>izbor iz poezije</i>; B. Alikadić, <i>izbor iz poezije</i> • epika u prozi: A. Kami, <i>Stranac</i>; I. Andrić, <i>Prokleta avlija i izbor iz pripovjedaka</i>; M. Selimović, <i>Derviš i smrt</i>; R. Marinković, <i>Ruke</i> • drama: I. Brešan, <i>Predstava „Hamleta“ u selu Mrđuša Donja</i> • informativni tekstovi: Književnost XX stoljeća – modernizam (egzistencijalizam, filozofija apsurdna, magijski realizam); Postmodernizam; Književnost XXI stoljeća; Tradicionalni funkcionalni stilovi (naučni i administrativni); Uvođenje novih stilova (retorički stil) DODATNI TEKSTOVI <ul style="list-style-type: none"> • lirika: B. Pasternak, izbor iz poezije; V. Parun, izbor iz poezije; N. Šop, izbor iz poezije; Amir Brka, izbor iz poezije • epika u prozi: M. Selimović, <i>Tvrđava</i>; Kiš, <i>Grobnica za Borisa Davidovića</i>; Dž. Karahasan, <i>Istočni diwan</i>; D. Ovčina, <i>Kad sam bio hodža</i>; H. Hesse, <i>Stepski vuk</i>, E. Hemingway, <i>Starac i more</i>; Ć. Sijarić, izbor iz pripovjedaka; D. Sušić, <i>Pobune</i>; I. S. Kulenović, <i>Ponornica</i>; N. Ibrišimović, <i>Ugursuz</i> • drama: S. Becket, <i>U očekivanju Godoa</i> • diskurzivni rod – putopisi: A. Isaković, izbor iz putopisa 	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
<p>Ovaj ishod učenja usmjeren je na doživljajne aspekte čitanja književnih i informativnih tekstova, razumijevanje pročitanih tekstova, te izražavanje vlastitog stava praćeno argumentacijom koja je prilagođena uzrastu učenika i učenika. Kroz ovaj ishod učenja trebaju se razvijati vrijednosti kao što su: hrabrost, poštovanje, odgovornost, pravičnost, prijateljstvo, odanost, solidarnost, patriotizam, ljubav, empatija, iskrenost, kao i druge vrijednosti u vezi sa datim tekstovima. Obavezni književni tekstovi za cjelovito čitanje su: A. Kami, <i>Stranac</i>, I. Andrić, <i>Prokleta avlija</i>, M. Selimović, <i>Derviš i smrt</i></p> <p>Priprema informativnih tekstova na date teme radi se na osnovu dostupne stručne literature, relevantnih internetskih izvora i udžbenika, s ciljem prilagođavanja uzrastu i interesovanjima učenika i učenika. Kroz rad na informativnom tekstu trebaju se razumjeti i pravilno koristiti novi pojmovi. Učenice i učenici, također, analiziraju na koji način se provjerava istinitost i relevantnost informacija u informativnom tekstu (izvori informacija), te uočavaju ulogu relevantnosti autora takvih tekstova. U tom kontekstu ovaj ishod učenja može se kombinirati sa ishodima A.IV.5 i C.IV.1.</p>	

U toku školske godine trebaju se uraditi svi obavezni tekstovi. U skladu sa vlastitom procjenom, mogućnostima i interesovanjima učenica i učenika, te raspoloživim vremenom mogu se uraditi i neki od dodatnih tekstova. Treba se voditi računa da se tekstovi obrađuju detaljno, u kontinuitetu, na većem broju časova, kako bi se maksimalno iskoristili njihovi potencijali. Trebaju se organizirati aktivnosti u kojima učenice i učenici samostalno predstavljaju književne i informativne tekstove usmeno, pismeno, vizuelno ili na neki drugi kreativan način, koristeći se prethodno stečenim znanjima i vještinama. Nužno je u toku jedne školske godine ostvariti kompletan ishod učenja, sa svim njegovim razradama. Ishod učenja i njegove razrade ne ostvaruju se u toku jednog nastavnog časa nego postepeno i u kontinuitetu na više časova, u skladu sa procjenom nastavnice / nastavnika. Moguće je više pojedinačnih razrada ovog ishoda kombinirati u realizaciji jednog časa u zavisnosti od planiranih sadržaja i aktivnosti. Ostvarivanje zahtjeva ovog ishoda učenja može se kombinirati sa ostvarivanjem zahtjeva ishoda A.IV.2 i A.IV.3. Također, predlaže se korelacija sa Informatikom, Historijom, Likovnom i Muzičkom kulturom.

<p>A.IV.2. Analizira i upoređuje književne tekstove iste teme, strukture ili žanra na sadržajnom i izražajnom nivou i različite interpretacije književnih djela.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Analizira povezanost književnih djela s drugim književnim djelima prema strukturi, temi ili žanru. • Analizira i uspoređuje bosanskohercegovačka i svjetska književna djela primjenjujući književnoteorijske pojmove vezane za prozne, poetske i dramske vrste. • Analizira različite interpretacije književnih djela koristeći stručnu literaturu i druge izvore saznanja. • Upoređuje svoje interpretacije sa interpretacijama književnih kritičara i esejista. • Uočava i opisuje intertekstualne veze među tekstovima. • Analizira i uspoređuje informativni tekst u odnosu na književni tekst. • Unapređuje znanja o vlastitoj kulturi i drugim savremenim i klasičnim kulturama, književnoj tradiciji, kao i univerzalnim vrijednostima humanističke baštine i višejezičnosti.
---	--

<p>Poveznice sa ZJNPP</p>	<p>JZK-1.1.2, JZK-1.1.3, JZK-1.2.2.</p>
----------------------------------	--

Ključni sadržaji

<p>OBAVEZNI TEKSTOVI</p> <ul style="list-style-type: none"> • lirika: M. Dizdar, <i>Kameni spavač</i>; A. Sidran, <i>izbor iz poezije</i>; B. Alikadić, <i>izbor iz poezije</i> • epika u prozi: A. Kami, <i>Stranac</i>; I. Andrić, <i>Prokleta avlija i izbor iz pripovjedaka</i>; M. Selimović, <i>Derviš i smrt</i>; R. Marinković, <i>Ruke</i> • drama: I. Brešan, <i>Predstava „Hamleta“ u selu Mrduša Donja</i> • informativni tekstovi: Književnost XX stoljeća – modernizam (egzistencijalizam, filozofija apsurdna, magijski realizam); Postmodernizam; Književnost XXI stoljeća; Tradicionalni funkcionalni stilovi (naučni i administrativni); Uvođenje novih stilova (retorički stil) <p>DODATNI TEKSTOVI</p> <ul style="list-style-type: none"> • lirika: B. Pasternak, <i>izbor iz poezije</i>; V. Parun, <i>izbor iz poezije</i>; N. Šop, <i>izbor iz poezije</i>; Amir Brka, <i>izbor iz poezije</i> • epika u prozi: M. Selimović, <i>Tvrđava</i>; Kiš, <i>Grobnica za Borisa Davidovića</i>; Dž. Karahasan, <i>Istočni diwan</i>; D. Ovčina, <i>Kad sam bio hodža</i>; H. Hesse, <i>Stepski vuk</i>, E. Hemingway, <i>Starac i more</i>; Č. Sijarić, <i>izbor iz pripovjedaka</i>; D. Sušić, <i>Pobune</i>; S. Kulenović, <i>Ponornica</i>; N. Ibrišimović, <i>Ugursuz</i> • drama: S. Becket, <i>U očekivanju Godoa</i> • diskurzivni rod – putopisi: A. Isaković, <i>izbor iz putopisa</i>

Preporuke za ostvarenje ishoda

Ovaj ishod učenja usmjeren je na razumijevanje i opisivanje sadržajnih i izražajnih elemenata tekstova koji se čitaju uz pravilno ovladavanje književnoteorijskim pojmovima. Književnoteorijski pojmovi kojima se treba ovladati su:

- epika: roman i pripovijetka; struktura proznog djela: tema, pripovjedač, fabula, siže, kompozicija, karakterizacija i tipologija likova, ideja, motivi;
- lirika: obilježja lirike, lirske vrste, struktura lirske pjesme: tema, motiv, pjesničke slike, rima, strofa, stih, ritam, vrste usmene i pisane lirike, atmosfera i raspoloženje, stilska izražajna sredstva;
- drama: drama, komedija i obilježja komedije i drama u užem smislu, struktura dramskog teksta, dramski sukob, dramska napetost, protagonist, dijalog, monolog;
- esej i obilježja eseja;
- putopis i obilježja putopisa.

U analizi se primjenjuju prethodno stečena književnoteorijska znanja, a novi pojmovi uvode se prema vrsti i temi teksta koji se čita. Pojedine elemente književne strukture učenice i učenici uvijekbavaju prepoznati na različitim cjelovitim tekstovima ili s njima povezanim odlomcima. Također, prepoznaju i objašnjavaju specifičnosti informativnog teksta u odnosu na književni. Učenice i učenici u cjelini čitaju i samostalno interpretiraju (kao lektiru) roman, pripovijetku, dramu, lirske pjesme po izboru, te diskurzivni rod po izboru. Učenje i podučavanje o umjetnosti i specifičnosti književne umjetnosti povezuje se s umjetničkim djelima i književnim tekstovima s ciljem shvatanja književnosti kao umjetnosti, shvatanja posebnosti književnosti u odnosu prema drugim umjetnostima, određivanja dodirnih tačaka sa srodnim umjetnostima i uočavanja razlike između književnog jezika i drugih oblika jezičkog izražavanja. Nastavnica / nastavnik može samostalno odabrati umjetnička djela za ostvarivanje zahtjeva ovog ishoda (npr. reprodukcije, replike, umjetnička djela, muzičke kompozicije).

U toku školske godine trebaju se uraditi svi obavezni tekstovi. U skladu sa vlastitom procjenom, mogućnostima i interesovanjima učenica i učenika, te raspoloživim vremenom mogu se uraditi i neki od dodatnih tekstova. Treba se voditi računa da se tekstovi obrađuju detaljno u kontinuitetu na većem broju časova, kako bi se maksimalno iskoristili njihovi potencijali.

Nužno je u toku jedne školske godine ostvariti kompletan ishod učenja, sa svim njegovim razradama. Ishod učenja i njegove razrade ne ostvaruju se u toku jednog nastavnog časa nego postepeno i u kontinuitetu na više časova, u skladu sa procjenom nastavnice / nastavnika. Moguće je više pojedinačnih razrada ovog ishoda kombinirati u realizaciji jednog časa u zavisnosti od planiranih sadržaja i aktivnosti. Ostvarivanje zahtjeva ovog ishoda učenja može se kombinirati sa ostvarivanjem zahtjeva ishoda A.IV.1, A.IV.3 i A.IV.5. Također, predlaže se korelacija sa Historijom i različitim vrstama umjetnosti (filmska, likovna, muzička).

A.IV.3. Analizira i obrazlaže slijed književnih poetika i razdoblja i kritički prosuđuje utjecaj različitih konteksta na književni tekst.

- Analizira književno razdoblje .
- Analizira obilježja književnog razdoblja u književnom djelu.
- Analizira dominantne književne vrste u književnim razdobljima koja se obrađuju.
- Argumentira primjerima iz teksta obilježja književnog razdoblja u kojem je djelo nastalo.
- Analizira i upoređuje književna djela s obzirom na književno-historijski kontekst u kojem nastaju.
- Obrazlaže slijed književnih poetika i razdoblja na književnim djelima.
- Analizira razlike i sličnosti između književnih djela nastalih u različitim književnim razdobljima i pravcima.
- Analizira i upoređuje obilježja književnih djela južnoslavenskih naroda sa tekstovima svjetske književnosti s obzirom na vrijeme nastanka.
- Spoznaje kako obrazovna moć književnosti prerasta svoje estetske okvire i širi se na upoznavanje objektivne stvarnosti i život ljudi u različitim vremenima i razdobljima.

Poveznice sa ZJNPP

JZK-1.4.3, JZK-1.5.1, JZK-2.5.1.

Ključni sadržaji	
OBAVEZNI TEKSTOVI	
<ul style="list-style-type: none"> književnost XX stoljeća (modernizam i postmodernizam): M. Dizdar, <i>Kameni spavač</i>; A. Sidran, <i>izbor iz poezije</i>; B. Alikadić, <i>izbor iz poezije</i>; A. Kami, <i>Stranac</i>; I. Andrić, <i>Prokleta avlija i pripovijetke po izboru</i>; M. Selimović, <i>Derviš i smrt</i>; R. Marinković, <i>Ruke</i>; I. Brešan, <i>Predstava „Hamleta“ u selu Mrduša Donja</i> književnost XXI stoljeća: D. Ovčina, <i>Kad sam bio hodža</i> informativni tekstovi: Književnost XX stoljeća – modernizam (egzistencijalizam, filozofija apsurdna, magijski realizam), Postmodernizam, Književnost XXI stoljeća 	
DODATNI TEKSTOVI	
<ul style="list-style-type: none"> književnost XX stoljeća (modernizam i postmodernizam): B. Pasternak, izbor iz poezije; D. Kiš, Grobnica za Borisa Davidovića; Dž. Karahasan, Istočni diwan; H. Hesse, Stepski vuk; S. Becket, <i>U očekivanju Godoa</i>; E. Hemingway, <i>Starac i more</i>; S. Kulenović, <i>Ponornica</i>; Ć. Sijarić, izbor iz pripovjedaka; D. Sušić, <i>Pobune</i>; N. Ibrišimović, <i>Ugursuz</i>; A. Isaković, izbor iz putopisa; V. Parun, izbor iz poezije; N. Šop, izbor iz poezije književnost XXI stoljeća: M. Vešović, <i>Poljska konjica</i>; A. Brka, izbor iz poezije 	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
<p>Ovaj ishod učenja usmjeren je na kontekstualizaciju književnih tekstova u skladu sa književnim i historijskim razdobljem u kojem se javljaju. Učenice i učenici na osnovu znanja prikupljenih iz informativnih tekstova, te pročitanih književnih djela ovladavaju obilježjima pojedinih književnih razdoblja, kao i društvenim kontekstom u kojem se javljaju. Oslanjajući se na znanja iz historije i koristeći se određenim historijskim izvorima, kao i književnohistorijskim tekstovima, učenice i učenici opisuju društveno-historijski i kulturni kontekst razdoblja koje se obrađuje. Također, u toku interpretacije književnih djela objašnjavaju utjecaj historijskih, društvenih, političkih i kulturnih prilika na tematiku, stil, recepciju i druge osobnosti književnog djela. U toku školske godine trebaju se uraditi svi obavezni tekstovi. U skladu sa vlastitom procjenom, mogućnostima i interesovanjima učenica i učenika, te raspoloživim vremenom mogu se uraditi i neki od dodatnih tekstova. Treba se voditi računa da se tekstovi obrađuju detaljno u kontinuitetu na većem broju časova, kako bi se maksimalno iskoristili njihovi potencijali. Nužno je u toku jedne školske godine ostvariti kompletan ishod učenja, sa svim njegovim razradama. Ishod učenja i njegove razrade ne ostvaruju se u toku jednog nastavnog časa nego postepeno i u kontinuitetu na više časova, u skladu sa procjenom nastavnice / nastavnika. Moguće je više pojedinačnih razrada ovog ishoda kombinirati u realizaciji jednog časa u zavisnosti od planiranih sadržaja i aktivnosti. Ostvarivanje zahtjeva ovog ishoda učenja može se kombinirati sa ostvarivanjem zahtjeva ishoda A.IV.1, A.IV.2 i A.IV.5. Također, predlaže se korelacija sa Historijom, Likovnom i Muzičkom kulturom, kao i arhitekturom.</p>	
A.IV.4. Čita i objašnjava informativne tekstove o historiji bosanskog, hrvatskog i srpskog jezika.	<ul style="list-style-type: none"> Opisuje osobnosti bosanskog, srpskog i hrvatskog jezika u XX stoljeću. Opisuje razvoj i raslojavanje standardne novoštokavštine u XX stoljeću. Navodi i opisuje gramatike i rječnike objavljene do kraja XX stoljeća i u XXI stoljeću. Opisuje razvoj i raslojavanje standardne novoštokavštine u XX stoljeću.
Poveznice sa ZJNPP	JZK-2.1.1, JZK-2.3.1, JZK-2.4.2.
Ključni sadržaji	
<ul style="list-style-type: none"> Osobnosti bosanskog, hrvatskog i srpskog jezika u XX stoljeću Gramatike i rječnici do kraja XX stoljeća i u XXI stoljeću 	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
<p>Ishod učenja usmjeren je na upoznavanje sa historijom bosanskog, hrvatskog i srpskog jezika. Priprema informativnih tekstova na date teme radi se na osnovu dostupne stručne literature, relevantnih internetskih izvora i udžbenika, s ciljem prilagođavanja uzrastu i interesovanjima učenica i učenika. Kod ostvarivanja zahtjeva ovog ishoda preporučuju se različiti informativni, književni i medijski tekstovi, te tekstovi o Novosadskom književnom dogovoru i Simpoziju o jezičkoj toleranciji u Sarajevu i Mostaru. Kroz rad na informativnom tekstu učenice i učenici trebaju razumjeti, usvojiti i pravilno koristiti nove pojmove. Također, mogu se organizirati aktivnosti kroz koje učenice i učenici na osnovu predznanja i istraživanja različitih izvora (enciklopedije, stručna literature, internet) prikupljaju informacije u vezi sa navedenim sadržajima potrebnim za ostvarenje ovog ishoda, te pripremaju samostalna ili grupna izlaganja. U tom kontekstu, kod učenica i učenika se razvijaju vještine analiziranja načina na koje se provjerava istinitost i relevantnost informacija u</p>	

informativnom tekstu (izvori informacija), te uočava ulogu relevantnosti autora takvih tekstova. U tom kontekstu ovaj ishod učenja može se kombinirati sa ishodima A.IV.5, C.IV.1 i C.IV.2. Kod ostvarivanja zahtjeva ovog ishoda preporučuju se metode učenja koje potiču i razvijaju učeničku samostalnost, saradničko učenje, komunikativnost i kreativnost (npr. istraživanje, izvještavanje, izrada prezentacija i plakata, timski rad, debate, rasprave i sl.). Učenice i učenici samostalno čitaju i istražuju jedan ili više informativnih tekstova. Nužno je u toku jedne školske godine ostvariti kompletan ishod učenja, sa svim njegovim razradama. Ishod učenja i njegove razrade ne ostvaruju se u toku jednog nastavnog časa nego postepeno i u kontinuitetu na više časova, u skladu sa procjenom nastavnice / nastavnika. Moguće je više pojedinačnih razrada ovog ishoda kombinirati u realizaciji jednog časa u zavisnosti od planiranih sadržaja i aktivnosti. Također, predlaže se korelacija sa Historijom i Informatikom.

<p>A.IV.5. Integriše i procjenjuje sadržaj predstavljen u različitim medijima i formatima.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Analizira i prosuđuje filmske, pozorišne i druge adaptacije književnog djela procjenjujući kako svaka verzija tumači polazni tekst • Procjenjuje na koje je jezičke, vizuelne, auditivne i audiovizuelne načine oblikovan medijski tekst i koje su funkcije tih odabira • Koristi, analizira, upoređuje i vrednuje multimedijalne sadržaje kao višestruke izvore informacija različitih vrsta. • Čita, objašnjava i predstavlja podatke u grafičkim prikazima i tabelama.
---	--

<p>Poveznice sa ZJNPP</p>	<p>JZK-1.4.1, JZK-2.4.1, JZK-5.1.2.</p>
----------------------------------	--

Ključni sadržaji

- filmske adaptacija u skladu sa pročitanim književnim tekstovima i književnim temama (npr. *Stranac, Derviš i smrt, Ugursuz, Prokleta avlija*)
- aktuelna pozorišna adaptacija (drama, opera, balet) u skladu sa pročitanim književnim tekstovima i književnim temama (npr. *Derviš i smrt, Prokleta avlija*)
- stripovna adaptacija: *Žak Fernandez, Stranac*
- animirani i dokumentarni filmovi, radiodrame, radijske i televizijske emisije
- štampani i elektronički tekstovi, naučni i stručni radovi

Preporuke za ostvarenje ishoda

Ovaj ishod je usmjeren na uočavanje i uspostavljanje veze između istih ili sličnih sadržaja predstavljenih u različitim formatima (auditivni, vizuelni i audiovizuelni izvori). U tom kontekstu, učenice i učenici povezuju sadržaj o kojem su čitali sa filmskim scenama i kadrovima, te pozorišnim predstavama. Tekst se može porediti sa njegovim različitim vizualizacijama (filmska, pozorišna, muzička) s ciljem uočavanja sličnosti i razlika. Uočava se uloga različitih efekata u filmskoj i pozorišnoj adaptaciji, kao i razlika filmske, pozorišne i književne fabule. Istražuje se svrhovitost upotrebe različitih jezičkih, auditivnih, vizuelnih i audiovizuelnih sredstava u oblikovanju informacija koje se prenose različitim medijima. Stvaranjem problemskih situacija u nastavi, otkrivanjem i rješavanjem problema, učenice i učenici pripremaju se za samostalan pristup analizi filmova i pozorišnih predstava, kao i argumentovano vrednovanje, te pouzdanu i objektivnu vlastitu selekciju takvih sadržaja. Također, osposobljavaju se za čitanje, objašnjavanje, upoređivanje i predstavljanje podataka u različitim grafičkim prikazima i tabelama. U vezi sa čitanjem informativnih tekstova, integrišu se poznate i nove informacije, te se povezuju sa iskustvenim doživljajima, kako bi se mogli kreirati vlastiti sadržaji. Također, učenice i učenici procjenjuju i integrišu informacije prikupljene iz različitih izvora (književni i informativni tekstovi, internet, ankete i intervjui, televizijski, novinski i radijski sadržaji, ekranizacije, dramatizacije, muzičke obrade i sl.), kako bi se mogli njima koristiti. U tom kontekstu ovaj ishod učenja povezuje se sa ishodima C.IV.1 i C.IV.2. U toku školske godine treba se organizirati gledanje filmske i /ili pozorišne adaptacije u realnom ili virtualnom okruženju u vezi sa temama koje su se obrađivale kroz književne tekstove ili u vezi sa konkretnim književnim tekstovima, kako bi učenice i učenici akumulirali znanja prikupljena iz različitih formi u kojima je prikazan isti ili sličan sadržaj. Također, poželjno je organizirati posjete bibliotekama, muzejima i drugim kulturnim institucijama i manifestacijama kroz koje će učenice i učenici obogaćivati svoja znanja. Ukoliko postoji mogućnost, mogu se organizirati druženja sa piscima, pjesnicima, glumcima, dramaturzima, režiserima i sl. I na taj način, ovaj ishod povezuje se sa sadržajem ishoda C.IV.1. Nužno je u toku jedne školske godine ostvariti kompletan ishod učenja, sa svim njegovim razradama. Ishod učenja i njegove razrade ne ostvaruju se u toku jednog nastavnog časa nego postepeno i u kontinuitetu na više časova, u skladu sa procjenom nastavnice / nastavnika. Moguće je više pojedinačnih razrada ovog ishoda kombinirati u realizaciji jednog časa u zavisnosti od planiranih sadržaja i aktivnosti. Također, predlaže se korelacija sa Informatikom, te filmskom i pozorišnom umjetnošću.

Oblast: B/ Jezička pismenost	
Ishod učenja	Razrada ishoda
B.IV.1. Pokazuje vladanje gramatičkim pravilima i njihovom primjenom.	<ul style="list-style-type: none"> • Razlikuje složenu rečenicu od proste rečenice. • Prepoznaje i razlikuje vrste nezavisnosloženih rečenica. • Prepoznaje i razlikuje vrste zavisnosloženih rečenica. • Prepoznaje i razlikuje zavisnosložene od nezavisnosloženih rečenica. • Razlikuje leksičko-semantički jezički nivo sa svim njegovim specifičnostima od drugih jezičkih nivoa. • Prepoznaje i razlikuje različite značenjske odnose među riječima i rečenicama.
Poveznice sa ZJNPP	JZK-4.3.1.
Ključni sadržaji	
<ul style="list-style-type: none"> • Pojam složene rečenice i načini njenog nastajanja • Klasifikacija složenih rečenica: nezavisnosložene i zavisnosložene • Nezavisnosložene rečenice: naporednost, koordinacija i glavni tipovi nezavisnosloženih rečenica • Zavisnosložene rečenice: subordinacija, podređenost, glavni tipovi zavisnosloženih rečenica • Semantika i njen odnos prema sintaksi • Značenjski odnosi među riječima: sinonimija, antonimija, homonimija i hiponimija • Značenjski odnosi među rečenicama: fraza, kontradikcija, tautologija, dvosmislenost 	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
<p>Ovaj ishod odnosi se na ovladavanje gramatičkim pravilima i njihovom pravilnom primjenom. Učenice i učenici nadograđuju prethodno stečena znanja, usvajajući osnovna gramatička pravila i primjenjujući ih u svakodnevnom pisanju i govorenju. Gramatička pravila mogu se usvajati na različitim književnim i informativnim tekstovima.</p> <p>S ciljem ostvarenja zahtjeva ovog ishoda i njegovih razrada nastavnica / nastavnik aktivnosti treba usmjeriti na razumijevanje funkcioniranja sintaksičkog, semantičkog i stilističkog nivoa standardnog jezika.</p> <p>U toku školske godine trebaju se uraditi dvije obavezne provjere stečenih znanja (NZOT). Zadatke treba pripremiti u skladu sa Blumovom taksonomijom (znati, razumjeti, primijeniti, analizirati, procijeniti, kreirati). Nužno je u toku jedne školske godine ostvariti kompletan ishod učenja, sa svim njegovim razradama. Ishod učenja i njegove razrade ne ostvaruju se u toku jednog nastavnog časa nego postepeno i u kontinuitetu na više časova, u skladu sa procjenom nastavnice / nastavnika. Moguće je više pojedinačnih razrada ovog ishoda kombinirati u realizaciji jednog časa u zavisnosti od planiranih sadržaja i aktivnosti. Realizacija aktivnosti s ciljem ostvarenja zahtjeva ovog ishoda učenja omogućava kombinovanje sa ishodom učenja B.IV.2.</p>	
B.IV.2. Pokazuje vladanje pravopisnim pravilima i njihovom primjenom.	<ul style="list-style-type: none"> • Pravilno piše riječi stranog porijekla. • Pravilno upotrebljava veliko slovo u pisanju jednočlanih i višečlanih naziva. • Pravilno upotrebljava pravila sastavljenog i rastavljenog pisanja riječi, te razlikuje složenice i polusloženice. • Pravilno rastavlja riječi na kraju reda. • Pravilno piše skraćenice. • Pravilno upotrebljava afrikate u korištenim riječima. • Pravilno upotrebljava reflekske jata (ije / je / e / i) u korištenim riječima. • Ispravno piše negaciju uz glagole.
Poveznice sa ZJNPP	JZK-4.3.2.
Ključni sadržaji	
<ul style="list-style-type: none"> • Pravila pisanja riječi stranog porijekla • Pravila upotrebe interpunkcijskih znakova (navodnici, upitnik, uzvičnik, tri tačke, kosa crta, crtica i zagrada) 	

Preporuke za ostvarenje ishoda

Ovaj ishod odnosi se na ovladavanje pravopisnim pravilima i njihovom primjenom. Nastavnica / nastavnik stvara poticajno okruženje i osmišljava aktivnosti pomoću kojih učenice i učenici uočavaju važnost potrebe pravilnog pisanja i govorenja. Učenice i učenici nadograđuju prethodno stečena znanja u vezi sa pravopisnim pravilima i primjenjuju ih u svakodnevnom pisanju. Pravopisna pravila mogu se usvajati na različitim književnim tekstovima.

Učenice i učenici se osposobljavaju da primjenjuju pravila pisanja riječi stranog porijekla. Također, razlikuju interpunkcijske znakove i pravilno ih upotrebljavaju, te uvježbaju pravila ijekavskog izgovora i pisanja, pravilnu upotrebu glasova / slova *č, ć dž, đ, h i j*, kao i pisanje odrične riječi *ne* uz glagole. U jezičkom izbornom području učenice i učenici razvijaju vještine čitanja i analiziranja pravopisa i pravopisnih priručnika. Nastavnica / nastavnik organizira različite vježbe u kojima će učenice i učenici moći primjenjivati usvojena pravila. U toku jedne školske godine treba obavezno uraditi dvije pravopisne vježbe (po jednu u svakom polugodištu).

Nužno je u toku jedne školske godine ostvariti kompletan ishod učenja, sa svim njegovim razradama. Ishod učenja i njegove razrade ne ostvaruju se u toku jednog nastavnog časa nego postepeno i u kontinuitetu na više časova, u skladu sa procjenom nastavnice / nastavnika. Moguće je više pojedinačnih razrada ovog ishoda kombinirati u realizaciji jednog časa u zavisnosti od planiranih sadržaja i aktivnosti. Realizacija aktivnosti s ciljem ostvarenja zahtjeva ovog ishoda učenja omogućava kombinovanje sa ishodom učenja B.IV.1.

B.IV.3. Usvaja i koristi nove riječi i izraze.

- Usvaja i ispravno koristi riječi i izraze određenog područja i tako obogaćuje rječnik riječima ili izrazima važnim za razumijevanje ili izražavanje.
- Razjašnjava značenje nepoznatih, manje poznatih i višeznačnih riječi i izraza korištenjem podataka iz teksta ili konteksta, analizom sadržajnih dijelova riječi i korištenjem općeg i specijalizovanog referentnog materijala po potrebi.
- Razumije preneseno značenje riječi, veza između riječi i nijansi u značenjima riječi.
- Usvaja i ispravno koristi niz riječi i izraza iz određene oblasti dovoljnih za čitanje, pisanje i slušanje.
- Pokazuje neovisnost u proširivanju rječnika kad naiđe na nepoznatu riječ koja je važna za razumijevanje ili izražavanje.
- Prepoznaje i interpretira stilske figure u književnim tekstovima prilagođenim uzrastu.
- Razlikuje književne riječi i izraze i njihovo značenje od neknjiževnih riječi i izraza i njihovog značenja.
- Usvaja, razumije i koristi nove riječi iz informativnih tekstova.
- Razumije i pravilno koristi nove riječi i izraze koji se odnose na sva tri književna roda.
- Analizira utjecaj određenog izbora riječi na značenje teksta.
- Učestvuje aktivno u kreiranju razrednog rječnika.

Poveznice sa ZJNPP

Ključni sadržaji

- Stilske figure
- Čitanjem i pisanjem do novih riječi
- Stručna leksika
- Sadržaji književnih i informativnih tekstova
- Razredni rječnik

Preporuke za ostvarenje ishoda

Ovaj ishod odnosi se na usvajanje i pravilno korištenje novih riječi. S ciljem ostvarivanja zahtjeva ovog ishoda i njegovih razrada nastavnica / nastavnik može se koristiti književnim i informativnim tekstovima koji se čitaju sa učenicama i učenicima, ali i sadržajima iz jezika (gramatike i pravopisa). Učenice i učenici se mogu koristiti različitim printanim i elektronskim rječnicima općeg i specijalizovanog sadržaja, kako bi pronašli značenja nepoznatih i manje poznatih riječi. U tom kontekstu ovaj ishod učenja povezan je sa ishodom C.IV.1. Učenice i učenici čitaju / slušaju tekst, uočavaju nepoznate riječi, razgovaraju o njima i njihovom značenju iz konteksta pročitanog, zapisuju nepoznate riječi i njihova pojašnjenja, praveći vlastiti rječnik u pisanoj ili elektronskoj formi. Nužno je u toku jedne školske godine ostvariti kompletan ishod učenja, sa svim njegovim razradama. Ishod učenja i njegove razrade ne ostvaruju se u toku jednog nastavnog časa nego postepeno i u kontinuitetu na više časova, u skladu sa procjenom nastavnice / nastavnika. Moguće je više pojedinačnih razrada ovog ishoda kombinirati u realizaciji jednog časa u zavisnosti od planiranih sadržaja i aktivnosti. Realizacija aktivnosti s ciljem ostvarenja zahtjeva ovog ishoda učenja omogućava kombinovanje sa ishodima učenja iz čitalačke pismenosti (A.IV.1, A.IV.3, A.IV.4). U ostvarenju ovog ishoda može se ostvariti i korelacija sa drugim nastavnim predmetima, budući da se učenice i učenici mogu vještinama traganja za značenjima nepoznatih i manje poznatih riječi koristiti i u svim drugim nastavnim predmetima.

B.IV.4. Učestvuje efikasno u nizu razgovora i saradnji s različitim sagovornicima, nadogradnji na idejama drugih i izražavanju vlastitih ideja jasno i uvjerljivo.

- Priprema se za diskusiju, nakon što pročita ili prouči materijal i oslanja se na tu pripremu i druge informacije koje ima o temi o kojoj se raspravlja na nivou razreda.
- Postavlja konkretna pitanja i odgovora na postavljena pitanja uz objašnjenje i iznošenje detalja, dajući komentare koji doprinose ukupnom razumijevanju teme, teksta ili pitanja koji se razmatraju.
- Prati pravila kolegijalne diskusije.
- Prilagođava govor različitim kontekstima i komunikacijskim zadacima.
- Izražava misli i ideje punim rečenicama.

Poveznice sa ZJNPP

JZK-5.1.1, JZK-5.2.1, JZK-5.2.3.

Ključni sadržaji

- svi nastavni sadržaji nastavnog predmeta Bosanski / Hrvatski / Srpski jezik i književnost koji se izučavaju u 4. razredu srednje škole
- sadržaji izvanučioničke nastave (posjete, izleti, ekskurzije, gostovanja i sl.)

Preporuke za ostvarenje ishoda

Ovaj ishod odnosi se na učešće razgovorima i suradnji s različitim sugovornicima s ciljem izražavanja vlastitih ideja, kao i njihove nadogradnje. Ostvaruje se u kombinaciji sa svim drugim ishodima, kako iz jezičke pismenosti, tako i iz čitalačke i medijske pismenosti. Učenice i učenici se trebaju stavljati u situacije u kojima razgovaraju u parovima, na nivou malih grupa ili na nivou cijelog razreda, ali i sa nastavnicom / nastavnikom. Razgovori mogu biti potaknuti različitim sadržajima koje učenice i učenici čitaju, gledaju, slušaju i sl. Učenice i učenike treba podsticati da govore punim rečenicama, izražavajući svoje ideje i mišljenja jasno i uvjerljivo. Istovremeno, treba ih učiti i da slušaju i uvažavaju ideje i mišljenja drugih, pri tome poštujući dogovorena pravila kulture dijaloga i diskusije. Nastavnica / nastavnik organizira aktivnosti u kojima učenice i učenici prate dogovorena pravila za dijalog i diskusiju na uvažavajući način, drže se teme i povezuju svoje komentare s komentarima ostalih u razredu, izražavaju vlastite ideje, uključuju se u diskusiju o temama prilagođenim njihovom uzrastu, postavljaju pitanja sagovornicima i odgovaraju na pitanja svojih sagovornika, te nude odgovarajuća objašnjenja i pojedinosti u vezi sa traženim informacijama. Učenice i učenici se uče načinima prilagođavanja govora različitim kontekstima i komunikacijskim zadacima kroz izražavanje misli i ideja punim rečenicama. Nužno je u toku jedne školske godine ostvariti kompletan ishod učenja, sa svim njegovim razradama. Ishod učenja i njegove razrade ne ostvaruju se u toku jednog nastavnog časa nego postepeno i u kontinuitetu na više časova, u skladu sa procjenom nastavnice / nastavnika. Moguće je više pojedinačnih razrada ovog ishoda kombinirati u realizaciji jednog časa u zavisnosti od planiranih sadržaja i aktivnosti. Realizacija aktivnosti s ciljem ostvarenja zahtjeva ovog ishoda učenja omogućava kombinovanje sa svim drugim ishodima u sve tri oblasti (čitalačka, jezička i medijska pismenost). Usvojene vještine učenice i učenici mogu primjenjivati i u svim drugim nastavnim predmetima.

<p>B.IV.5. Kreira jasne i smislene radove u kojima su sadržaj, organizacija i stil primjereni zadatku, svrsi i publici.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Piše interpretativni esej. • Piše kraći naučni članak, poštujući pravila citiranja. • Piše različite administrativne forme (molba, prijava, zahtjev, biografija). • Piše tekstove koji pripadaju različitim funkcionalnim stilovima.
<p>Poveznice sa ZJNPP</p>	<p>JZK-4.1.2, JZK-4.2.1, JZK-4.4.3.</p>
<p>Ključni sadržaji</p>	
<ul style="list-style-type: none"> • Esej • Molba, prijava, zahtjev, biografija • Funkcionalni stilovi: naučni, administrativni, retorički 	
<p>Preporuke za ostvarenje ishoda</p>	
<p>Ovaj ishod odnosi se na razvijanje vještine kreiranja različitih radova uz prilagođavanje njihovog sadržaja, organizacije i stila datom zadatku, publici i svrsi. U tom kontekstu, ishod podrazumijeva kulturu pismenog i usmenog izražavanja.</p> <p>U toku školske godine obavezno se trebaju sa učenicama i učenicima uraditi školske pismene zadaće u skladu sa ključnim sadržajima, i to:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Dvije obavezne školske pismene zadaće (jedan esej potaknut književnoumjetničkim djelom, i jedan tekst s ciljem stvaralačkog izražavanja prema ličnom interesu na slobodnu temu); <p>Pored obaveznih pismenih zadaća učenice i učenici pišu i jedan tekst funkcionalnog stila prema izboru. Također, organizuje se i usmena vježba koja podrazumijeva govorenje minimalno jednog teksta retoričkog karaktera. Prilikom objašnjavanja novih formi i oblika izražavanja nastavnica / nastavnik se treba koristiti uzornim tekstovima. Odabir tekstova (književnoumjetničkih i informativnih) prilagođava se razradi ishoda. Tekstovi se mogu nalaziti na spisku obaveznih i dodatnih tekstova, ali nastavnica / nastavnik može i samostalno odabrati književne i informativne tekstove za ostvarivanje ovog ishoda. Na osnovu dekonstrukcije takvih tekstova i skretanja pažnje na važne elemente koji odlikuju određenu formu i oblik izražavanja učenice i učenici mogu kroz različite aktivnosti kreirati vlastite sadržaje. Važno je poticati učenice i učenike da se izražavaju punim rečenicama, unoseći u govor što više detalja i vodeći računa da tekst koji pišu ima sve neophodne dijelove. Također, važno je insistirati na primjeni naučenih gramatičkih i pravopisnih pravila prilikom pisanja. Nužno je u toku jedne školske godine ostvariti kompletan ishod učenja, sa svim njegovim razradama. Ishod učenja i njegove razrade ne ostvaruju se u toku jednog nastavnog časa nego postepeno i u kontinuitetu na više časova, u skladu sa procjenom nastavnice / nastavnika. Moguće je više pojedinačnih razrada ovog ishoda kombinirati u realizaciji jednog časa u zavisnosti od planiranih sadržaja i aktivnosti.</p>	
<p>B.IV.6. Piše rad usavršavajući ga planiranjem, revizijom, redigovanjem ili pokušajem novog pristupa.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Generira ideje za pisanje, prikupljajući ih iz različitih izvora i koristeći se prethodim iskustvom. • Mijenja napisani rad dodajući detalje, mijenjajući pristup i koristeći se uzornim dekonstruisanim tekstovima. • Rediguje napisani tekst, koristeći se usvojenim gramatičkim, pravopisnim i stilskim znanjima.
<p>Poveznice sa ZJNPP</p>	<p>JZK-4.2.2.</p>
<p>Ključni sadržaji</p>	
<ul style="list-style-type: none"> • slobodno pisanje u vezi sa obrađenim oblicima izražavanja • radionica kreativnog pisanja - pisanje dramskog teksta 	
<p>Preporuke za ostvarenje ishoda</p>	
<p>Ovaj ishod učenja usmjeren je na razvijanje vještina kreativnog pisanja i usavršavanja napisanog rada uz primjenu procesa pisanja u pet koraka (generiranje ideja, pisanje, revizija, redigovanje, objavljivanje). Generiranje ideja podrazumijeva zajednički rad potaknut slikom, muzikom, pročitanim tekstom i sl. na osnovu kojih se dobijaju ideje za pisanje radova. Također, uče se načini mijenjanja prvih napisanih verzija radova s ciljem poboljšanja (revizija). U tom procesu od pomoći su dekonstruisani poticajni tekstovi u kojima su uočeni neki od važnih elemenata za poboljšavanje radova (npr. dodavanje detalja). Nastavnica / nastavnik može istovremeno sa učenicama i učenicima pisati svoj tekst, kako bi se na ličnom primjeru pokazao proces dodavanja detalja prvoj napisanoj verziji teksta.</p>	

Proces redigovanja sadržajno uređenog teksta podrazumijeva gramatičko, pravopisno i stilsko dotjerivanje, a može se raditi na osnovu listi za redigovanje. Učenice i učenike treba podučiti strategijama za generiranje ideja i pisanje prve verzije priče (oluja ideja, grafički prikazi, crtanje, vruća olovka i sl.). Također može im se dati uputa da prvu verziju priče pišu tako što će ostavljati prazne redove između napisanih riječi i rečenica, kako bi mogli dodavati detalje i raditi reviziju napisane verzije. S ciljem revizije napisanog teksta mogu se organizovati aktivnosti u kojima će učenice i učenici međusobno u paru kontrolisati napisane radove, te davati povratne informacije. Završne revidirane i redigovane verzije priča mogu se kroz različite strategije objavljivanja podijeliti sa drugima u razredu, ali i šire (autorska stolica, objavljivanje u školskom časopisu, literarni konkursi i sl.).

Ovaj ishod učenja ostvaruje se u dva segmenta – slobodnom pisanju i radionici kreativnog pisanja. Slobodno pisanje se radi u vezi sa obrađenim oblicima izražavanja (B.IV.5), podrazumijeva primjenu procesa pisanja u pet koraka i temelji se na osposobljavanju učenica i učenika za korištenje različitih strategija. Kreativno pisanje podrazumijeva aktivnosti kroz koje učenice i učenici mogu razvijati vlastite kreativne sposobnosti pisanja koristeći se različitim strategijama s ciljem kreiranja vlastitih tekstova. U 4. razredu učenice i učenici pišu dramski tekst.

Nužno je u toku jedne školske godine ostvariti kompletan ishod učenja, sa svim njegovim razradama. Ishod učenja i njegove razrade ne ostvaruju se u toku jednog nastavnog časa nego postepeno i u kontinuitetu na više časova, u skladu sa procjenom nastavnice / nastavnika. Moguće je više pojedinačnih razrada ovog ishoda kombinirati u realizaciji jednog časa u zavisnosti od planiranih sadržaja i aktivnosti.

Oblast: C/ Medijska pismenost

Ishod učenja	Razrada ishoda
<p>C.IV.1. Istražuje različite izvore u cilju izgradnje i prezentacije znanja i ideja.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Prikuplja i integriše relevantne informacije iz više printanih i / ili digitalnih izvora, te ih pravilno koristi, procjenjujući istovremeno kredibilitet svakog izvora. • Provodi istraživačke projekte s ciljem proširivanja znanja o određenoj temi, crpeći informacije iz različitih izvora i praveći bilješke o tome. • Citira ili parafrazira podatke i zaključke iz različitih izvora, istovremeno izbjegavajući plagiranje. • Osigurava osnovne bibliografske informacije za izvore informacija. • Vrednuje kulturne događaje i samostalno ili u grupi ih posjećuje u fizičkom i virtualnom okruženju (kino, pozorište, muzej).
<p>Poveznice sa ZJNPP</p>	<p>JZK-4.4.1, JZK-4.4.2, JZK-5.1.2.</p>

Ključni sadržaji

- svi nastavni sadržaji nastavnog predmeta Bosanski / Hrvatski / Srpski jezik i književnost koji se izučavaju u 4. razredu srednje škole
- Mogući izvori za prikupljanje informacija:
- Književni tekstovi
 - Informativni tekstovi
 - Nastava jezika (gramatike i pravopisa)
 - Štampani i elektronski informativni, naučno-popularni, naučni i stručni tekstovi; auditivni, vizuelni i audiovizuelni izvori
 - Kulturni sadržaji: pozorišne predstave, likovne izložbe, susreti s književnicima, posjete muzejima, kinu, medijskim kućama, raznim književnim i kulturnim festivalima i smotrama, sajmovima knjiga i sl.
 - Školske i izvanškolske kulturne manifestacije

Preporuke za ostvarenje ishoda	
<p>Ovaj ishod učenja usmjeren je na izgrađivanje vještine istraživanja različitih izvora informacija s ciljem izgradnje i prezentacije različitih sadržaja.</p> <p>Nastavnica / nastavnik treba organizirati različite aktivnosti u toku ostvarivanja ishoda iz čitalačke i jezičke pismenosti koje će uključivati pretraživanje različitih izvora s ciljem prikupljanja informacija, njihovog vrednovanja i selekcije, te korištenja. Preporučuju se metode i strategije učenja koje potiču i razvijaju učeničku samostalnost, komunikativnost i kreativnost. Kulturni sadržaji navedeni su kao prijedlozi, a preporučuju se dvije posjete odabranim sadržajima ili dvije aktivnosti godišnje. U toku prikupljanja materijala i izrade istraživačkih projekata učenice i učenici sudjeluju odgovorno u virtualnim društvenim mrežama. Važno je kod učenika razviti svijest o tome kako su mediji vrlo moćni i koliko utječu na razvoj kulturnog identiteta svakog pojedinca.</p> <p>Nužno je u toku jedne školske godine ostvariti kompletan ishod učenja, sa svim njegovim razradama. Ishod učenja i njegove razrade ne ostvaruju se u toku jednog nastavnog časa nego postepeno i u kontinuitetu na više časova, u skladu sa procjenom nastavnice / nastavnika. Moguće je više pojedinačnih razrada ovog ishoda kombinirati u realizaciji jednog časa u zavisnosti od planiranih sadržaja i aktivnosti. Predlaže se korelacija sa Informatikom, Historijom, Likovnom i Muzičkom kulturom.</p>	
<p>C.IV.2. Koristi različite kreativne postupke i / ili savremenu tehnologiju da kreira i objavi različite sadržaje, te ostvari interakciju i saradnju s drugima.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Istražuje različite digitalne alate za pisanje, razmjenu i objavljivanje različitih sadržaja. • Koristeći različite digitalne alate učestvuje u izradi elektronskog razrednog rječnika. • Kreira prezentacije o različitim sadržajima, koristeći se prikupljenim informacijama i vlastitim doživljajem. • Koristeći se različitim alatima kreira različite administrativne forme (molba, prijava, zahtjev, biografija). • Koristeći se različitim alatima kreira strip.
<p>Poveznice sa ZJNPP</p>	<p>JZK-4.2.3, JZK-5.2.1, JZK-5.2.2.</p>
Ključni sadržaji	
<ul style="list-style-type: none"> • Digitalni alati za pisanje, razmjenu i objavljivanje različitih sadržaja • Elektronski razredni rječnik • Prezentacije • Vizualizacije pročitanih književnih djela • Kreiranje stripovne adaptacije književnog djela po izboru 	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
<p>Ovaj ishod učenja usmjeren je na korištenje različitih kreativnih postupaka i / ili savremene tehnologije s ciljem kreiranja i objavljivanja različitih sadržaja.</p> <p>Na osnovu čitanja književnih i informativnih tekstova, samostalnog istraživanja, kao i predznanja stečenih u nižim razredima učenice i učenici izrađuju prezentacije i različite vizualizacije (film, reklama, predstava i sl.) u vezi sa pročitanim sadržajima. Za izradu navedenih sadržaja koriste se različitim dostupnim digitalnim alatima.</p> <p>U 4. razredu učenice i učenici se poznaju sa stripom i stripovnim funkcionalnim stilom, te čitaju strip. Na osnovu stečenih teoretskih znanja, te čitanja stripa, učenice i učenici kreiraju vlastiti strip na osnovu pročitano književnog djela prema izboru. U tom kontekstu ovaj ishod se povezuje sa ishodima A.IV.1 i B.IV.5.</p> <p>Nužno je u toku jedne školske godine ostvariti kompletan ishod učenja, sa svim njegovim razradama. Ishod učenja i njegove razrade ne ostvaruju se u toku jednog nastavnog časa nego postepeno i u kontinuitetu na više časova, u skladu sa procjenom nastavnice / nastavnika. Moguće je više pojedinačnih razrada ovog ishoda kombinirati u realizaciji jednog časa u zavisnosti od planiranih sadržaja i aktivnosti.</p>	

E/ UČENJE I PODUČAVANJE

Učenje i podučavanje u nastavi Bosanskog/Hrvatskog/Srpskog jezika i književnosti usmjereni su na učenice i učenike s ciljem prenošenja znanja i razvijanja vještina potrebnih za funkcioniranje u savremenom okruženju. Priprema, organizacija, provođenje, kao i evaluacija učenja i podučavanja temelje se na osnovnim didaktičkim načelima (sistematičnosti, postupnosti, diferencijacije, integracije, primjerenosti, informativnosti, individualizacije, socijalizacije, historičnosti i savremenosti). Kroz rad na različitim tekstovima kod učenica i učenika se nastoje razviti raznolike vrijednosti kao odlike jedne cjelovite ličnosti – prijateljstvo, odanost, solidarnost, patriotizam, ljubav, empatija, iskrenost, važnost porodice, upornost, dosljednost, istrajnost, poštenje, dosjetljivost, optimizam, pravičnost, tolerancija, saradnja, samokontrola, hrabrost, prihvatanje različitosti, razvijanje otvorenosti prema novim saznanjima, izgrađivanje pozitivnih, moralnih stavova i optimističnih pogleda na život, te poticanje humanih i plemenitih osjećaja u čovjeku.

Nastava Bosanskog/Hrvatskog /Srpskog jezika i književnosti treba biti usmjerena na razvijanje i njegovanje ključnih životnih kompetencija. Iako je nastava ovog predmeta primarno usmjerena na razvijanje komunikacijske kompetencije i kulturne svijesti, nisu zanemarene ni sve ostale kompetencije. Kroz medijsku pismenost kod učenica i učenika se razvija informatička pismenost usmjerena na razvijanje vještina korištenja različitih alata u svrhu prikupljanja, selektiranja, organiziranja i prikazivanja informacija, ali i na razvijanje svijesti o odgovornom ponašanju u virtualnom prostoru. Društvena i građanska kompetencija, kao i samoinicijativna i poduzetnička kompetencija razvijaju se kroz timske aktivnosti koje zahtijevaju poštivanje određenih normi ponašanja, ali i razvijene sposobnosti organizacije i upravljanja radnim aktivnostima na datim zadacima. Razvijanje kreativno-produktivne kompetencije vrši se, također kroz medijsku pismenost u svim uzrastima, gdje se stečena znanja iz jezičke i čitalačke pismenosti iskorištavaju u svrhu kreiranja novih sadržaja. U konačnici, strategije podučavanja mogu postati učeničke strategije učenja, čime se razvija kompetencija učenja kako se uči s fokusom na razvijanje vještina i sposobnosti organizacije vlastitog učenja. Znanja, vještine i stavovi, odnosno kompetencije, koje se stječu u okviru nastavnog predmeta Bosanski/Hrvatski/Srpski jezik i književnost neophodne su za formiranje i razvoj kompetencija iz drugih odgojno-obrazovnih područja, tj. iz drugih nastavnih predmeta, te zato imaju poseban značaj u cjelokupnom odgojno-obrazovnom procesu.

Kroz nastavu ovog predmeta ostvaruje se poduzetničko učenje fokusirano na književno-jezičku produkciju i stvaralaštvo, čime se objedinjuju stečena znanja i razvijene vještine iz čitalačke, jezičke i medijske pismenosti. Također, kroz cijeli predmetni kurikulum prožima se i karijerna orijentacija usmjerena na posjete različitim institucijama (biblioteka, muzej, pozorište, kino), te susretanje sa različitim zanimanjima (pisci, glumice i glumci, pjesnikinje i pjesnici, bibliotekari i bibliotekarke i sl.). Rad na književnim tekstovima omogućava i razgovor o temama etike, antikoruptione, te trgovine ljudima s ciljem osvještavanja učenica i učenika u području ovih osjetljivih, ali važnih životnih tema.

Nastava se organizira kroz različite aktivnosti koje podrazumijevaju aktivno učenje, razvijanje kritičkog promišljanja i rješavanja problema, s ciljem razvijanja interesa za jezik i književnost.. Aktivnosti rada u oblasti čitalačke pismenosti podrazumijevaju upotrebu različitih strategija čitanja književnih i informativnih tekstova, s ciljem njihovog dubljeg razumijevanja i korištenja, te razvijanja književnog ukusa i stvaranja trajnih čitalačkih navika. U skladu sa uzrastom, učenice i učenici čitaju i analiziraju književne i informativne tekstove različite složenosti i sadržaja. Rad na književnim tekstovima podrazumijeva upoznavanje i razlikovanje strukture različitih vrsta tekstova, uočavanje i analizu ključnih ideja i detalja, te poređenje sa različitim vizuelnim, auditivnim i drugim adaptacijama. S druge strane, rad na informativnim tekstovima usmjeren je na prikupljanje informacija, njihovo procesuiranje i dalje korištenje u interakciji sa informacijama dobijenim iz pročitanih književnih tekstova. Jezička pismenost podrazumijeva pravopisno i gramatičko opismenjavanje učenica i učenika, te razvijanje vještina upotrebe jezika u govoru i pisanju kroz povezivanje sa pročitanim književnim i informativnim tekstovima. Kroz nastavu medijske pismenosti učenice i učenici razvijaju sposobnosti korištenja različitih izvora informacija, kako bi obogatili svoje znanje i učestvovali u rješavanju datih zadataka. Također, učenice i učenici kroz različite kreativne postupke i korištenje digitalnih alata učestvuju u književno-jezičkoj produkciji, čime se objedinjuju znanja stečena u čitalačkoj i jezičkoj pismenosti.

Nastavne aktivnosti trebaju biti osmišljene tako da podrazumijevaju razvijanje i njegovanje vještina čitanja, pisanja, te usmenog izražavanja i slušanja kroz rad u oblasti čitalačke, jezičke i medijske pismenosti. Nastavnica / nastavnik može organizirati kratkoročne i dugoročne aktivnosti, kako bi učenice i učenici imali priliku za usvajanje znanja i njihovu primjenu ne samo na jednom času nego u kontinuitetu uz postepeno nadograđivanje kroz povezivanje različitih sadržaja iz sve tri oblasti ovog predmeta. Može se raditi tematsko i integrisano planiranje, kao i projektna i terenska nastava, te međupredmetna korelacija.

Organizacija učenja i podučavanja treba biti usmjerena na osmišljavanje aktivnosti usmjerenih na ostvarivanje zahtjeva pojedinih ishoda učenja i njihovih razrada. U toku jedne školske godine trebaju se ostvariti svi ishodi učenja i njihove razrade u čitalačkoj, jezičkoj i medijskoj pismenosti. Ishodi učenja se ostvaruju na sadržajima koji su dati za svaki razred. U preporukama za ostvarivanje ishoda u pojedinim razredima date su preporuke za povezivanje pojedinih ishoda učenja s ciljem svrsishodnijeg i efikasnijeg ostvarivanja njihovih zahtjeva.

Nastavi predmeta Bosanski/Hrvatski/Srpski jezik i književnost kod zanimanja III stepena namijenjeno je ukupno 200 časova, dok je kod zanimanja IV stepena ukupan broj časova 270.

F/VREDNOVANJE U PREDMETNOM KURIKULUMU

Vrednovanje postignuća učenica i učenika predstavlja postupak određivanja ostvarenosti definiranih odgojno-obrazovnih ishoda. Nastavnica/nastavnik na temelju podataka dobijenih vrednovanjem procjenjuje razine učeničkih postignuća. Ta procjena izražava se kroz elemente vrednovanja, pridruživanjem brojčanih ili opisnih vrijednosti. Svrha vrednovanja je višestruka – učenice i učenike motivira za rad i učenje, roditeljima pomaže u razumijevanju postignuća njihove djece, a nastavnice/nastavnike usmjerava u daljem planiranju podučavanja. Vrednovanjem se treba postići sljedeće:

- saznati kada je učenik ostvario zahtjeve određenog odgojno-obrazovnog ishoda, odati mu priznanje za postignuti uspjeh i na osnovu toga planirati dalje aktivnosti;
- otkriti moguće nedostatke i ustanoviti teškoće koje postoje prilikom sticanja znanja i na osnovu toga pripremiti odgovarajuću pomoć;
- dobiti pregled cjeline znanja postignutog u okviru određenog perioda, što može biti značajna informacija učenici i učeniku, roditeljima i nastavnici / nastavniku.

Elementi vrednovanja mogu se odnositi na:

1. činjenična znanja (poznavanje i razumijevanje osnovnih pojmova, ideja i principa);
2. konceptualna znanja (poznavanje i razumijevanje koncepata tumačenja književnih, jezičkih i drugih pojava);
3. proceduralna znanja (poznavanje i primjena odgovarajućih metoda i postupaka u analizi teksta;
4. metakognitivna znanja (objektivno poznavanje vlastitih mogućnosti, potencijala i znanja).

Vrednovanje može biti pismeno, usmeno i putem praktičnih radova (projekti, prezentacije i sl.). Ocjena je javna. Učenice i učenici moraju biti upoznati s načinima vrednovanja i kriterijima predviđenim za određenu ocjenu. Prilikom vrednovanja nastavnica/nastavnik ustanovljava obim i nivo usvojenih znanja i razvijenih vještina i sposobnosti u skladu sa postavljenim ishodima učenja i njihovim razradama. Znanja, vještine i sposobnosti se obavezno provjeravaju prije prelaska na nove sadržaje i odgojno-obrazovne ishode, ali i tokom samog rada. Na taj način se utvrđuje nivo predznanja, kao i razumijevanje novih pojmova i sadržaja, te, u konačnici, ostvarenost zahtjeva odgojno-obrazovnih ishoda, kao i upotrebljivost stečenih znanja i razvijenih vještina. Dostignuta upotrebljivost znanja i vještina može se ocjenjivati pomoću ljestvice za ocjenjivanje.

Vrednovanje znanja, vještina i sposobnosti učenica i učenika, te stepena ostvarenosti odgojno-obrazovnih ishoda iz sve tri oblasti u okviru predmeta Bosanski/Hrvatski/Srpski jezik i književnost tokom godine je interno (unutrašnje), dok se na pojedinim ciklusa, kao i na kraju osnovne i srednje škole preporučuje i interno-eksterna ili eksterna provjera znanja iz oblasti ovog predmeta. Interno provjeravanje realizira se u okviru redovnih aktivnosti i sadržaja i može biti djelimično i cjelovito, odnosno formativno i sumativno. Djelimično provjeravanje znači kontinuirano provjeravanje pojedinačnih sposobnosti sporazumijevanja, kritičko i misaono prihvatanje slušanih i pročitanih tekstova, prepoznavanje osnovnih jezičkih pojmova i izraza za njih, kao i praćenje sposobnosti primjene pravopisnih znanja.

Cjelovito provjeravanje aktivnosti primjenjuje se kod obimnijih sadržaja i može obuhvatiti sljedeće: provjeravanje samostalnog čitanja i pisanja, govorni nastup, razumijevanje onoga što je pročitano, kreiranje samostalnih sastava, provjeravanje pravopisnih i gramatičkih znanja, sposobnost samostalne primjene usvojenih znanja.

Koji su preporučeni pristupi u vrednovanju?

Prilikom vrednovanja usvojenih znanja i razvijenih vještina potrebno je koristiti se različitim metodama vrednovanja, kako bi se učenicima pružila prilika za pokazivanje usvojenosti odgojno-obrazovnih ishoda na način koji je za njih najpogodniji te kako bi se osiguralo dovoljno informacija za kvalitetnu i vjerodostojnu procjenu učeničkih postignuća.

Prilikom odabira metoda vrednovanja treba voditi računa o primjerenosti i praktičnosti za ispitivanje ostvarenosti ishoda učenja, te primjerenosti dobi i mogućnostima učenica i učenika. Zadaci koji se daju učenicima i učenicima trebaju biti jasni, nedvosmisleni, primjereni razvojnim karakteristikama učenica i učenika, ali i različite težine i kognitivnih razina usklađenih sa zahtjevima ishoda učenja. Kognitivna složenost zadataka i aktivnosti koje se vrednuju trebaju se podudarati s kognitivnom složenosti zahtjeva ishoda učenja i njihovih razrada.

Vrednovanje u predmetnom kurikulumu treba biti formativno i sumativno. Formativna procjena predstavlja procjenu za učenje, dajući povratnu informaciju koju i sami učenici mogu iskoristiti kako bi poboljšali i unaprijedili svoje učenje. Sumativnom ocjenom se brojčano vrednuju stečena znanja i razvijene vještine učenica i učenika nakon određenog perioda učenja i podučavanja (npr. pismene vježbe, školske pismene zadaće, pravopisni testovi, NZOT)

Vrednovanje za učenje podrazumijeva važan element davanja povratne informacije učenicima i učenicima prije sumativnog ocjenjivanja. Povratna informacija može se oblikovati na nekoliko načina:

- ukazivanjem na ono što je dobro napravljeno,
- ukazivanjem na ono što se treba popraviti
- prikazivanjem negativne informacije pozitivnim i jednostavnim jezikom,
- u obliku reflektivnih pitanja učenicima,
- služeći se listama za procjenu.

Ovakav pristup vrednovanju temelji se na ideji da učenice i učenici vrednovanjem uče. Na početku takvog procesa potrebna je snažna potpora nastavnice / nastavnika u vidu modeliranja i objašnjavanja pristupa i metoda vrednovanja, te pružanja kvalitetne povratne informacije o učenju i postignućima. Učenice i učenike u tom procesu treba poticati na korištenje kriterija uspjeha u svrhu vlastitog napretka. U toku samoprocjene i vršnjačkoga vrednovanja učenice i učenici su uključeni u proces donošenja odluka o sljedećim koracima u vlastitom učenju, čime preuzimaju odgovornost za svoje učenje i razvijaju kompetencije važne za cjeloživotno učenje.

G/PROFIL I STRUČNA SPREMA NASTAVNIKA

Nastavu bosanskog/hrvatskog/srpskog jezika i književnosti u školama srednjeg stručnog obrazovanja i obuke mogu izvoditi nastavnici koji su završili odgovarajući studij i stekli zvanje:

- grupa bosanski/hrvatski/srpski jezik i književnost,
- grupa bosanski/hrvatski/srpski jezik i književnost ili odsjek za južnoslavneske jezike i južnoslavenske književnosti ili fakultet gdje je bosanski/hrvatski/srpski jezik i književnost glavni ili ravnopravan predmet u dvopredmetnoj grupi, ako je to naznačeno u diplomi ili drugoj javnoj ispravi,
- profesor bosanskog/hrvatskog/srpskog jezika i književnosti,
- profesor književnosti naroda Bosne i Hercegovine i bosanskog jezika,
- profesor hrvatsko-srpskog/srpsko-hrvatskog jezika i književnosti,
- profesor književnosti i hrvatsko-srpskog/srpsko-hrvatskog jezika,
- profesor srpskohrvatskog/ hrvatskosrpskog jezika i historije književnosti južnoslavenskih naroda.

Nastavu bosanskog/hrvatskog/srpskog jezika i književnosti u stručnim školama mogu izvoditi i lica sa završenim:

- I (prvim) ciklusom odgovarajućeg studija visokog obrazovanja u trajanju od 3 godine (180 ECTS bodova) ili 4 godine (240 ECTS bodova), koja su stekla akademsku titulu odnosno stručno zvanje bachelor ili ekvivalent za određenu oblast;
- II (drugim) ciklusom odgovarajućeg studija visokog obrazovanja u trajanju od jedne godine (60 ECTS bodova) ili dvije godine (120 ECTS bodova) – ukupno 300 ECTS bodova sa bodovima prvog ciklusa, koja su stekla akademsku titulu i zvanje magistra ili ekvivalent za određenu oblast;
- III (trećim) ciklusom odgovarajućeg studija visokog obrazovanja u trajanju od tri (3) godine (180 ECTS bodova) koja su stekla akademsku titulu i naučno zvanje doktora ili ekvivalent za određenu oblast.

Nastavu bosanskog/hrvatskog/srpskog jezika i književnosti u srednjim tehničkim i srodnim školama mogu izvoditi i lica sa završenim:

- I (prvim) ciklusom odgovarajućeg studija visokog obrazovanja u trajanju od najmanje 4 godine (240 ECTS bodova), koja su stekla akademsku titulu odnosno stručno zvanje bachelor ili ekvivalent za određenu oblast,
- II (drugim) ciklusom odgovarajućeg studija visokog obrazovanja u trajanju od jedne godine (60 ECTS bodova) ili dvije godine (120 ECTS bodova) – ukupno 300 ECTS bodova sa bodovima prvog ciklusa, koja su stekla akademsku titulu i zvanje magistra ili ekvivalent za određenu oblast,
- III (trećim) ciklusom odgovarajućeg studija visokog obrazovanja u trajanju od tri (3) godine (180 ECTS bodova) koja su stekla akademsku titulu i naučno zvanje doktora ili ekvivalent za određenu oblast.

